

**Ocenianie przedmiotowe
z historii
w Szkole Podstawowej nr 3 im. B. Malinowskiego
w Działdowie**

opracowany na podstawie Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej
z dnia 10 czerwca 2015 roku
w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania
i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych
(Dz.U. poz. 843 oraz z 2016 r. poz. 1278),
Wewnętrznego Systemu Oceniania Szkoły Podstawowej nr 3
im. Bronisława Malinowskiego w Działdowie -
zgodny z podstawą programową kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej
przedmiotu historia dla II etapu edukacyjnego: klasy IV – VIII.
(Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej
z dnia 14 lutego 2017 roku).

Ocenianie przedmiotowe z historii w Szkole Podstawowej nr 3 im. Bronisława Malinowskiego w Działdowie.

Przedmiotowy system oceniania z historii został opracowany na podstawie Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015 roku w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz.U. poz. 843 oraz z 2016 r. poz. 1278), Wewnętrznego Systemu Oceniania Szkoły Podstawowej nr 3 im. Bronisława Malinowskiego w Działdowie i jest zgodny z podstawą programową kształcenia ogólnego w szkole podstawowej przedmiotu historia dla II etapu edukacyjnego oraz Programem nauczania historii w klasach 4 - 8 szkoły podstawowej „Wczoraj i dziś”, autorstwa dr Tomasza Maćkowskiego, Wydawnictwo Nowa Era.

Przedmiotowy system oceniania uwzględnia:

1. Informacje, jakie umiejętności nabyte na przedmiocie historii będą podlegały ocenie – obszary aktywności ucznia;
2. Kontrakt między nauczycielem a uczniem;
3. Kryteria ocen zawierające wymagania na daną ocenę;
4. Narzędzia pomiaru osiągnięć uczniów;
5. Sposób ustalania oceny śródrocznej i końcoworocznej;
6. Zasady współdziałania z uczniami i rodzicami.

OBSZARY AKTYWNOŚCI UCZNIA

1. Postawy i zachowania specyficzne dla aktywności historycznych:

- uczeń prezentuje postawę patriotyczną;
- uczeń szanuje dorobek historyczny Polski i innych narodów;
- uczeń rozumie przyczyny i skutki poznanych zjawisk;
- uczeń sytuuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w czasie oraz porządkuje je i ustala związki poprzedzania;
- uczeń dostrzega zmiany w życiu społecznym oraz ciągłość w rozwoju kulturowym i cywilizacyjnym.
- uczeń prawidłowo posługuje się chronologią i poprawnie operuje pojęciami z nią związanymi;
- uczeń interpretuje różnego rodzaju źródła historyczne;
- uczeń wykorzystuje różne źródła informacji do zdobywania wiedzy historycznej;

- uczeń korzysta z mapy jako źródła wiadomości;
- uczeń wyszukuje oraz porównuje informacje pozyskane z różnych źródeł i formułuje wnioski;
- uczeń dostrzega w narracji historycznej warstwę informacyjną, wyjaśniającą i oceniającą;
- uczeń wyjaśnia związki przyczynowo -skutkowe analizowanych wydarzeń, zjawisk i procesów historycznych;
- uczeń wyjaśnia znaczenie poznawania przeszłości dla rozumienia świata współczesnego.
- uczeń tworzy narrację historyczną integrując informacje pozyskane z różnych źródeł;
- uczeń samodzielnie ocenia fakty i wydarzenia historyczne;
- uczeń rozumie prawa dziecka i prawa człowieka i przestrzega je.

2. Postawy i zachowania funkcjonujące poza sferą działań ściśle związanych z historią:

- uczeń umie jasno i precyzyjnie formułować myśli, odpowiedzi i pytania, wyjaśnia je, zarówno w mowie, jak i w piśmie;
- uczeń tworzy krótkie wypowiedzi: plan, notatkę, rozprawkę, prezentację; przedstawia argumenty uzasadniające własne stanowisko.
- uczeń umie posługiwać się encyklopedią, tekstem źródłowym i zbiorami bibliotecznymi, materiałami multimedialnymi;
- uczeń rozwiązuje problemy indywidualnie i w grupie;
- uczeń wie, jak umiejętnie uczestniczyć w dyskusji;
- uczeń próbuje posługiwać się językiem historycznym przy opisie wydarzeń;
- uczeń okazuje tolerancję i szacunek dla poglądów niezgodnych z jego własnymi;
- uczeń szanuje prawa innych ludzi.

UMOWA – KONTRAKT Z UCZNIAMI

1. Prace klasowe i sprawdziany są obowiązkowe. Są zapowiadane nie później niż tydzień przed ich przeprowadzeniem i omówiony jest ich zakres. Nieobecność na sprawdzianie lub pracy klasowej może być usprawiedliwiona chorobą ucznia i potwierdzona przez lekarza lub rodziców/prawnych opiekunów; Prace pisemne są archiwizowane przez rok. Rodzice mają prawo wglądu podczas wywiadówek i „otwartych drzwi”;

2. Praca kontrolna jest poprzedzona co najmniej jedną lekcją powtórzeniową,

3. Jeżeli praca klasowa lub sprawdzian, test nie odbędą się w terminie ustalonym przez nauczyciela, z przyczyn niezależnych od nauczyciela lub klasy, wówczas nauczyciel w porozumieniu z klasą ustala nowy termin;
4. Jeżeli uczeń opuścił pracę klasową, sprawdzian lub test z przyczyn losowych, powinien ją napisać w ciągu dwóch tygodni od dnia powrotu do szkoły;
5. Kartkówki – są obowiązkowe, mogą, ale nie muszą być zapowiedziane i nie podlegają poprawie. Zakres treści tych sprawdzianów obejmuje trzy ostatnie tematy lekcyjne;
7. Każdy uczeń ma prawo prosić nauczyciela o dodatkowe wyjaśnienie niezrozumiałego tematu lekcji i do dodatkowej pracy domowej;
8. Uczeń może poprawić słabą ocenę – **niedostateczną** lub **dopuszczającą** z pracy klasowej - **dwa razy w semestrze**, w terminie uzgodnionym z nauczycielem;
UWAGA!!! Prawa do poprawy słabej oceny z pracy klasowej nie ma uczeń, który ściągał.
9. Nie ocenia się ucznia po dłuższej, usprawiedliwionej nieobecności;
10. Uczeń ma prawo, ale i obowiązek zgłoszenia nieprzygotowania się do lekcji /należy rozumieć zarówno przygotowanie ustne, brak pracy domowej, jak i brak zeszytu przedmiotowego/. Ma prawo zgłosić nieprzygotowanie 2 razy w półroczu na początku każdych zajęć. Trzecie i kolejne nieprzygotowanie do lekcji pozwala nauczycielowi postawić ocenę niedostateczną. Próba oszukania nauczyciela upoważnia go do postawienia uczniowi oceny niedostatecznej.
11. Jeżeli uczeń będzie nieobecny na lekcji, jest zobowiązany do samodzielnego uzupełnienia braków /notatki lekcyjnej i zadanej pracy domowej/;
12. Obowiązkiem ucznia jest systematyczne, czytelne i estetyczne prowadzenie zeszytu przedmiotowego – zapisywanie w nim notatek i prac domowych;
13. Uczeń za pracę na zajęciach lekcyjnych otrzymuje „plusy”. Pięć „plusów” jest równoznaczna z oceną bardzo dobrą.
14. Uczniowie klas IV w miesiącu wrześniu nie otrzymują ocen niedostatecznych.
15. Uczeń ma obowiązek systematycznie pracować na lekcjach historii i w domu /ma obowiązek przeczytania danego tematu lekcji z podręcznika/;
16. Uczeń na koniec półrocza i koniec roku szkolnego ma możliwość pytania „na wyższą ocenę” – poprawę oceny. Jednak na swoją ocenę uczeń pracuje całe półrocze lub cały rok;
17. Oceny śródroczne wystawia nauczyciel w terminie ustalonym przez dyrekcję szkoły (przynajmniej siedem dni) przed posiedzeniem rady pedagogicznej;
18. Uczeń, który opuścił więcej niż 50% zajęć lekcyjnych nie może być klasyfikowany z historii.

19. O planowanej ocenie niedostatecznej uczniów zostaje powiadomiony na miesiąc przed planowanym posiedzeniem rady pedagogicznej i ma prawo poprawić ocenę w terminie wyznaczonym przez nauczyciela.

KRYTERIA OCENY Z HISTORII

Normy wymagań na poszczególne oceny szkolne znajdują się w kolejnych **załącznikach**:

nr 1 – klasa IV

nr 2 – klasa V

nr3 – klasa VI

nr 4 – klasa VII

nr 5 – klasa VIII

NARZĘDZIA POMIARU OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW:

1. Pomiar osiągnięć uczniów odbywa się za pomocą następujących narzędzi:

prac klasowych, sprawdzianów, testów; krótkich sprawdzianów „kartkówek”, odpowiedzi ustnych, prac domowych, prezentacji multimedialnych, projektów, przygotowania się do lekcji, aktywności w czasie lekcji, pracy w grupach lub pracy samodzielnej.

2. Stosowane metody:

- pogadanka;
- rozmowa nauczająca;
- praca z tekstem
- praca z materiałami multimedialnymi (prezentacje multimedialne) i zasobami internetowymi,
- projekty edukacyjne,
- lekcje muzealne,
- wizyty w miejscach pamięci,
- uczestnictwo w wystawach i rekonstrukcjach historycznych,
- spotkania ze świadkami historii,
- wizyty w centrach dydaktycznych i naukowych.

V. SPOSÓB USTALANIA OCENY ŚRÓDROCZNEJ I KOŃCOWOROCZNEJ

Ocenianie będzie się odbywać w oparciu o skalę obowiązującą w polskim systemie oświaty.

Ocenianie jest jawne.

Ocenie podlega:

- stopień opanowania materiału faktograficznego,
- dostrzeganie związków przyczynowo - skutkowych,
- stylistyczna poprawna wypowiedź,
- umiejętność selekcji wydarzeń historycznych,
- stopień rozumienia tematu,
- znajomość chronologii, pojęć, postaci historycznych,
- określenie rodzaju źródła historycznego, umiejętność jego interpretacji,
- umiejętność porównywania, dostrzegania podobieństw i różnic w procesie dziejowym,
- odróżnianie fikcji od prawdy historycznej,
- umiejętność pracy z mapą.

Obszary oceniane w ciągu półrocza:

1. Prace klasowe , testy i krótkie sprawdziany „kartkówki”

W zależności od zdobytych punktów uczniowie otrzymują oceny w następujący sposób:

celujący	100% - 98%
bardzo dobry	97% - 88%
dobry	87% - 69%
dostateczny	68% - 50%
dopuszczający	49% - 30%
niedostateczny	29% - 0%

Ilość i częstotliwość pomiarów jest zależna od poziomu oraz możliwości intelektualnych klasy i w zależności od realizowanych treści modyfikowana.

2. Kartkówki – zapowiedziane, trwające do 10 minut – do dwóch w każdym dziale, sprawdzające wiadomości i umiejętności z trzech ostatnich lekcji oraz słownictwo z nim związane (kryterium oceny – jak wyżej).

3. Odpowiedzi ustne – na które składają się:

- umiejętności zanalizowania tematu

- główna myśl jasno sformułowana;
- logiczne uzasadnienie własnego stanowiska
- umiejętności selekcjonowania materiału
- brak błędów faktograficznych;
- fakty mieszczące się w podstawie programowej;
- styl wypowiedzi, czyli:
 - ✓ samodzielność i płynność wypowiedzi;
 - ✓ konsekwentne stosowanie adekwatnej terminologii;
 - ✓ bogate słownictwo

4. Praca domowa: oceniamy następujące umiejętności:

- stosowanie właściwego dla przedmiotu języka wypowiedzi adekwatnego do wieku dziecka;
- poprawność;
- kompletność pracy;
- oryginalność;
- samodzielność;
- prezentacja wyników;
- staranność zapisu;
- terminowość wykonania.

5. Aktywność: oceniamy stopniem lub umownym znakiem (+) w zależności od wkładu pracy.

Trzy plusy powodują wpisanie do dziennika lekcyjnego oceny bardzo dobrej.

Uwzględniamy następujące kryteria:

- przygotowania do lekcji;
- prowadzenie notatek na lekcji;
- posiadanie przyborów niezbędnych na zajęciach;
- częste i chętne zgłaszanie się do odpowiedzi;
- zaangażowanie w wykonanie poleceń;
- przedstawienie odrębnych opracowań;
- przynoszenie dodatkowych pomocy i opracowań, planszy i plakatów, prezentacji multimedialnych;
- zaangażowanie w realizację projektów edukacyjnych,
- udział w olimpiadach przedmiotowych.

6. Praca w grupach: będzie polegała na efektywnym współdziałaniu w zespole i ocenianiu własnego uczenia się, skutecznym porozumiewaniu się w różnych sytuacjach i rozwiązywaniu problemów w twórczy sposób.

Praca w grupie będzie oceniana przez ucznia – jako element samooceny i przez nauczyciela, uwzględniając następujące fazy: zaangażowanie, przekształcania, badanie, prezentację.

Kryteria oceny pracy w grupie:

- zadana praca;
- wkład w pracę grupy;
- kontakt z grupą.

Oceny:

bardzo dobry: uczeń konsekwentnie wykonuje zadaną pracę, przypomina innym członkom grupy o zadanej pracy, wnosi pozytywny wkład w pracę, ma wiele ciekawych pomysłów, szczerze chwali wkład wnoszony przez innych, zachęca do dobrej komunikacji, szanuje innych i ich pomysły.

dobry: koncentruje się na wyznaczonym działaniu, wykonuje zadanie z czasem, słucha innych, zwykle szanuje innych, zdolny do kompromisu.

dostateczny: większość czasu wykonuje zadaną pracę, czasami odrywa się od pracy, rozmawiając na inne tematy, wnosi pewien wkład w pracę grupy, opiera się na pomysłach innych, czasami chwali innych, niezbyt wyraźnie okazuje szacunek członkom grupy.

dopuszczający: często odrywa się od zadanej pracy, dyskutuje na inne tematy, wykonuje część pracy, nie słucha pomysłów innych, rzadko chwali innych i okazuje im szacunek.

niedostateczny: odrywa od pracy innych członków grupy, zajmuje się innymi sprawami, rozmawia z ludźmi z innych grup, pozbawia grupę zapału do pracy, przeszkadza, nie stara się o potrzebne materiały, „zamyka usta” grupie, całkowicie dominuje w dyskusji, nigdy nie zawiera kompromisu.

6. Zeszyt przedmiotowy lub zeszyt ćwiczeń:

- obowiązkiem ucznia jest systematycznie (czytelne i estetyczne) prowadzenie notatek w zeszycie przedmiotowym lub w zeszycie ćwiczeń;
- za brak zeszytu uczeń otrzymuje „minus”; uzyskania trzech minusów jest równoznaczne z otrzymaniem oceny niedostatecznej;
- za prowadzenie zeszytu lub zeszytu ćwiczeń uczeń może otrzymać ocenę.

Wymienione obszary składają się na tzw. **bieżące ocenianie**.

Bieżące ocenianie uwzględnia założenia zapisane w WSO, między innymi różnorodność i systematyczność wystawiania ocen. Uczeń nie ma prawa na pracach pisemnych „ściągać”. Każda taka próba kończy się odebraniem pracy i wystawieniem oceny niedostatecznej.

Szczegółowe określenie warunków i zasad poprawiania ocen i uzupełnianie braków edukacyjnych.

- Poprawianie ocen odbywa zgodnie z zasadami znajdującymi się w WSO.
- Jeżeli uczeń był w szkole, a zwolnił się z kilku lekcji, wówczas przepisuje notatki, uzupełnia zadania oraz sam opanowuje wiadomości i umiejętności z tych zajęć na następną lekcję.
- Jeżeli uczeń był nieobecny w szkole nie więcej niż tydzień, wówczas uzupełnia notatki, zadania oraz wiadomości ze wszystkich lekcji, na których był nieobecny w przeciągu tygodnia.
- Jeżeli uczeń był nieobecny w szkole dłużej niż tydzień, wówczas na prośbę rodzica nauczyciel ustala wraz z uczniem termin uzupełnienia braków.
- Jeżeli uczeń opuścił sprawdzian z przyczyn losowych, powinien go napisać w terminie 2 tygodni od powrotu do szkoły.
- Uczeń powinien poprawić ocenę niedostateczną z pracy kontrolnej - sprawdzianu w terminie 2 tygodni od momentu oddania prac.

Wymagania edukacyjne i kryteria ocen dostosowane wobec ucznia posiadającego opinie z PPP:

W przypadkach uczniów z dysfunkcjami, uwzględnia się możliwość odstąpienia od ustalonych wytycznych zarówno, co do formy prezentacji wyuczonych treści, jak również czasu ich eksponowania. Takie odstępstwo nie zwalnia ucznia od obowiązku opanowania przez ucznia treści podstawowych a więc minimum określonych w planach wynikowych dla poszczególnych klas.

W zależności od stwierdzonych dysfunkcji wymagania edukacyjne dopasowane są do możliwości edukacyjnych ucznia na podstawie opinii lub orzeczenia z Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej, zaleceń pedagoga szkolnego oraz obserwacji własnej ucznia.

Zakres wymagań każdorazowo dopasowany jest do możliwości ucznia:

- ocenianiu podlegają postępy czynione przez ucznia w zakresie objętym dysfunkcją, nawet gdy są poniżej wymagań na ocenę,
- wydłużony czas pracy,

- zmniejszenie zakresu materiałów, wiedza ucznia posiadającego orzeczenie z poradni wymagana jest poziomie podstawowym,
- dopuszczane odpytywanie z ławki,
- dopuszczone zmiany formy sprawdzania (z pisemnej na ustną i odwrotnie),
- ignorowanie błędów w pisowni,
- nieczytelne pismo nie stanowi kryterium oceniania,
- sprawdzian dopasowany do możliwości ucznia, punktacja zaniżona,
- pomoc nauczyciela – głośne odczytanie polecenia do zadania, dzielenie pracy na etapy.

Przy wystawieniu oceny śródrocznej i końcoworocznej będą brane pod uwagę kryteria społeczno – wychowawcze oraz zalecenia Poradni Pedagogicznej - Psychologicznej:

- warunki nauki ucznia w domu rodzinnym;
- trudności ucznia wynikające z patologii rodziny;
- stan zdrowia ucznia;
- stosunek ucznia do obowiązków szkolnych;
- wysiłek ucznia wkładany w wywiązywanie się z obowiązków szkolnych;
- systematyczność ucznia;
- możliwości ucznia;
- trudne sytuacje losowe w życiu ucznia.

VI. SYSTEM MOTYWACYJNY I NAPRAWCZY

uczeń mający kłopoty z opanowaniem materiału może zwrócić się o pomoc do nauczyciela i jeżeli jest to pożądane, wspólnie ustalają działania wspomagające np. pomoc nauczyciela przedmiotu, pomoc koleżeńska, uczestnictwo w dodatkowych zajęciach.

VII. SPOSOBY INFORMOWANIA O OSIĄGNIĘCIACH I

POSTĘPACH

UCZNIÓW:

- ustne uzasadnienie oceny;
- recenzje prac pisemnych;
- publikowanie wyników prac

uczniowskich.

Rodziców:

- ogólnoklasowe spotkania;
- rozmowy indywidualne;
- korespondencja.

VIII. Zasady oceniania uczniów według średniej ważonej:

1) Podstawą do wystawienia oceny śródrocznej i rocznej jest średnia ważona wszystkich ocen cząstkowych obliczana w przedstawiony poniżej sposób.

$$\frac{(suma\ ocen\ z\ wagą\ 3) * 3 + (suma\ ocen\ z\ wagą\ 2) * 2 + (suma\ ocen\ z\ wagą\ 1) * 1}{(liczba\ ocen\ z\ wagą\ 3) * 3 + (liczba\ ocen\ z\ wagą\ 2) * 2 + (liczba\ ocen\ z\ wagą\ 1) * 1}$$

2) Każdej ocenie cząstkowej przyporządkowuje się liczbę naturalną, oznaczając jej wagę w hierarchii ocen.

3) Formy badania uczniów w zakresie wiedzy i umiejętności mają na poszczególnych przedmiotach lub blokach przedmiotowych następujące wagi:

Kategoria oceny	Waga oceny
<ul style="list-style-type: none">▪ praca klasowa, test (obejmujący cały dział)▪ konkursy/ zawody sportowe na szczeblu powiatowym, rejonowym, regionalnym, wojewódzkim, ogólnopolskim (I, II, III miejsce, tytuł laureata, finalisty w tym wyróżnienia lub tytuł równoważny)	3
<ul style="list-style-type: none">▪ sprawdzian wiadomości,▪ kartkówka▪ odpowiedź ustna▪ konkursy/ zawody sportowe na szczeblu szkolnym, międzyszkolnym (I, II, III miejsce lub tytuł równoważny)▪ referat, prezentacja multimedialna	2
<ul style="list-style-type: none">▪ aktywność/praca na lekcji▪ pisemna praca na lekcji (np.: karta pracy, ćwiczenia, zadania)▪ udział w konkursie▪ praca w grupie/zespole▪ praca domowa▪ komiks▪ plakat▪ zadanie dodatkowe (np. gazetka ścienna, plakat, praca plastyczne, praca pisemna o tematyce sportowej i prozdrowotnej)▪ praca na lekcji▪ zeszyt przedmiotowy, zeszyt ćwiczeń	1

4) Jeżeli uczeń poprawił ocenę, nauczyciel poprawia ją w tej samej rubryce, wówczas ocena z poprawy otrzymuje wagę 3, a ocena z pierwszego terminu otrzymuje wagę 1.

5) Średniej ważonej przyporządkowuje się ocenę szkolną następująco:

średnia ważona stopień

0 – 1,69 niedostateczny

1,70 – 2,69 dopuszczający

2,70 – 3,69 dostateczny

3,70 – 4,69 dobry

4,70 – 5,69 bardzo dobry

5,70 – 6,00 celujący

6) Ocenę roczną wystawia się jako średnią ważoną ocen cząstkowych uzyskanych przez ucznia w całym roku szkolnym.

7) Nauczyciel ma prawo podwyższyć o jeden stopień ocenę uczniowi, który mimo nieuzyskania odpowiedniej średniej ważonej, osiąga wyniki na miarę swoich możliwości intelektualnych, wykazuje wzorową postawę oraz wypełnia wszystkie obowiązki ucznia. Ocenę celującą, mimo nieuzyskania odpowiedniej średniej ważonej, może otrzymać także uczeń, który uzyska średnią ocen co najmniej 5,00 oraz osiąga sukcesy w konkursach i olimpiadach przedmiotowych, zawodach sportowych i innych, kwalifikując się do finałów na szczeblu wojewódzkim (regionalnym) albo krajowym lub posiada inne porównywalne osiągnięcia.

ZAŁĄCZNIK NR 1

Wymagania na poszczególne stopnie z historii w klasie IV

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
Rozdział 1. Z historią na Ty						
1. Historia – nauka o przeszłości	<ul style="list-style-type: none"> – historia jako nauka o przeszłości – historia a baśnie i legendy – efekty pracy historyków i archeologów – źródła historyczne, ich przykłady oraz podział 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>współczesność, przeszłość, historia, historycy, legenda, baśń</i> – rozróżnia przeszłość od współczesności – rozróżnia fikcję (np. baśń) od rzeczywistości historycznej – potrafi krótko scharakteryzować, czym zajmują się historycy 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>dzieje, archeologia, źródła pisane, źródła materialne</i> – rozróżnia pracę historyków i archeologów – potrafi podać przykłady postaci legendarnych i historycznych – wyjaśnia, czym są przyczyny i skutki – dokonuje podstawowego podziału źródeł historycznych 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje pracę historyków i archeologów – wskazuje różne przykłady źródeł pisanych i niepisanych – wyjaśnia potrzebę edukacji historycznej 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia rolę źródeł historycznych w procesie poznawania dziejów – wskazuje pozapodręcznikowe przykłady różnych kategorii źródeł historycznych – przedstawia różne efekty pracy naukowców zajmujących się przeszłością 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi zaproponować podział źródeł pisanych bądź niepisanych na podkategorie – przedstawia nowoczesne metody badania życia ludzi w przeszłości – ocenia wiarygodność różnego rodzaju źródeł pisanych
2. Historia wokół nas	<ul style="list-style-type: none"> – znaczenie pamiętek rodzinnych – drzewo genealogiczne – sposób przedstawienia historii rodziny – „wielka” i „mała” ojczyzna – patriotyzm jako miłość do ojczyzny – sposoby wyrażania patriotyzmu – „małe ojczyzny” i ich tradycje – znaczenie terminów: <i>tradycja, drzewo genealogiczne, ojczyzna, „mała ojczyzna”, patriotyzm</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>ojczyzna, patriotyzm</i> – podaje przykłady świąt rodzinnych – podaje przykłady pamiętek rodzinnych 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>tradycja, drzewo genealogiczne, „mała ojczyzna”</i> – przygotowuje drzewo genealogiczne najbliższej rodziny – wyjaśnia, czym jest patriotyzm – podaje przykłady postaw i zachowań patriotycznych 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest genealogia – wskazuje na mapie Polski własną miejscowość, region, województwo i jego stolicę – podaje przykłady regionalnych tradycji – charakteryzuje własną „małą ojczyznę” na tle innych regionów 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje lokalne przykłady instytucji dbających o regionalną kulturę i historię – tworzy przewodnik po własnej miejscowości i regionie – charakteryzuje inne regiony państwa polskiego – wyjaśnia znaczenie dbałości o tradycję regionalną 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia historyczną genezę regionu – wskazuje wybitne postaci w dziejach regionu – ocenia, w jaki sposób różnorodność „małych ojczyzn” wpływa na bogactwo dużej

<p>3. Mieszkamy w Polsce</p>	<ul style="list-style-type: none"> - państwo polskie i jego regiony - mój region częścią Polski - naród polski jako zbiorowość - posługująca się tym samym językiem, mająca wspólną przeszłość i zamieszkująca to samo terytorium - dziedzictwo narodowe - polskie symbole narodowe - polskie święta państwowe - znaczenie terminów: <i>państwo, region, naród, mniejszość narodowa, społeczeństwo, symbole narodowe, Polonia</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>państwo, region, naród</i> - wskazuje na mapie państwo polskie i jego granice - zna poprawną nazwę państwa polskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: <i>mniejszość narodowa, społeczeństwo, symbole narodowe, Polonia</i> - wymienia elementy współtworzące państwo - wymienia najważniejsze czynniki narodotwórcze - przedstawia polskie symbole narodowe - przedstawia najważniejsze święta państwowe - wskazuje na mapie stolicę państwa 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje Polskę na mapie świata - wskazuje na mapie główne krainy historyczno-geograficzne Polski oraz największe miasta - rozróżnia pojęcia <i>naród</i> i <i>społeczeństwo</i> - przedstawia genezę najważniejszych świąt państwowych - wskazuje przykłady instytucji dbających o dziedzictwo narodowe - opisuje właściwy sposób zachowania względem symboli narodowych - podaje przykłady mniejszości narodowych żyjących w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie świata największe zbiorowości Polonii - rozróżnia mniejszość narodową od etnicznej - wyjaśnia, dlaczego należy szanować inne tradycje narodowe - przedstawia konsekwencje przynależności Polski do UE 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia genezę polskich symboli narodowych - wyjaśnia pojęcia: <i>emigracja, uchodźcy</i>
<p>4. Czas w historii</p>	<ul style="list-style-type: none"> - chronologia i przedmiot jej badań - oś czasu i sposób umieszczania na niej dat - podstawowe określenia czasu historycznego (<i>data, okres p.n.e. i n.e., tysiąclecie, wiek</i>) - cyfry rzymskie oraz ich arabskie odpowiedniki - epoki historyczne: starożytność, średniowiecze, nowożytność, współczesność oraz ich daty graniczne 	<ul style="list-style-type: none"> - przy pomocy nauczyciela używa terminów chronologicznych (<i>data, tysiąclecie, wiek</i>) - umieszcza daty na osi czasu 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: <i>chronologia, okres p.n.e. i n.e</i> - zamienia cyfry arabskie na rzymskie - wyjaśnia, czym jest epoka historyczna - porządkuje fakty i epoki historyczne oraz umieszcza je w czasie (era, stulecie) 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje cezury czasowe epok historycznych 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje główne epoki historyczne - podaje przykłady innych rachub mierzenia czasu 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia okoliczności ustanowienia roku 1 i podziału na dwie ery - wyjaśnia różnicę między kalendarzem juliańskim i gregoriańskim

5. Obliczanie czasu w historii	<ul style="list-style-type: none"> - obliczanie upływu czasu między poszczególnymi wydarzeniami - określanie, w którym wieku doszło do danego wydarzenia - podział czasu na wieki i półwiecza 	<ul style="list-style-type: none"> - przy pomocy nauczyciela określa, w którym wieku miało miejsce dane wydarzenie - poprawnie wskazuje wydarzenie wcześniejsze w czasach p.n.e. - oblicza upływ czasu między wydarzeniami w ramach jednej ery 	<ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie przyporządkowuje wydarzenia stuleciom - oblicza upływ czasu między wydarzeniami, w tym na przełomie obu er 	<ul style="list-style-type: none"> - przy określeniu datacji wydarzenia posługuje się sformułowaniami: <i>początek, środek, koniec stulecia; półwiecze; przełom wieków</i> - przyporządkowuje wydarzenia do epok historycznych 	<ul style="list-style-type: none"> - przy określeniu datacji wydarzenia posługuje się sformułowaniami: <i>początek, środek, koniec stulecia; półwiecze; przełom wieków</i> - przyporządkowuje wydarzenia do epok historycznych 	
6. Czytamy mapę i plan	<ul style="list-style-type: none"> - podobieństwa i różnice między mapą a planem - znaczenie mapy w pracy historyka - odczytywanie informacji z planu i mapy historycznej - najstarsze mapy świata 	<ul style="list-style-type: none"> - przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>mapa, plan</i> - dostrzega różnice między mapą a planem 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: <i>legenda, symbol, róża wiatrów</i> - przygotowuje proste plany miejscowe - objaśnia symbole legendy mapy - odczytuje z mapy podstawowe informacje 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym jest kartografia - wyjaśnia, czym jest skala mapy - rozróżnia mapę geograficzną, polityczną, historyczną 	<ul style="list-style-type: none"> - interpretuje i wyciąga wnioski z mapy 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia elementy historii kartografii - wyjaśnia zasadę działania i rolę GPS-u we współczesnej lokalizacji przestrzennej
Rozdział II: Od Piastów do Jagiellonów						
1. Mieszko I i chrzest Polski	<ul style="list-style-type: none"> - słowiańskie pochodzenie Polaków - legendarne początki państwa polskiego - księżę Mieszko I pierwszym historycznym władcą Polski - małżeństwo Mieszka I z Dobrawą - chrzest Mieszka I i jego znaczenie - znaczenie terminów: <i>plemię, Słowianie, Piastowie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>plemię, Słowianie</i> - wie, kto był pierwszym historycznym władcą Polski 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminem: <i>Piastowie</i> - przytacza przykłady legend o początkach państwa polskiego - wyjaśnia pochodzenie nazwy „Polska” - wskazuje na mapie rozmieszczenie plemion słowiańskich na ziemiach polskich 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić okoliczności zawarcia małżeństwa z Dobrawą oraz przyjęcia chrztu przez Mieszka - wymienia legendarnych protoplastów Mieszka - przedstawia najważniejsze konsekwencje przyjęcia chrztu - lokalizuje na mapie Gniezno, Poznań oraz inne główne grody w państwie Mieszka I - opisuje bitwę pod Cedynią 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje znaczenie przyjęcia chrześcijaństwa dla państwa polskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia najważniejsze odkrycia archeologiczne na ziemiach polskich - określa, jakie informacje może zdobyć historyk dzięki zastosowaniu metody dendrochronologicznej - omawia dokument <i>Dagome iudex</i>

2. Bolesław Chrobry – pierwszy król Polski	<ul style="list-style-type: none"> – misja świętego Wojciecha w Prusach – zjazd gnieźnieński i pielgrzymka cesarza Ottona III – wojny Bolesława Chrobrego z sąsiadami i przyłączenie nowych ziem – koronacja Bolesława Chrobrego na króla Polski – znaczenie terminów: <i>misja, relikwie, cesarz, arcybiskupstwo, koronacja, gród, wojowie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>cesarz, arcybiskupstwo, koronacja, gród, wojowie</i> – opisuje wygląd grodu średniowiecznego – wie, że Bolesław Chrobry był pierwszym królem Polski 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>misja, relikwie</i> – zna wydarzenia związane z datami: 1000, 1025 – charakteryzuje postać św. Wojciecha – opisuje wygląd i uzbrojenie woja z drużyny książęcej 	<ul style="list-style-type: none"> – zna wydarzenia związane z datami: 997, 1002–1018 – opisuje przebieg misji św. Wojciecha do Prusów – przedstawia przyczyny i skutki zjazdu gnieźnieńskiego – wskazuje na mapie terytoria podbite przez Bolesława Chrobrego 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie wizyty Ottona III w Gnieźnie dla państwa polskiego – wyjaśnia znaczenie utworzenia samodzielnej metropolii kościelnej – wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia skutki polityki wewnętrznej i zagranicznej Bolesława dla państwa polskiego
*W średniowiecznym klasztorze	<ul style="list-style-type: none"> – zakony chrześcijańskie – życie w klasztorze – wpływ zakonów na rozwój średniowiecznego rolnictwa – rola zakonów w rozwoju wiedzy i średniowiecznego piśmiennictwa – najstarsze zakony na ziemiach polskich i ich znaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>duchowieństwo, zakon chrześcijański, mnich, klasztor</i> – charakteryzuje wygląd mnichów – opisuje podstawowe zajęcia duchowieństwa zakonnego w średniowieczu 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>reguła zakonna, skrytorium, pergamin</i> – podaje przykłady zakonów – opisuje życie wewnątrz klasztoru 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia najstarsze zakony na ziemiach polskich – wyjaśnia, jak należy rozumieć nakaz obowiązujący benedyktynów <i>módl się i pracuj</i> – opisuje wygląd średniowiecznych ksiąg – wyjaśnia, w jaki sposób zakony przyczyniły się do rozwoju rolnictwa na ziemiach polskich 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje wkład duchowieństwa w średniowieczną kulturę – wyjaśnia znaczenie ksiąg i ksiązek dla rozwoju wiedzy i nauki 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje przykłady lokalizacji najstarszych budowli zakonnych na ziemiach polskich – wyjaśnia, jakie są związki między mnichami a nauką historyczną
3. Polska Kazimierza Wielkiego	<ul style="list-style-type: none"> – Kazimierz Wielki ostatnim królem z dynastii Piastów – reformy Kazimierza Wielkiego – zjazd monarchów w Krakowie – uczta u Wierzyńka – umocnienie granic państwa – <i>zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i> – utworzenie Akademii Krakowskiej – znaczenie terminu 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: <i>uniwersytet</i> – wyjaśnia, dlaczego historycy nadali królowi Kazimierzowi przydomek „Wielki” – opisuje wygląd średniowiecznego zamku 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>dynastia, uczta u Wierzyńka</i> – zna wydarzenia związane z datami: 1364, 1370 – wyjaśnia powiedzenie – <i>zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia główne reformy Kazimierza Wielkiego – opisuje zjazd monarchów w Krakowie – wyjaśnia cele oraz znaczenie utworzenia Akademii Krakowskiej – wskazuje na mapie ziemie przyłączone do Polski za panowania Kazimierza Wielkiego 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje oraz ocenia politykę wewnętrzną i zagraniczną prowadzoną przez Kazimierza Wielkiego – argumentuje, dlaczego Kazimierz Wielki stał się wzorem dobrego władcy 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje politykę prowadzoną przez Bolesława Chrobrego i Kazimierza Wielkiego – wyjaśnia znaczenia panowania Kazimierza Wielkiego dla państwa polskiego

	<i>uniwersytet</i>					
*Rycerze i zamki	<p>*Średniowieczni rycerze i ich rola</p> <p>*funkcje i wygląd zamków</p> <p>*od paza do rycerza</p> <p>* uzbrojenie rycerskie</p> <p>* turnieje rycerskie</p> <p>* kodeks rycerski</p>	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>rycerz, zbroja, herb, zamek</i></p> <p>– opisuje wygląd średniowiecznego rycerza</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>paź, giermek, pasowanie, kopia, dziedziniec, fosa, baszta, most zwodzony</i></p> <p>– wyjaśnia, kto i w jaki sposób mógł zostać rycerzem</p> <p>– opisuje wygląd średniowiecznego zamku</p> <p>– charakteryzuje turnieje rycerskie</p>	<p>– wyjaśnia, w jaki sposób utrzymywali się rycerze</p> <p>– przedstawia powinności rycerskie</p> <p>– charakteryzuje kodeks rycerski</p>	<p>– podaje przykłady zachowanych zamków średniowiecznych w Polsce i w regionie</p>	<p>– przedstawia przykłady wzorców rycerskich utrwalonych w literaturze i legendach</p>
4. Jadwiga i Jagiełło – unia polsko-litewska	<p>– objęcie władzy przez Jadwigę</p> <p>– zasługi Jadwigi dla polskiej kultury, nauki i sztuki</p> <p>– przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej w Krewie</p> <p>– okoliczności objęcia władzy w Polsce przez Władysława Jagiełłę</p> <p>– skutki zawarcia unii polsko-litewskiej</p> <p>– zagrożenie ze strony Krzyżaków</p> <p>– znaczenie terminów: <i>unia, Jagiellonowie</i></p>	<p>– przy pomocy nauczyciela, poprawnie posługuje się terminem: <i>Jagiellonowie</i></p> <p>– wie, kim był Władysław Jagiełło</p> <p>– wskazuje na mapie państwo polskie oraz obszar Wielkiego Księstwa Litewskiego</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminem: <i>unia</i></p> <p>– zna wydarzenia związane z datami: 1385</p> <p>– przedstawia główne konsekwencje unii w Krewie</p>	<p>– opisuje sytuację związaną z objęciem tronu polskiego po wygaśnięciu dynastii Piastów</p> <p>– przedstawia okoliczności zawiazania unii polsko-litewskiej</p> <p>– wymienia postanowienia unii w Krewie</p>	<p>– omawia zagrożenie ze strony zakonu krzyżackiego dla obu państw</p>	<p>– przedstawia stosunek Litwinów do unii w Krewie</p> <p>– na podstawie mapy ocenia sytuację geopolityczną w Europie Środkowej po zawarciu unii</p>
5. Zawisza Czarny i bitwa pod Grunwaldem	<p>– rycerz – cechy charakterystyczne</p> <p>– postać Zawiszy Czarnego</p> <p>– bitwa pod Grunwaldem i biorący w niej udział rycerze</p> <p>– znaczenie terminów: <i>rycerz, miecz, kopia, herb, kodeks honorowy</i></p>	<p>– przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>rycerz, miecz, herb</i></p> <p>– opisuje wygląd i cechy rycerza</p> <p>– podaje przykłady różnych herbów</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>giermek, kopia, kodeks honorowy</i></p> <p>– zna wydarzenia związane z datami: 1410</p> <p>– charakteryzuje postać Zawiszy Czarnego</p> <p>– wyjaśnia powiedzenie: <i>polegać jak na Zawiszy</i></p>	<p>– charakteryzuje rycerski kodeks honorowy</p> <p>– przedstawia przyczyny wielkiej wojny z zakonem krzyżackim</p> <p>– opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem</p>	<p>– wyjaśnia, czym zajmuje się heraldyka</p> <p>– wyjaśnia charakter obyczajowości i kultury rycerskiej</p> <p>– przedstawia postanowienie pokoju toruńskiego oraz skutki bitwy pod Grunwaldem</p>	<p>– przedstawia genezę i charakteryzuje różne zakony rycerskie</p>

6. Mikołaj Kopernik – wielki astronom	<ul style="list-style-type: none"> – Mikołaj Kopernik i jego życie – odkrycie Mikołaja Kopernika i powiedzenie: <i>wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię</i> – dokonania Kopernika spoza dziedziny astronomii – znaczenie terminu <i>astronomia</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>astronom, obserwatorium, luneta</i> – wie, kim był Mikołaj Kopernik 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>astronomia, teoria heliocentryczna</i> – wyjaśnia powiedzenie: <i>wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, gdzie urodził się Mikołaj Kopernik oraz gdzie znajduje się jego grobowiec – przedstawia poglądy na temat Ziemi i Układu Słonecznego przed odkryciem Kopernika 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia inne dokonania i zainteresowania Mikołaja Kopernika – wyjaśnia, czym jest nauka i jakie cechy musi spełniać wiedza naukowa 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje, w jaki sposób zrekonstruowano wygląd Mikołaja Kopernika – wyjaśnia, dlaczego najważniejsze dzieło Kopernika zostało potępione przez Kościół
Rozdział III: Wojny i upadek Rzeczypospolitej						
1. Jan Zamoyski – druga osoba po królu	<ul style="list-style-type: none"> – kariera polityczna Jana Zamoyskiego – kariera wojskowa Jana Zamoyskiego – Zamość – miasto renesansowe – Akademia Zamojska (<i>Takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie</i>) – znaczenie terminów: <i>szlachta, kanclerz, hetman</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>szlachta</i> – wskazuje na mapie Zamość 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>kanclerz, hetman, akademia</i> – charakteryzuje postać i dokonania Jana Zamoyskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – zna królów elekcyjnych: Stefana Batorego i Zygmunta III Wazę – opisuje państwo polskie rządzone przez szlachtę w XVI w. – charakteryzuje Zamość, jako przykład miasta renesansowego – wyjaśnia słowa Zamoyskiego: <i>Takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia różnice między monarchią dynastyczną a elekcyjną – przedstawia zagrożenia dla państwa polskiego wynikające z systemu wolnej elekcji 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jakie cechy powinien mieć mąż stanu – wyjaśnia pojęcie <i>populizm polityczny</i>
2. XVII wiek – stulecie wojen	<ul style="list-style-type: none"> – potop szwedzki, rola Stefana Czarnieckiego – obrona Jasnej Góry i rola przeora Augustyna Kordeckiego – król Jan III Sobieski i jego zwycięstwa nad Turkami – rola husarii w polskich sukcesach militarnych – znaczenie terminów: <i>potop szwedzki, husaria, wielki wezyr, odsiecz</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>potop szwedzki, husaria, Jasna Góra</i> – opisuje wygląd i uzbrojenie husarii 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>potop szwedzki, wielki wezyr, islam, odsiecz</i> – zna wydarzenia związane z datami: 1655–1660, 1683 – wskazuje na mapie granice Rzeczypospolitej oraz jej sąsiadów – zna postaci: Augustyn Kordecki, Stefan Czarniecki, Jan III Sobieski, oraz ich dokonania 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia przebieg potopu szwedzkiego i przełomowej obrony Jasnej Góry – wskazuje na mapie: Szwecję, Jasną Górę, Turcję, Chocim, Wiedeń – wyjaśnia powiedzenie: <i>Polska przedmurzem chrześcijaństwa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jakie były przyczyny klęski Polaków w pierwszej fazie potopu szwedzkiego – wyjaśnia słowa Jana Sobieskiego: <i>lepiej w cudzej ziemi, o cudzym chlebie wojować, aniżeli samym się bronić o swoim chlebie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego wojny XVII wieku przyczyniły się do osłabienia Rzeczypospolitej

*Czasy stanisławowskie	<ul style="list-style-type: none"> * ideały epoki oświecenia * dokonania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego * ustanowienie Komisji Edukacji Narodowej i jej znaczenie * kultura doby stanisławowskiej oraz jej przedstawiciele * zabytki budownictwa i architektury polskiej 2. poł. XVIII w. 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>encyklopedia, edukacja, reformy</i> – wyjaśnia, w jakim celu wprowadzane są reformy państwa – proponuje własne reformy w państwie oraz edukacji i wyjaśnia ich celowość 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>Szkoła Rycerska, kadet, mecenas, obiady czwartkowe</i> – wymienia zasługi króla Stanisława Augusta Poniatowskiego – wyjaśnia, dlaczego Dzień Edukacji Narodowej jest współcześnie obchodzony 14 października 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje sytuację państwa polskiego w czasach panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego – przedstawia najwybitniejszych twórców doby stanisławowskiej oraz ich dokonania 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje przykłady zabytków doby oświecenia w kraju i w regionie – wyjaśnia, dlaczego oświecenie było nazywane „wiekiem rozumu” – wyjaśnia znaczenie powołania Komisji Edukacji Narodowej dla państwa polskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia kontrowersje w ocenie panowania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego
3. Tadeusz Kościuszko na czele powstania	<ul style="list-style-type: none"> – sytuacja Rzeczypospolitej w XVIII w. – Konstytucja 3 maja – rozbiory Rzeczypospolitej przez Rosję, Prusy i Austrię – dowództwo Tadeusza Kościuszki w powstaniu w 1794 r. – bitwa pod Racławicami i rola kosynierów – klęska powstania i III rozbiór Rzeczypospolitej – znaczenie terminów: <i>rozbiory, konstytucja, powstanie, kosynierzy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>rozbiory, powstanie</i> – wymienia państwa, które dokonały rozbiorów – przedstawia cel powstania kościuszkowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>konstytucja, kosynierzy</i> – zna wydarzenia związane z datami: 1772, 3 maja 1791 r., 1794, 1795 – charakteryzuje postać i dokonania Tadeusza Kościuszki 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje postać i dokonania króla Stanisława Augusta Poniatowskiego – przedstawia znaczenie uchwalenia Konstytucji 3 Maja – opisuje przebieg powstania kościuszkowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady i ocenia różne postawy Polaków w okresie rozbiorów (w tym targowiczán) – wyjaśnia, dlaczego rocznica uchwalenia Konstytucji 3 Maja została ogłoszona świętem narodowym – charakteryzuje program polityczno-społeczny Tadeusza Kościuszki – wyjaśnia przyczyny klęski powstania kościuszkowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia przyczyny kryzysu Rzeczypospolitej szlacheckiej
4. Józef Wybicki i hymn Polski	<ul style="list-style-type: none"> – losy Polaków po upadku Rzeczypospolitej – Legiony Polskie we Włoszech i panujące w nich zasady – generał Jan Henryk Dąbrowski i jego rola w utworzeniu Legionów Polskich – Józef Wybicki – autor <i>Mazurka Dąbrowskiego</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>hymn państwowy</i> – zna nazwisko autora hymnu państwowego – potrafi objaśnić pierwszą zwrotkę i refren hymnu 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>emigracja, legiony</i> – zna wydarzenia związane z datą: 1797 – wskazuje na mapie Francję, Włochy, Lombardię – charakteryzuje postaci oraz dokonania gen. Jana Henryka Dąbrowskiego i Józefa Wybickiego 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia sytuację narodu polskiego po III rozbiorze – opisuje Legiony Polskie we Włoszech oraz panujące w nich zasady – wie, kiedy <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> został polskim hymnem narodowym 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia dalsze losy Legionów Polskich we Włoszech – wyjaśnia, dlaczego Polacy zaczęli tworzyć legiony polskie u boku Napoleona 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje postać Napoleona Bonaparte – ocenia, czy Napoleon spełnił pokładane w nim przez Polaków nadzieje

	<ul style="list-style-type: none"> - znaczenie słów <i>Mazurka Dąbrowskiego</i> - <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> hymnem Polski - znaczenie terminów: <i>emigracja, legiony, hymn państwowy</i> 					
5. Romuald Traugutt i powstanie styczniowe	<ul style="list-style-type: none"> - Romuald Traugutt - życie przed wybuchem powstania styczniowego - branka i wybuch powstania styczniowego - wojna partyzancka - funkcjonowanie państwa powstańczego - Romuald Traugutt dyktatorem powstania - represje po upadku powstania styczniowego - znaczenie terminów: <i>zabór rosyjski, działalność konspiracyjna, branka, wojna partyzancka, dyktator, zesłanie</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>zaborcy, zabór rosyjski, wojna partyzancka</i> - wyjaśnia, dlaczego Polacy zorganizowali powstanie - charakteryzuje taktykę walki partyzanckiej 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: <i>działalność konspiracyjna, branka, dyktator, zesłanie</i> - zna wydarzenia związane z datami: 1863-1864 - pokazuje na mapie zasięg zaboru rosyjskiego - charakteryzuje postać i dokonania Romualda Traugutta 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje sytuację narodu polskiego w zaborze rosyjskim - wyjaśnia, dlaczego Polacy prowadzili działalność konspiracyjną - opisuje charakter i przebieg powstania styczniowego - przedstawia skutki powstania 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje funkcjonowanie państwa powstańczego - wyjaśnia, dlaczego powstanie styczniowe upadło - ocenia postawę Polaków pod zaborem rosyjskim 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje powstanie styczniowe z innymi powstaniem - przedstawia różne metody walki o polskość
6. Maria Skłodowska-Curie - polska noblistka	<ul style="list-style-type: none"> - edukacja M. Skłodowskiej-Curie na ziemiach polskich - tajne nauczanie i Latający Uniwersytet - kariera naukowa M. Skłodowskiej-Curie - Nagrody Nobla przyznane M. Skłodowskiej-Curie - polscy nobliści - znaczenie terminów: <i>tajne nauczanie, Nagroda Nobla, laureat</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>tajne nauczanie, laureat</i> - wyjaśnia, dlaczego Polacy nie mogli odbywać edukacji w języku polskim? 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: <i>Nagroda Nobla, Uniwersytet Latający</i> - charakteryzuje, na czym polegało tajne nauczanie - charakteryzuje postać i Marii Skłodowskiej-Curie 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje szkolnictwo XIX-wieczne i współczesne - wyjaśnia, jak funkcjonował Uniwersytet Latający - wyjaśnia, dlaczego Maria Skłodowska-Curie musiała wyjechać do Francji - przedstawia dokonania Marii Skłodowskiej-Curie i wyjaśnia, za co została uhonorowana Nagrodą Nobla 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia innych polskich laureatów Nagrody Nobla - opisuje swoją ulubioną dziedzinę naukową i jej wybitnego przedstawiciela 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia rolę nauki w rozwoju cywilizacyjnym

Rozdział IV: Ku współczesnej Polsce

1. Józef Piłsudski i niepodległa Polska	<ul style="list-style-type: none"> - działalność Józefa Piłsudskiego przed I wojną światową - udział Legionów Polskich i Józefa Piłsudskiego w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej - odzyskanie niepodległości przez Polskę - walki o ustalenie granic II Rzeczypospolitej i Bitwa Warszawska - Józef Piłsudski Naczelnikiem Państwa - Narodowe Święto Niepodległości - znaczenie terminów: <i>II Rzeczpospolita</i>, <i>Naczelnik Państwa</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>II Rzeczpospolita</i> - wskazuje na mapie obszar II RP - wie, kiedy i z jakiej okazji obchodzimy święto państwowe w dniu 11 listopada 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: <i>I wojna światowa</i>, <i>Naczelnik Państwa</i> - zna wydarzenia związane z datami: 1914–1918; 11 listopada 1918 r., 15 sierpnia 1920 r. - charakteryzuje postać Józefa Piłsudskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje działalność Józefa Piłsudskiego przed I wojną światową - wyjaśnia sytuację państw zaborczych po wybuchu I wojny światowej - przedstawia udział Legionów Polskich w działaniach zbrojnych podczas I wojny światowej - wyjaśnia, dlaczego dzień 11 listopada został ogłoszony świętem państwowym - opisuje przebieg Bitwy Warszawskiej - wyjaśnia rolę Józefa Piłsudskiego w odzyskaniu niepodległości i budowie państwa polskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje trudności polityczne w odbudowie państwa polskiego - ocenia znaczenie Bitwy Warszawskiej - wyjaśnia, dlaczego w rocznicę Bitwy Warszawskiej Wojsko Polskie obchodzi swoje święto 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia sytuację geopolityczną w Europie powstałą w wyniku I wojny światowej, która umożliwiła Polakom odzyskanie niepodległości
*Bitwa Warszawska	<ul style="list-style-type: none"> * Rosja Sowiecka i komunizm * wojna polsko-bolszewicka * Bitwa Warszawska i jej legenda * 15 sierpnia – Święto Wojska Polskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>RP</i>, <i>ułani</i> - przedstawia głównodowodzącego wojsk polskich w bitwie pod Warszawą - wskazuje na mapie miejsce Bitwy Warszawskiej oraz przebieg wschodniej granicy II RP 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: <i>komunizm</i>, <i>bolszewicy</i>, <i>cud nad Wisłą</i> - zna wydarzenia związane z datami: 15 sierpnia 1920 r. - wyjaśnia, dlaczego 15 lipca 1920 r. obchodzone jest Święto Wojska Polskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia genezę wojny o wschodnią granicę II RP - omawia przebieg wojny polsko-bolszewickiej - ocenia postawę ludności polskiej wobec sowieckiego zagrożenia - charakteryzuje mit „cudu nad Wisłą” 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, jakie czynniki złożyły się na sukces wojsk polskich w wojnie z Rosją Sowiecką 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, jak się miały ideały komunizmu do praktyki - podaje przykłady współcześnie istniejących krajów komunistycznych oraz opisuje życie ich mieszkańców
2. Eugeniusz Kwiatkowski i budowa Gdyni	<ul style="list-style-type: none"> - problemy odrodzonej Polski - zaślubiny Polski z morzem - zasługi Eugeniusza Kwiatkowskiego na polu gospodarczym – budowa portu w Gdyni, Centralny Okręg Przemysłowy - Gdynia polskim 	<ul style="list-style-type: none"> - przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>gospodarka</i>, <i>przemysł</i>, <i>minister</i>, <i>bezrobocie</i> - wskazuje na mapie Polski Gdynię - wyjaśnia, dlaczego Gdynia stała się polskim „oknem na świat” 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie posługuje się terminami: <i>eksport</i>, <i>import</i>, <i>okręg przemysłowy</i> - charakteryzuje postać Eugeniusza Kwiatkowskiego - wskazuje na mapie obszar Centralnego Okręgu Przemysłowego 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje trudności gospodarcze i ustrojowe w odbudowie państwa polskiego - przedstawia dokonania Eugeniusza Kwiatkowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, w jaki sposób rozwój gospodarczy wpływa na sytuację obywateli 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia rolę potencjału gospodarczego państwa we współczesnym świecie

	<p>„oknem na świat” – znaczenie terminów: <i>eksport, okręg przemysłowy</i></p>					
<p>3. Zośka, Alek i Rudy – bohaterscy harcerze</p>	<ul style="list-style-type: none"> – wybuch II wojny światowej – sytuacja społeczeństwa polskiego pod niemiecką okupacją – Szare Szeregi (Zośka, Alek, Rudy) – akcja pod Arsenalem – batalion „Zośka” w powstaniu warszawskim – powstanie warszawskie jako wyraz patriotyzmu młodego pokolenia – znaczenie terminów: <i>okupacja, łapanki, Armia Krajowa, Szare Szeregi</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>okupacja</i> – wie, kiedy i gdzie wybuchła II wojna światowa – opisuje sytuację narodu polskiego pod niemiecką okupacją 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>łapanki, Armia Krajowa, Szare Szeregi</i> – zna wydarzenia związane z datami: 1 września 1939 r., 1 sierpnia 1944 r., 1945 – charakteryzuje postaci Zośki, Alka i Rudego 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje najważniejsze akcje Szarych Szeregów, w tym akcję pod Arsenalem – przedstawia przebieg powstania warszawskiego – ocenia postawę młodzieży polskiej pod okupacją 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje działalność Polskiego Państwa Podziemnego – przedstawia politykę ZSRR wobec Polaków (mord katyński) 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady udziału żołnierzy polskich na frontach II wojny światowej
<p>4. Pilecki i Inka – „żołnierze niezłomni”</p>	<ul style="list-style-type: none"> – polityka Niemiec wobec ludności żydowskiej – obozy koncentracyjne – raporty W. Pileckiego – represje komunistów i śmierć W. Pileckiego – polityka komunistów wobec polskiego podziemia – postawa Danuty Siedzikówny, ps. Inka – znaczenie terminów: <i>obozы koncentracyjne,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>obozы koncentracyjne</i> – opisuje politykę Niemiec wobec ludności żydowskiej – wyjaśnia, kto objął rządy w państwie polskim po zakończeniu II wojny światowej 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminem „<i>żołnierze niezłomni</i>” – zna zbrodnie niemieckie popełnione na Żydach – charakteryzuje postaci Witolda Pileckiego, Danuty Siedzikówny – wyjaśnia, dlaczego dla wielu Polaków wojna się nie zakończyła – wyjaśnia pojęcie „<i>żołnierze niezłomni</i>” 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie największe niemieckie obozy koncentracyjne – charakteryzuje postać i działalność Witolda Pileckiego – opisuje represje komunistów wobec zwolenników prawowitych władz polskich – ocenia postawę Danuty Siedzikówny, ps. Inka 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego państwo polskie znalazło się po II wojnie światowej w sowieckiej strefie wpływów – charakteryzuje działalność opozycji antykomunistycznej – rozumie dramatyzm wyboru postaw przez obywateli wobec państwa polskiego po II wojnie światowej 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie <i>suwerenność</i> – wyjaśnia pojęcie „<i>żelazna kurtyna</i>” oraz jego genezę – charakteryzuje postać i działalność Ireny Sendlerowej

	„żołnierze niezłomni”					
5. Jan Paweł II – papież pielgrzym	<ul style="list-style-type: none"> – opozycyjna rola Kościoła w czasach komunizmu – wybór Karola Wojtyły na papieża – pielgrzymki papieża do ojczyzny: <i>Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!</i> – wsparcie Kościoła dla Polaków protestujących przeciw rządowi komunistów – Jan Paweł II jako papież pielgrzym – znaczenie terminów: <i>papież, konklawe, kardynał, pontyfikat</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminem: <i>papież</i> – wskazuje na mapie przebieg granic państwa polskiego po II wojnie światowej – wie, kim był Karol Wojtyła 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>konklawe, kardynał, pontyfikat</i> – charakteryzuje rolę papieża jako przywódcy Kościoła katolickiego oraz jako autorytetu moralnego dla wiernych – wyjaśnia, dlaczego w czasach komunizmu ukształtowała się opozycja 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje sytuację społeczeństwa polskiego w czasach PRL – charakteryzuje rolę Kościoła katolickiego w czasach komunizmu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do kraju dla społeczeństwa polskiego 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady protestów Polaków wobec władz komunistycznych
6. „Solidarność” i jej bohaterowie	<ul style="list-style-type: none"> – kryzys PRL w latach 70. XX w. – działalność opozycyjna – strajki robotnicze i powstanie NSZZ „Solidarność” – bohaterowie „Solidarności” – L. Wałęsa, A. Walentynowicz, A. Gwiazda – wprowadzenie stanu wojennego i represje przeciwko opozycji – przełom 1989 r. i upadek komunizmu – znaczenie terminów: <i>strajk, związek zawodowy, „Solidarność”, stan wojenny, Okrągły Stół</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela poprawnie posługuje się terminami: <i>kryzys, strajk</i> – wie, jak się nazywał pierwszy przywódca związku zawodowego „Solidarność” i późniejszy prezydent 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>związek zawodowy, „Solidarność”, stan wojenny, Okrągły Stół</i> – zna wydarzenia związane z datami: sierpień 1980, 1989 – wyjaśnia, dlaczego w 1980 r. doszło do masowych strajków robotniczych – zna głównych bohaterów „Solidarności” – L. Wałęsę, A. Walentynowicz, A. Gwiazdę 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje okoliczności zawiazania związku zawodowego „Solidarność” – przedstawia główne postulaty „Solidarności” – wyjaśnia, jaką rolę odegrał stan wojenny – wyjaśnia znaczenie i skutki rozmów Okrągłego Stołu 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje różnice polityczne między czasami komunizmu a wolną Polską 	<ul style="list-style-type: none"> – opowiada o rywalizacji między Związkiem Sowieckim a Zachodem

ZAŁĄCZNIK NR 2

Wymagania na poszczególne stopnie z historii w klasie V

* Gwiazdką oznaczono tematy dodatkowe (nieobowiązkowe) z podstawy programowej

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
Rozdział 1. Pierwsze cywilizacje						
1. Życie pierwszych ludzi	<ul style="list-style-type: none"> • pochodzenie człowieka • różnice między koczowniczym a osiadłym trybem życia • życie człowieka pierwotnego • epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza • początki rolnictwa i udomowienie zwierząt • dawne i współczesne sposoby wytapiania żelaza • terminy: <i>pięściak, hodowla, koczowniczy tryb życia, osiadły tryb życia, rewolucja neolityczna, epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza</i> 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>koczowniczy i osiadły tryb życia, pięściak</i></p> <p>– opisuje różnice między człowiekiem pierwotnym a współczesnym</p> <p>– potrafi wyjaśnić, jakie korzyści daje człowiekowi umiejętność uprawy ziemi i hodowli zwierząt</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego narzędzia metalowe są lepsze od kamiennych</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>pięściak, hodowla, koczowniczy tryb życia, osiadły tryb życia, rewolucja neolityczna, epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza</i></p> <p>– przedstawia, skąd wywodzą się praludzie</p> <p>– opisuje życie ludzi pierwotnych</p> <p>– charakteryzuje epoki kamienia, brązu i żelaza</p> <p>– wyjaśnia znaczenie nabycia umiejętności wskrzeszenia ognia przez człowieka</p>	<p>– porównuje koczowniczy tryb życia z osiadłym</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała rewolucja neolityczna</p> <p>– przedstawia dawne i współczesne sposoby wytapiania żelaza</p>	<p>– wskazuje umiejętności, których nabycie umożliwiło ludziom przejście na osiadły tryb życia</p> <p>– wyjaśnia skutki rewolucji neolitycznej</p> <p>– wskazuje szlaki, którymi ludność zasiedliła różne kontynenty</p>	<p>– wyjaśnia pojęcie ewolucji</p> <p>– charakteryzuje kierunki ewolucji człowieka</p> <p>– porównuje poziom cywilizacyjny ludzi w różnych epokach</p>
2. Miasta- państwa Mezopotamii	<ul style="list-style-type: none"> • Mezopotamia jako kolebka cywilizacji • znaczenie wielkich rzek dla rozwoju najstarszych cywilizacji • osiągnięcia cywilizacyjne mieszkańców Mezopotamii • powstanie pierwszych państw • zajęcia różnych grup społecznych • Kodeks Hammurabiego • terminy: <i>cywilizacja, Mezopotamia, Bliski Wschód,</i> 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>cywilizacja, kanał nawadniający, kodeks</i></p> <p>– wyjaśnia, jaką funkcję mogą pełnić rzeki w życiu człowieka</p> <p>– wskazuje na mapie: obszar Mezopotamii</p> <p>– wyjaśnia zasadę <i>oko za oko, ząb za ząb</i></p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>cywilizacja, Mezopotamia, Bliski Wschód, Babilonia, Sumerowie, kanał nawadniający, kodeks, pismo klinowe, zikkurat, podatki</i></p> <p>– samodzielnie wskazuje na mapie: obszar Mezopotamii, Tygrys, Eufrat, Ur, Babilon</p> <p>– wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacyjne ludów starożytnej Mezopotamii</p>	<p>– opisuje rolę wielkich rzek w rozwoju rolnictwa, handlu i komunikacji</p> <p>– charakteryzuje i podaje przykłady państw-miast z terenu Mezopotamii</p> <p>– wyjaśnia znaczenie kodyfikacji prawa w życiu społecznym</p>	<p>– objaśnia różnicę między prawem zwyczajowym a skodyfikowanym</p> <p>– tłumaczy, w jaki sposób powstawały pierwsze państwa</p>	<p>– przedstawia kraje leżące obecnie na obszarze dawnej Mezopotamii</p> <p>– wymienia współczesne przedmioty, których powstanie było możliwe dzięki osiągnięciom ludów Mezopotamii</p>

	<i>Babilonia, Sumerowie, kanał nawadniający, kodeks, pismo klinowe, zikkurat, podatki</i>					
3. W Egipcie faraonów	<ul style="list-style-type: none"> Egipt jako przykład starożytnej cywilizacji Egipt darem Nilu osiągnięcia cywilizacji egipskiej struktura społeczna wierzenia Egipcjan jako przykład religii politeistycznej terminy: <i>faraon, politeizm, piramidy, hieroglify, mumifikacja, sarkofag</i> 	<ul style="list-style-type: none"> przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>piramida, faraon</i> wskazuje na mapie: Egipt oraz Nil opisuje wygląd piramid porównuje wygląd hieroglifów i pisma współczesnego 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie posługuje się terminami: <i>faraon, politeizm, piramidy, hieroglify, mumifikacja, sarkofag</i> wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacji egipskiej opisuje zakres władzy faraona 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia rolę Nilu w rozwoju cywilizacji egipskiej przedstawia strukturę społeczną Egiptu podaje przykłady bogów i charakteryzuje wierzenia Egipcjan 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia powiązania między wierzeniami Egipcjan a ich osiągnięciami w dziedzinie budownictwa i medycyny opisuje, w jaki sposób wznoszono piramidy 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje etapy pochówku faraonów charakteryzuje najbardziej znane przykłady sztuki egipskiej (Sfinks, Dolina Królów, grobowiec Tutenchamona, popiersie Neferetiti), piramidy w Gizie, świątynia Abu Simbel
4. W starożytnym Izraelu	<ul style="list-style-type: none"> judaizm jako przykład religii monoteistycznej biblijne dzieje Izraelitów Dekalog i Tora postaci biblijne: Abraham, Mojżesz, Dawid, Salomon terminy: <i>judaizm, Tora, Jahwe, Dekalog, Mesjasz, synagoga, Mesjasz, Ziemia Obiecana, Arka Przymierza, monoteizm, plemię, Palestyna, prorok, Świątynia Jerozolimska</i> 	<ul style="list-style-type: none"> przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>Tora, Żydzi, Dekalog</i> wyjaśnia, o czym opowiada Biblia wymienia najważniejsze postaci biblijne związane z dziejami Żydów 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie posługuje się terminami: <i>judaizm, Tora, Jahwe, Dekalog, Mesjasz, synagoga, Mesjasz, Ziemia Obiecana, Arka Przymierza, monoteizm, plemię, Palestyna, prorok, Świątynia Jerozolimska</i> wskazuje na mapie: Palestynę, Jerozolimę wyjaśnia różnicę między politeizmem a monoteizmem 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje główne etapy historii Izraelitów charakteryzuje judaizm porównuje wierzenia Egiptu oraz Izraela 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje dokonania najważniejszych przywódców religijnych i politycznych Izraela (Abraham, Mojżesz, Dawid, Salomon) wskazuje na podobieństwa i różnice pomiędzy judaizmem a chrześcijaństwem 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia terminy: <i>synagoga, rabin</i> podaje przykład synagogi we współczesnej Polsce

5. Cywilizacje Indii i Chin	<ul style="list-style-type: none"> osiągnięcia cywilizacyjne Dalekiego Wschodu system kastowy w Indiach cywilizacja Doliny Indusu terminy: <i>Daleki Wschód, Ariowie, kasta, hinduizm, Wielki Mur Chiński, Jedwabny Szlak</i> 	<ul style="list-style-type: none"> przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>Daleki Wschód, Wielki Mur Chiński</i> wskazuje na mapie: Indie, Chiny przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego jedwab i porcelana były towarami poszukiwanymi na Zachodzie 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie posługuje się terminami: <i>Daleki Wschód, Ariowie, kasta, hinduizm, Wielki Mur Chiński, Jedwabny Szlak</i> wymienia osiągnięcia cywilizacji doliny Indusu wymienia osiągnięcia cywilizacji chińskiej wyjaśnia, kiedy narodziło się cesarstwo chińskie 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje system kastowy w Indiach charakteryzuje wierzenia hinduistyczne 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje rolę Jedwabnego Szlaku w kontaktach między Wschodem a Zachodem przedstawia terakotową armię jako zabytek kultury chińskiej wymienia i wskazuje na mapie: rzeki: Indus, Huang He, Jangcy 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje buddyzm opowiada o filozofii Konfucjusza
6. Od hieroglifów do alfabetu	<ul style="list-style-type: none"> powstanie pisma i jego znaczenie dla rozwoju cywilizacji pismo a prehistoria i historia terminy: <i>papirus, tabliczki gliniane, pismo obrazkowe, pismo klinowe, Fenicjanie, pismo alfabetyczne, alfabet łaciński</i> 	<ul style="list-style-type: none"> przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>pismo obrazkowe, hieroglify, alfabet, pismo alfabetyczne</i> wyjaśnia, do czego służy pismo charakteryzuje polskie pismo jako przykład pisma alfabetycznego 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie posługuje się terminami: <i>papirus, tabliczki gliniane, pismo obrazkowe, pismo klinowe, Fenicjanie, pismo alfabetyczne, alfabet łaciński</i> wyjaśnia, w jaki sposób umiejętność pisania wpłynęła na dalsze osiągnięcia człowieka porównuje pismo obrazkowe i alfabetyczne wyjaśnia związek między wynalezieniem pisma a historią i prehistorią omawia przyczyny wynalezienia pisma 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różne przykłady sposobów porozumiewania się między ludźmi i przekazywania doświadczeń przyporządkowuje różne rodzaje pisma do cywilizacji, które je stworzyły wymienia przykłady materiałów pisarskich stosowanych w przeszłości 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób pismo obrazkowe przekształciło się w klinowe przedstawia genezę współczesnego pisma polskiego wyjaśnia, jakie były trudności z odczytywaniem pisma obrazkowego 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady narodów, które posługują się pismem sięgającym tradycją do pisma greckiego oraz do łaciny opowiada o przykładach alternatywnych języków umownych (alfabet Morse'a, język migowy)
* Tajemnice sprzed wieków – Jak odczytano pismo Egipcjan?	<ul style="list-style-type: none"> wyprawa Napoleona do Egiptu hieroglify – litery czy słowa? postaci: Jean F. Champollion terminy: <i>Kamień z Rosetty</i> 	<ul style="list-style-type: none"> przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego po wielu stuleciach ludzie nie potrafili odczytać hieroglifów 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polegały trudności w odczytaniu hieroglifów 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje i przedstawia znaczenie Kamienia z Rosetty wyjaśnia, jak udało się odczytać hieroglify 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia postać oraz dokonania Jeana F. Champolliona 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jaki był wpływ wyprawy Napoleona do Egiptu oraz odczytania hieroglifów na pojawienie się egiptologii
Rozdział 2. Starożytna Grecja						
1. Demokratyczne Ateny	<ul style="list-style-type: none"> warunki naturalne Grecji życie w greckiej polis cechy charakterystyczne demokracji ateńskiej Perykles – najwybitniejszy przywódca demokratycznych 	<ul style="list-style-type: none"> przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>demokracja, zgromadzenie ludowe</i> przy pomocy nauczyciela opisuje wygląd greckiego polis 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie posługuje się terminami: <i>Hellada, Hellenowie, polis, demokracja, zgromadzenie ludowe, akropol, agora</i> wskazuje na mapie: Grecję, 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia wpływ warunków naturalnych Grecji na zajęcia ludności oraz sytuację polityczną (podział na polis) wyjaśnia, kim był Perykles opisuje, kto posiadał prawa 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje podobieństwa i różnice między demokracją ateńską a współczesną demokracją parlamentarną 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób kultura grecka rozprzestrzeniła się w basenie Morza Śródziemnego

	<p>Aten</p> <ul style="list-style-type: none"> terminy: <i>Hellada, Hellenowie, polis, demokracja, zgromadzenie ludowe, akropol, agora</i> postaci historyczne: Perykles 	<p>i życie w nim na przykładzie Aten</p>	<p>Ateny</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminu <i>demokracja</i> i charakteryzuje demokrację ateńską 	<p>polityczne w Atenach</p>		
*2. Sparta i wojny z Persami	<ul style="list-style-type: none"> ustrój i społeczeństwo starożytnej Sparty cechy i etapy wychowania spartańskiego powstanie i rozwój imperium perskiego wojny grecko-perskie terminy: <i>Persowie, danina, sojusz, hoplita, falanga</i> wydarzenia: bitwa pod Maratonem, bitwa pod Termopilami, bitwa pod Salaminą postaci historyczne: Dariusz, Kserkses, Leonidas 	<ul style="list-style-type: none"> przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>danina, sojusz</i> przy pomocy nauczyciela przedstawia cele i charakter wychowania spartańskiego 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie posługuje się terminami: <i>danina, sojusz, hoplita, falanga</i> przedstawia cele i charakter wychowania spartańskiego wyjaśnia, dlaczego Spartan uważano za najlepszych wojowników greckich wskazuje na mapie: Spartę, Persję wyjaśnia, kim byli Dariusz, Kserkses i Leonidas 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje ustrój i społeczeństwo starożytnej Sparty posługuje się wyrażeniami: <i>spartańskie warunki, mówić lakonicznie</i> wyjaśnia przyczyny i opisuje przebieg wojen grecko-perskich wskazuje na mapie: Maraton, Termopile, Salaminę zaznacza na osi czasu daty: 490 r. p.n.e., 480 r. p.n.e. 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje, w jaki sposób walczyli starożytni Grecy wyjaśnia genezę biegów maratońskich tłumaczy znaczenie zwrotu: <i>wrócić z tarczą lub na tarczy</i> 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje ustroje Aten i Sparty opisuje przebieg bitwy pod Termopilami i ocenia postać króla Leonidas
3. Bogowie i mity	<ul style="list-style-type: none"> wierzenia starożytnych Greków mity greckie najważniejsi greccy bogowie: Zeus, Hera, Posejdon, Afrodyta, Atena, Hades, Hefajstos, Ares, Apollo, Hermes Homer i jego dzieła – <i>Iliada</i> i <i>Odyseja</i> terminy: <i>Olimp, mity, heros, Partenon, Herakles, Achilles, Odyseusz, wojna trojańska, koń trojański</i> postać historyczna: Homer 	<ul style="list-style-type: none"> przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>mity, heros</i> przy pomocy nauczyciela charakteryzuje najważniejszych bogów greckich 	<ul style="list-style-type: none"> poprawnie posługuje się terminami: <i>Olimp, mity, heros, Partenon, Herakles, Achilles, Odyseusz, koń trojański</i> przedstawia wierzenia starożytnych Greków wskazuje na mapie: górę Olimp, Troję wyjaśnia, kim był Homer 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje najważniejszych bogów greckich: opisuje ich atrybuty i dziedziny życia, którym patronowali omawia różne mity greckie przedstawia treść <i>Iliady</i> i <i>Odysei</i> wyjaśnia współczesne rozumienie wyrażenia: <i>koń trojański</i> 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wybrane miejsca kultu starożytnych Greków omawia znaczenie wyroczni w życiu starożytnych Greków 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia nawiązujące do mitologii związki frazeologiczne (frazologiczmy mitologiczne): <i>objęcia Morfeusza, stajnia Augiasza, syzyfowa praca, męki Tantala, nić Ariadny</i> opisuje archeologiczne poszukiwania mitycznej Troi

<p>4. Kultura starożytnej Grecji</p>	<ul style="list-style-type: none"> wspólne elementy w kulturze greckich polis najważniejsze dokonania sztuki greckiej narodziny teatru greckiego znaczenie filozofii w starożytnej Grecji i najwybitniejsi filozofowie grecka matematyka i medycyna rola sportu w życiu starożytnych Greków terminy: <i>Wielkie Dionizje, amfiteatr, tragedia, komedia, filozofia, igrzyska, olimpiada, Olimpia, stadion, pięciobój olimpijski</i> postaci historyczne: Fidiasz, Myron, Ajschylos, Sofokles, Eurypides, Arystofanes, Sokrates, Platon, Arystoteles, Hipokrates, Pitagoras, Tales z Miletu 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>amfiteatr, igrzyska, olimpiada, stadion</i></p> <p>– opisuje rolę sportu w codziennym życiu</p> <p>– przy pomocy nauczyciela opisuje, jak narodził się teatr grecki i jakie było jego znaczenie dla Hellenów</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Wielkie Dionizje, amfiteatr, tragedia, komedia, filozofia, igrzyska, olimpiada, Olimpia, stadion, pięciobój olimpijski</i></p> <p>– wskazuje różne dziedziny kultury i sztuki rozwijane w starożytnej Grecji</p> <p>– opisuje charakter antycznych igrzysk sportowych</p>	<p>– opisuje charakter i cele antycznego teatru</p> <p>– przedstawia dokonania nauki greckiej</p> <p>– objaśnia, czym jest filozofia, i przedstawia jej najwybitniejszych przedstawicieli</p> <p>– wyjaśnia, kim byli: Fidiasz, Myron, Sofokles, Pitagoras, Tales z Miletu, Sokrates, Platon, Arystoteles</p> <p>– zaznacza na osi czasu datę: 776 r. p.n.e.</p>	<p>– przedstawia współczesną tradycję igrzysk olimpijskich</p> <p>– porównuje igrzyska antyczne ze współczesnymi</p>	<p>– charakteryzuje rolę kultury w życiu społecznym</p> <p>– przybliża postać i dokonania Archimedesesa</p> <p>– podaje przykłady wpływu dokonań starożytnych Greków na współczesną kulturę i naukę</p>
<p>*5. Imperium Aleksandra Wielkiego</p>	<ul style="list-style-type: none"> podboje Aleksandra Wielkiego wojna z Persją (bitwy nad rzeczką Granik, pod Issos i pod Gaugamelą) wyprawa Aleksandra do Indii kulturowe skutki podbojów Aleksandra Wielkiego terminy: <i>imperium, falanga macedońska, węzeł gordyjski, hellenizacja, kultura hellenistyczna</i> postaci historyczne: Filip II, Aleksander Macedoński (Wielki) 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: <i>imperium</i></p> <p>– uzasadnia, dlaczego Aleksandra nazwano „Wielkim”</p> <p>– określa, na jakim obszarze toczyły się opisywane wydarzenia</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>imperium, węzeł gordyjski, hellenizacja</i></p> <p>– wskazuje na mapie: Macedonię, Persję, Indie i Aleksandrię w Egipcie</p> <p>– opisuje przebieg kampanii perskiej Aleksandra Macedońskiego</p> <p>– opisuje dokonania Filipa II i Aleksandra Macedońskiego (Wielkiego)</p>	<p>– wyjaśnia charakter kultury hellenistycznej</p> <p>– przedstawia skutki podbojów Aleksandra</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 333 r. p.n.e., 331 r. p.n.e.</p> <p>– posługuje się terminami: <i>falanga macedońska, kultura hellenistyczna</i></p>	<p>– omawia znaczenie Biblioteki Aleksandryjskiej</p> <p>– charakteryzuje sposób walki wojsk Aleksandra Macedońskiego</p>	<p>– przedstawia siedem cudów świata</p> <p>– wymienia państwa, które leżą dziś na terenach podbitych przez Aleksandra Wielkiego</p>
<p>* Tajemnice sprzed wieków – Jak wyglądała latarnia morska na Faros?</p>	<ul style="list-style-type: none"> siedem cudów świata konstrukcja latarni morskiej na Faros 	<p>– wyjaśnia, dlaczego w przeszłości ludzie mieli problem ze wznoszeniem wysokich budowli</p>	<p>– przedstawia, w jaki sposób działała latarnia w starożytności</p>	<p>– opisuje losy latarni na Faros</p>	<p>– charakteryzuje siedem cudów świata</p>	<p>– omawia inny wybrany obiekt z listy siedmiu cudów świata starożytnego</p>

Rozdział III. Starożytny Rzym

1. Ustrój starożytnego Rzymu	<ul style="list-style-type: none"> • legendarne początki państwa rzymskiego • zasady ustrojowe republiki rzymskiej • społeczeństwo starożytnego Rzymu • dokonania Gajusza Juliusza Cezara • upadek republiki • powstanie cesarstwa rzymskiego • terminy: <i>Italia, monarchia, republika, senat, patrycjusze, plebejusze, konsulowie, pretorzy, kwestorzy, trybun ludowy, dyktator, cesarz</i> • postaci legendarne i historyczne: Romulus i Remus, Gajusz Juliusz Cezar, Oktawian August 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>dyktator, cesarz</i></p> <p>– wskazuje na mapie: Rzym</p> <p>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego symbolem Rzymu została wilczyca</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Italia, monarchia, republika, senat, patrycjusze, plebejusze, konsulowie, pretorzy, kwestorzy, trybun ludowy, dyktator, cesarz</i></p> <p>– przedstawia legendarne początki Rzymu</p> <p>– wskazuje na mapie: Półwysep Apeniński</p> <p>– omawia dokonania Gajusza Juliusza Cezara i Oktawiana Augusta</p>	<p>– charakteryzuje ustrój republiki rzymskiej i jej główne organy władzy</p> <p>– przedstawia kompetencje najważniejszych urzędów republikańskich</p> <p>– opisuje konflikt społeczny między patrycjuszami a plebejuszami</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 753 r. p.n.e., 44 r. p.n.e.</p>	<p>– omawia przyczyny oraz okoliczności upadku republiki rzymskiej</p> <p>– porównuje ustroje demokracji ateńskiej i republiki rzymskiej</p>	<p>– wyjaśnia różnice w rozumieniu terminu <i>republika</i> przez Rzymian i współcześnie</p> <p>– przedstawia funkcje pełnione przez senat w ustroju współczesnej Polski</p>
2. Imperium Rzymskie	<ul style="list-style-type: none"> • podboje rzymskie • Imperium Rzymskie i jego prowincje • organizacja armii rzymskiej • podział cesarstwa • upadek cesarstwa zachodniorzymskiego • terminy: <i>Kartagina, prowincja, limes, legiony, legioniści, Imperium Rzymskie, pax Romana, romanizacja, barbarzyńcy, Germanie, Konstantynopol, Hunowie, wielka wędrówka ludów</i> 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>prowincja, legiony, plemiona barbarzyńskie, wielka wędrówka ludów</i></p> <p>– przedstawia wygląd i uzbrojenie rzymskiego legionisty</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>prowincja, legiony, romanizacja, plemiona barbarzyńskie, Germanie, Hunowie, wielka wędrówka ludów</i></p> <p>– wymienia główne prowincje Imperium Rzymskiego</p> <p>– wskazuje na mapie: Kartaginę, granice Imperium Rzymskiego w II w. n.e., Konstantynopol</p> <p>– omawia etapy powstawania Imperium Rzymskiego</p>	<p>– opisuje przyczyny podziału cesarstwa na wschodnie i zachodnie</p> <p>– opisuje okoliczności upadku cesarstwa zachodniego</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 395 r. n.e., 476 r. n.e.</p> <p>– zna postać cesarza Konstantyna Wielkiego</p>	<p>– wymienia korzyści oraz zagrożenia funkcjonowania państwa o rozległym terytorium</p> <p>– wyjaśnia wpływ kultury rzymskiej na podbite ludy</p>	<p>– przedstawia postać Hannibala i wojny punickie</p> <p>– pokazuje przykłady romanizacji we współczesnej Europie</p> <p>– przybliży postaci wodzów barbarzyńskich Attyli oraz Odoakera</p>

3. Życie w Wiecznym Mieście	<ul style="list-style-type: none"> • Rzym jako stolica imperium i Wieczne Miasto • życie codzienne i rozrywki w Rzymie • podział społeczeństwa rzymskiego • wierzenia religijne Rzymian i najważniejsze bóstwa • terminy: <i>bazylika, Forum Romanum, termy, amfiteatr, gladiatorzy, patrycjusze, plebs, niewolnicy, westalki</i> 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>amfiteatr, gladiatorzy, niewolnicy</i></p> <p>– przy pomocy nauczyciela przedstawia warunki życia oraz rozrywki dawnych mieszkańców Rzymu</p> <p>– omawia wierzenia Rzymian i wpływ, jaki wywarła na nie religia Greków</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>bazylika, Forum Romanum, termy, amfiteatr, gladiatorzy, patrycjusze, plebs, niewolnicy, westalki</i></p> <p>– wymienia najważniejsze bóstwa czczone przez Rzymian i określa, jakimi dziedzinami życia się opiekowały</p> <p>– charakteryzuje różne grupy społeczeństwa rzymskiego</p>	<p>– wyjaśnia, dlaczego Rzym był nazywany Wiecznym Miastem</p> <p>– opisuje, jakie funkcje pełniło Forum Romanum</p> <p>– wymienia greckie odpowiedniki najważniejszych rzymskich bóstw</p>	<p>– wyjaśnia, dlaczego cesarze rzymscy starali się kierować zawołaniem ludu: <i>chleba i igrzysk!</i></p>	<p>– przedstawia pozostałości Pompejów i Herkulanum jako źródła wiedzy o życiu codziennym w starożytności</p>
4. Dokonania starożytnych Rzymian	<ul style="list-style-type: none"> • Rzymianie jako wielcy budowniczowie • kultura i sztuka starożytnego Rzymu jako kontynuacja dokonań antycznych Greków • prawo rzymskie i jego znaczenie dla funkcjonowania państwa • najważniejsze budowle w starożytnym Rzymie • terminy: <i>kopuła, akwedukt, łuk triumfalny, Circus Maximus, Koloseum, Panteon, kodeks, Prawo XII tablic, Kodeks Justyniana</i> • postaci historyczne: Wergiliusz, Horacy 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>łuk triumfalny, Circus Maximus, Koloseum, kodeks</i></p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>kopuła, akwedukt, łuk triumfalny, Circus Maximus, Koloseum, Panteon, kodeks, Prawo XII tablic, Kodeks Justyniana</i></p> <p>– wyjaśnia powiedzenie: <i>Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu</i></p>	<p>– uzasadnia i ocenia twierdzenie, że Rzymianie potrafili czerpać z dorobku kulturowego podbitych ludów</p> <p>– omawia najwybitniejsze dzieła sztuki i architektury rzymskiej</p> <p>– wyjaśnia rolę praw i przepisów w funkcjonowaniu państwa na przykładzie Rzymu</p> <p>– omawia dokonania Wergiliusza i Horacego</p>	<p>– wyjaśnia, dlaczego dobra sieć drogowa jest ważna dla funkcjonowania każdego państwa</p>	<p>– opisuje wpływ prawa rzymskiego na współczesne prawo europejskie</p> <p>– ocenia, które z dokonań Rzymian uważa za najwybitniejsze, i uzasadnia swoją odpowiedź</p>
5. Początki chrześcijaństwa	<ul style="list-style-type: none"> • Jezus z Nazaretu jako twórca nowej religii monoteistycznej • przyczyny prześladowania chrześcijan w starożytnym Rzymie • rola świętych Pawła i Piotra w rozwoju chrześcijaństwa • Edykt mediolański i zakończenie prześladowań chrześcijan w cesarstwie • terminy: <i>Mesjasz, chrześcijaństwo, apostołowie, biskupi, papież, Biblia – Stary i Nowy Testament, Edykt</i> 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>apostołowie, Jezus z Nazaretu, biskupi, papież, Biblia – Stary i Nowy Testament</i></p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Mesjasz, chrześcijaństwo, apostołowie, biskupi, papież, Biblia – Stary i Nowy Testament, Edykt mediolański</i></p> <p>– charakteryzuje działalność apostołów po ukrzyżowaniu Jezusa</p> <p>– wskazuje na mapie: Palestynę, Jerozolimę, Mediolan</p> <p>– omawia nauki Jezusa z Nazaretu oraz dokonania świętego Piotra, świętego</p>	<p>– wyjaśnia, czym różni się chrześcijaństwo od judaizmu</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego władze rzymskie odnosiły się wrogo do chrześcijaństwa</p> <p>– wyjaśnia znaczenie Edyktu mediolańskiego dla rozwoju chrześcijaństwa</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 33 r. n.e., 313 r. n.e.</p>	<p>– opisuje najstarsze symbole chrześcijańskie</p> <p>– wyjaśnia związki między judaizmem a chrześcijaństwem</p>	<p>– przedstawia dzieje wybranego świętego (na przykład swojego patrona)</p>

	<i>mediolański</i> • postaci historyczne: Jezus z Nazaretu, święty Piotr, święty Paweł z Tarsu, Konstantyn Wielki		Pawła z Tarsu i Konstantyna Wielkiego			
* Tajemnice sprzed wieków – Bursztynowy szlak	• rola szlaków handlowych w starożytności • bursztyn i jego znaczenie dla starożytnych Rzymian • kontakty handlowe Rzymian z wybrzeżem Bałtyku	– wskazuje na mapie: przebieg bursztynowego szlaku (Pruszcz Gdański, Kalisz, Brama Morawska) – wyjaśnia, czym jest bursztyn i do czego się go stosuje	– wyjaśnia, dlaczego bursztyn był ceniony przez Rzymian	– wyjaśnia rolę szlaków handlowych	– podaje argumenty za twierdzeniem i przeciwniemu, że miasto Kalisz istniało w starożytności	– opisuje, jakie ludy żyły na ziemiach polskich w okresie funkcjonowania bursztynowego szlaku
Rozdział IV. Początki średniowiecza						
1. Bizancjum w czasach świetności	• cesarstwo bizantyjskie pod panowaniem Justyniana I Wielkiego • dokonania Justyniana I Wielkiego • Konstantynopol jako Nowy Rzym • tradycja grecka w Bizancjum • osiągnięcia naukowe Bizantyjczyków • upadek Konstantynopola, jego przyczyny i skutki • terminy: <i>Bizancjum, Hagia Sofia, ikona, freski, mozaika</i> • postaci historyczne: Justynian I Wielki	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>ikona, freski, mozaika</i>	– poprawnie posługuje się terminami: <i>Bizancjum, Hagia Sofia, ikona, freski, mozaika</i> – wskazuje na mapie: Konstantynopol, granice cesarstwa bizantyjskiego w czasach Justyniana I Wielkiego – tłumaczy, dlaczego Konstantynopol zaczęto określać Nowym Rzymem – wyjaśnia znaczenie wyrażenia <i>bizantyjski przepych</i>	– wskazuje, jaką rolę w periodyzacji dziejów odegrał upadek cesarstwa zachodniorzymskiego oraz wschodniorzymskiego – charakteryzuje styl bizantyjski w sztuce – podaje przyczyny i skutki upadku cesarstwa bizantyjskiego – zaznacza na osi czasu datę upadku Konstantynopola – 1453 r. – zna postać Justyniana I Wielkiego – omawia dokonania Justyniana I Wielkiego	– wyjaśnia, w jaki sposób położenie geograficzne wpłynęło na bogactwo Konstantynopola – uzasadnia twierdzenie, że Bizancjum połączyło w nauce tradycję zachodniorzymską i grecką – wyjaśnia, jakie znaczenie dla państwa ma kodyfikacja praw	– wyjaśnia, jaki wpływ na chrześcijaństwo miał podział Rzymu na część zachodnią i wschodnią – opisuje, jakie zmiany w bazylice Hagia Sofia zostały dokonane przez muzułmanów
2. Arabowie i początki islamu	• pochodzenie Arabów • działalność Mahometa i narodziny islamu • religia muzułmańska i jej zasady • dżihad i podboje Arabów • kultura i nauka arabska • terminy: <i>oaza, Czarny Kamień, Mekka, Medyna, islam, Allah, Koran, meczet,</i>	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>oaza, islam, Allah, Koran, meczet</i> – przy pomocy nauczyciela wskazuje podstawowe różnice między chrześcijaństwem a islamem	– poprawnie posługuje się terminami: <i>oaza, Czarny Kamień, Mekka, Medyna, islam, Allah, Koran, meczet, minaret, mihrab, minbar, dżihad, kalifowie, cyfry arabskie, stal damasceńska, arabeski</i> – omawia najważniejsze zasady wiary muzułmanów	– przedstawia postać i działalność Mahometa – omawia osiągnięcia Arabów w dziedzinie kultury i nauki w średniowieczu – charakteryzuje i ocenia stosunek Arabów do ludów podbitych w średniowieczu – zaznacza na osi czasu datę: 622 r.	– wskazuje na podobieństwa i różnice pomiędzy chrześcijaństwem a islamem – podaje przykłady wpływu kultury, nauki i języka arabskiego na Europejczyków	– wyjaśnia, jak zmieniło się nastawienie części muzułmanów do innych kultur w średniowieczu i współcześnie – ocenia potrzebę tolerancji religijnej – wskazuje na podobieństwa i różnice w sposobie postrzegania dziejów i

	<p><i>minaret, mihrab, minbar, džihad, kalifowie, cyfry arabskie, stal damasceńska, arabeski</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • postaci historyczne: Mahomet 		<p>– wskazuje na mapie: Półwysep Arabski, Mekkę, Medynę oraz imperium arabskie w okresie świetności</p>			<p>odmierzenia czasu między chrześcijaństwem a islamem</p>
3. Nowe państwa w Europie	<ul style="list-style-type: none"> • powstanie państwa Franków • cesarstwo Karola Wielkiego • rozwój kultury i nauki w państwie Karola Wielkiego • traktat w Verdun i jego skutki – nowe państwa w Europie • Rzesza Niemiecka • terminy: <i>Frankowie, dynastia, majordom, Karolingowie, układ w Verdun, cesarstwo, margrabia, marchia, możnowładca, Rzesza Niemiecka</i> • postaci historyczne: Chlodwig, Karol Młot, Pepin Mały, Karol Wielki, Otton I 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>dynastia, cesarstwo, możnowładca</i></p> <p>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego Karol otrzymał przydomek „Wielki”</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Frankowie, dynastia, majordom, Karolingowie, układ w Verdun, cesarstwo, margrabia, marchia, możnowładca, Rzesza Niemiecka</i></p> <p>– wskazuje na mapie: zasięg terytorialny państwa Franków w czasach Karola Wielkiego, Akwizgran i Rzym</p>	<p>– wyjaśnia, w jaki sposób władzę w państwie Franków przejęła dynastia Karolingów</p> <p>– charakteryzuje rozwój kultury i nauki w czasach Karola Wielkiego</p> <p>– przedstawia postanowienia traktatu w Verdun oraz jego skutki</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 800 r., 843 r., 962 r.</p> <p>– omawia dokonania: Chlodwiga, Karola Młota, Pepina Małego, Karola Wielkiego i Ottona I</p>	<p>– wyjaśnia, w jaki sposób doszło do utworzenia Rzeszy Niemieckiej</p> <p>– tłumaczy, dlaczego Karol Wielki jest jednym z patronów zjednoczonej Europy</p>	<p>– wyjaśnia skąd pochodzi polskie słowo „król”</p>
4. Konflikt papieża z cesarstwem	<ul style="list-style-type: none"> • wielka schizma wschodnia i jej skutki • spór o inwestyturę między cesarzem a papieżem w XI w. • Canossa jako miejsce pokuty cesarza Henryka IV • konkordat wormacki i jego postanowienia • terminy: <i>dogmaty, schizma, patriarcha, prawosławie, ekskomunika, inwestytura, synod, konkordat</i> • postaci historyczne: papież Grzegorz VII, cesarz Henryk IV 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>prawosławie, ekskomunika</i></p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>dogmaty, schizma, patriarcha, prawosławie, ekskomunika, inwestytura, synod, konkordat</i></p> <p>– wyjaśnia konsekwencje ekskomunikacji cesarza i opisuje ukorzenie się cesarza Henryka IV w Canossie</p> <p>– przedstawia postaci: papieża Grzegorza VI, cesarza Henryka IV</p>	<p>– wyjaśnia przyczyny i skutki wielkiej schizmy wschodniej</p> <p>– wyjaśnia, czym są religie, a czym wyznania religijne</p> <p>– przedstawia przebieg sporu pomiędzy cesarzem a papieżem w XI w.</p> <p>– przedstawia postanowienia konkordatu w Wormacji</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 1054 r., 1077 r., 1122 r.</p>	<p>– wyjaśnia, na czym polegał spór o inwestyturę</p> <p>– omawia przykładowe różnice pomiędzy Kościołem katolickim a prawosławnym</p>	<p>– przedstawia okoliczności utworzenia Państwa Kościelnego</p>
5. Wyprawy krzyżowe	<ul style="list-style-type: none"> • zajęcie Ziemi Świętej przez Turków • synod w Clermont • krucjaty • utworzenie Królestwa Jerozolimskiego 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>krucjaty, krzyżowcy, zakony rycerskie</i></p> <p>– opisuje wygląd rycerzy zakonnych</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Ziemia Święta, synod, krucjaty, krzyżowcy, zakony rycerskie</i></p> <p>– wyjaśnia przyczyny ogłoszenia krucjat</p>	<p>– przedstawia zakony templariuszy, joannitów i Krzyżaków oraz ich zadania</p> <p>– opisuje skutki wypraw krzyżowych</p> <p>– przedstawia postać: Urbana II</p>	<p>– omawia okoliczności zlikwidowania zakonu templariuszy</p>	<p>– przedstawia informacje, które z zakonów rycerskich funkcjonują współcześnie i jaka obecnie jest ich rola</p> <p>– ocenia rolę krucjat w kształtowaniu się relacji</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • powstanie zakonów rycerskich: templariuszy, joannitów i Krzyżaków • upadek twierdzy Akka • skutki wypraw krzyżowych • terminy: <i>Ziemia Święta, synod, krucjaty, krzyżowcy, zakony rycerskie</i> • postaci historyczne: papież Urban II 		<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie: Ziemię Świętą i trasy wybranych krucjat – omawia skutki pierwszej krucjaty 	<ul style="list-style-type: none"> – zaznacza na osi czasu daty: 1096 r., 1291 r. 		między chrześcijanami a muzułmanami
* Tajemnice sprzed wieków – Skarb templariuszy	<ul style="list-style-type: none"> • zakon templariuszy i jego funkcje po zakończeniu krucjat • wzrost znaczenia i bogactwa templariuszy • przyczyny kasacji zakonu • polskie posiadłości templariuszy 	– wyjaśnia, do jakich celów został powołany zakon templariuszy	– przedstawia genezę bogactwa templariuszy – opisuje mit skarbu templariuszy	– przedstawia dzieje templariuszy po upadku Królestwa Jerozolimskiego – opisuje losy ostatniego mistrza zakonu Jakuba de Molay	– przedstawia legendę o św. Graalu	– wskazuje posiadłości zakonu na obszarze dzisiejszej Polski
Rozdział V. Społeczeństwo średniowiecza						
I. System feudalny	<ul style="list-style-type: none"> • podział na seniorów i wasali • społeczna drabina feudalna • podział społeczeństwa średniowiecznego na stany • terminy: <i>feudalizm, senior, wasal, lenno, hołd lenny, stan, przywilej, suzeren, duchowieństwo, chłopci, szlachta, mieszczaństwo</i> 	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>senior, wasal, hołd lenny, przywilej</i> – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, na czym polegała drabina feudalna	– poprawnie posługuje się terminami: <i>feudalizm, senior, wasal, lenno, hołd lenny, stan, przywilej, suzeren, duchowieństwo, chłopci, szlachta, mieszczaństwo</i> – przedstawia, jak wyglądał hołd lenny – wymienia i charakteryzuje poszczególne stany w społeczeństwie średniowiecznym	– omawia różnice pomiędzy społeczeństwem stanowym a współczesnym – opisuje zależność między seniorem a wasalem	– wyjaśnia, które stany były uprzywilejowane	– wyjaśnia, kim byli w Europie Zachodniej hrabiowie i baronowie

2. Epoka rycerzy	<ul style="list-style-type: none"> • ideał rycerza i jego obowiązki • od pazia do rycerza • życie codzienne rycerzy • elementy wyposażenia średniowiecznego rycerza • kultura rycerska • elementy wyposażenia średniowiecznego rycerza • terminy: <i>rycerz, kodeks honorowy, paż, giermek, pasowanie, herb, kopia, ostrogi</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>rycerz, herb, kopia, ostrogi</i> – opisuje uzbrojenie rycerzy 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>rycerz, kodeks honorowy, paż, giermek, pasowanie, herb, kopia, ostrogi</i> – charakteryzuje ideał rycerza średniowiecznego – wyjaśnia, kto mógł zostać rycerzem – opisuje uzbrojenie rycerskie 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje życie codzienne rycerstwa – przedstawia poszczególne etapy wychowania rycerskiego – opisuje ceremonię pasowania na rycerza 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia historię najsłynniejszego polskiego rycerza Zawiszy Czarnego z Garbowa 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia literackie ideały rycerskie: hrabiego Rolanda, króla Artura i rycerzy Okrągłego Stołu
* Tajemnice sprzed wieków – Dlaczego rycerze brali udział w turniejach?	<ul style="list-style-type: none"> • rola turniejów rycerskich • przebieg turniejów • konsekwencje zwycięstwa i porażki w turnieju • obyczajowość turniejowa 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela omawia, z jakimi konsekwencjami wiązała się porażka w turnieju 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia, w jaki sposób byli nagradzani zwycięzcy turniejów 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego rycerze byli skłonni uczestniczyć w turniejach 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje przebieg turniejów rycerskich 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego współczesna młodzież organizuje się w bractwa rycerskie i kultywuje tradycję rycerską; podaje przykład takiego bractwa
3. Średniowieczne miasto i wieś	<ul style="list-style-type: none"> • powstanie osad rzemieślniczych i kupieckich • lokalce miast i wsi • samorząd miejski i jego organy • społeczeństwo miejskie • organa samorządu wiejskiego • wygląd średniowiecznego miasta • zajęcia ludności wiejskiej • terminy: <i>gród, osada targowa, lokacja, zasadźca, kupcy, rzemieślnicy, rynek, targi, wójt, burmistrz, rada miejska, ława miejska, ratusz, cech, sołtys, ława wiejska, trójpolówka, pług, radło, brona</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>kupcy, rzemieślnicy, rynek, targi, ratusz, pług, radło, brona</i> – porównuje życie codzienne mieszkańców średniowiecznych miast i wsi 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>gród, osada targowa, lokacja, zasadźca, kupcy, rzemieślnicy, rynek, targi, wójt, burmistrz, rada miejska, ława miejska, ratusz, cech, sołtys, ława wiejska, trójpolówka, pług, radło, brona</i> – opisuje, gdzie i w jaki sposób tworzyły się miasta – charakteryzuje główne zajęcia mieszkańców miast – opisuje życie i obowiązki ludności wiejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polegały lokalce miast i wsi – przedstawia organy samorządu miejskiego – charakteryzuje różne grupy społeczne mieszczan – wyjaśnia, na czym polegała trójpolówka 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje wybrany średniowieczny zabytek mieszczański w Polsce – znajduje i przedstawia informacje o założeniu własnej miejscowości 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia historie i okoliczności założenia najstarszych miast w regionie
4. Kościół w średniowieczu	<ul style="list-style-type: none"> • duchowni w średniowieczu, ich przywileje i obowiązki • religijność doby średniowiecza • średniowieczne zakony: benedyktyni, cystersi, franciszkanie, dominikanie • życie w średniowiecznym 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>zakon, klasztor, uniwersytet</i> – przy pomocy nauczyciela omawia życie w średniowiecznym klasztorze i jego organizację – wyjaśnia, czym zajmowali się 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>zakon, klasztor, opat, reguła zakonna, benedyktyni, cystersi, skryptoria, kopiści, franciszkanie, dominikanie, asceza, benedyktyńska praca, uniwersytet</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia najważniejsze zakony średniowieczne – wyjaśnia określenie <i>benedyktyńska praca</i> – charakteryzuje średniowieczne szkolnictwo – porównuje szkolnictwo średniowieczne i współczesne 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje zakony kontemplacyjne i zakony żebracze – wyjaśnia, jaką funkcję w klasztorze spełniają: refektarz, wirydarz, dormitorium i kapitularz 	<ul style="list-style-type: none"> – znajduje i przedstawia informacje o najstarszych polskich kronikarzach: Gallu Anonimie i Wincentym Kadłubku – opisuje jeden z klasztorów działających w Polsce, wyjaśnia, jakiego

	klasztorze • średniowieczne szkolnictwo • terminy: <i>zakon, klasztor, opat, reguła zakonna, benedyktyni, cystersi, skryptoria, kopiści, franciszkanie, dominikanie, asceza, benedyktyńska praca, uniwersytet</i> • postać historyczna: święty Franciszek z Asyżu	kopiści	– charakteryzuje stan duchowny w średniowieczu – opisuje różne role, jakie odgrywali duchowni w społeczeństwie średniowiecznym	– przedstawia dokonania świętego Franciszka z Asyżu		zgromadzenia jest siedzibą, i przedstawia w skrócie dzieje tego zgromadzenia
5. Sztuka średniowiecza	• rola sztuki w średniowieczu • znaczenie <i>biblia pauperum</i> • styl romański i jego cechy • styl gotycki i jego charakterystyczne elementy • rzeźba i malarstwo średniowieczne • pismo i miniatury w rękopisach • zabytki średniowieczne w Polsce • terminy: <i>biblia pauperum, styl romański, styl gotycki, katedra, portal, sklepienie, witraże, łuki oporowe, apsyda, rozeta, przypory, miniatura, inicjał</i>	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>katedra, witraże, miniatura</i> – przy pomocy nauczyciela omawia zabytki sztuki średniowiecznej w Polsce – wymienia różne dziedziny sztuki średniowiecznej	– poprawnie posługuje się terminami: <i>biblia pauperum, katedra, styl romański, styl gotycki, portal, sklepienie, witraże, łuki oporowe, apsyda, rozeta, przypory, miniatura, inicjał</i> – wyjaśnia, czym była i jakie zadania spełniała <i>biblia pauperum</i>	– charakteryzuje styl romański – omawia cechy stylu gotyckiego	– porównuje styl gotycki i romański – przedstawia przykłady rzeźby i malarstwa średniowiecznego	– znajduje i przedstawia informacje o średniowiecznych świątyniach w swoim regionie oraz elementach ich wystroju
Rozdział VI. Polska pierwszych Piastów						
I. Zanim powstała Polska	• najstarsze osadnictwo na ziemiach polskich w świetle wykopalisk archeologicznych • gród w Biskupinie • Słowianie w Europie i ich kultura • wierzenia dawnych Słowian • pierwsze państwa słowiańskie • plemiona słowiańskie na ziemiach polskich • terminy: <i>kurhan, kamienne</i>	– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>wielka wędrówka ludów, plemię</i> – przy pomocy nauczyciela opisuje wygląd osady w Biskupinie	– poprawnie posługuje się terminami: <i>kurhan, kamienne kręgi, Biskupin, wielka wędrówka ludów, Słowianie, Swaróg, Perun, Świętowit, plemię, Państwo Wielkomorawskie, Wiślanie, Polanie</i> – przedstawia okoliczności pojawienia się Słowian na ziemiach polskich – charakteryzuje wierzenia Słowian	– przedstawia najstarsze państwa słowiańskie – wymienia państwa słowiańskie, które przyjęły chrześcijaństwo w obrządku łacińskim, oraz te, które przyjęły je w obrządku greckim – wyjaśnia rolę, jaką w rozwoju państw słowiańskich odegrali święci Cyryl i Metody	– podaje przykłady tradycji pogańskich zachowanych do czasów współczesnych – wyjaśnia, w jaki sposób powstał alfabet słowiański	– wymienia pozostałości bytowania ludów przedśłowiańskich na ziemiach polskich – przedstawia współczesne konsekwencje wynikające dla krajów słowiańskich z przyjęcia chrześcijaństwa w obrządku greckim lub łacińskim

	<p><i>kręgi, Biskupin, wielka wędrówka ludów, Słowianie, Swaróg, Perun, Świętowit, plemię, Państwo Wielkomorawskie, Wiślanie, Polanie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • postaci historyczne: święty Cyryl i święty Metody 		<p>– wskazuje na mapie: rozmieszczenie plemion słowiańskich na ziemiach polskich</p>			
2. Mieszko I i początki Polski	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój państwa Polan • dynastia Piastów • panowanie Mieszka I • małżeństwo Mieszka z Dobrawą • chrzest Polski i jego skutki • konflikt z margrabią Hodonem i bitwa pod Cedynią • terminy: <i>książe, dynastia, Piastowie, biskupstwo, dyplomacja, poganin, Dagome iudex</i> • postaci historyczne: Mieszko I, Dobrawa 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>książe, dynastia</i></p> <p>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, skąd pochodzi nazwa „Polska”</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>książe, dynastia, Piastowie, biskupstwo, dyplomacja, poganin, Dagome iudex</i></p> <p>– wyjaśnia, dlaczego w przeciwieństwie do legendarnych przodków Mieszko I jest uznawany za pierwszego historycznego władcę Polski</p> <p>– opisuje zasługi Mieszka I i Dobrawy</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 966 r., 972 r.</p> <p>– wskazuje na mapie: Gniezno, Poznań, Wielkopolskę, granice państwa Mieszka I</p>	<p>– przedstawia okoliczności przyjęcia chrztu przez Mieszka I</p> <p>– wyjaśnia skutki chrztu Mieszka I</p> <p>– opisuje stosunki Mieszka I z sąsiadami</p>	<p>– uzasadnia twierdzenie, że przyjęcie chrztu przez Mieszka I należało do najważniejszych wydarzeń w dziejach Polski</p>	<p>– omawia dokument <i>Dagome iudex</i> i jego wartość jako źródła historycznego</p> <p>– przedstawia bilans korzyści, jakie mogło przynieść Mieszkowi I przyjęcie chrztu lub pozostanie przy wierzeniach pogańskich</p>
3. Polska Bolesława Chrobrego	<ul style="list-style-type: none"> • misja biskupa Wojciecha i jej skutki • zjazd gnieźnieński i jego konsekwencje • powstanie niezależnej organizacji na ziemiach polskich • stosunki Bolesława Chrobrego z sąsiadami • koronacja Bolesława Chrobrego na króla Polski i jej znaczenie • terminy: <i>relikwie, zjazd gnieźnieński, arcybiskupstwo, Miłsko, Łużyce, Grody Czerwieńskie, koronacja</i> • postaci historyczne: Bolesław Chrobry, biskup Wojciech, cesarz Otton III 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>arcybiskupstwo, koronacja</i></p> <p>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>relikwie, zjazd gnieźnieński, arcybiskupstwo, Miłsko, Łużyce, Grody Czerwieńskie, koronacja</i></p> <p>– opisuje misję świętego Wojciecha do pogańskich Prusów</p> <p>– wskazuje na mapie: granice państwa Bolesława Chrobrego na początku jego panowania oraz ziemie przez niego podbite</p> <p>– omawia rolę, jaką w dziejach Polski odegrali: Bolesław Chrobry, biskup Wojciech, cesarz Otton III</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 1000 r., 1025 r.</p>	<p>– przedstawia przebieg i znaczenie zjazdu w Gnieźnie</p> <p>– opisuje wojny prowadzone przez Chrobrego z sąsiadami</p>	<p>– wyjaśnia znaczenie utworzenia niezależnego Kościoła w państwie polskim</p> <p>– opisuje Drzwi Gnieźnieńskie jako przykład źródła ikonograficznego z najstarszych dziejów Polski</p>	<p>– wskazuje pozytywne i negatywne skutki polityki prowadzonej przez Bolesława Chrobrego</p>

4. Kryzys i odbudowa państwa polskiego	<ul style="list-style-type: none"> • kryzys państwa polskiego po śmierci Bolesława Chrobrego • panowanie Mieszka II • reformy Kazimierza Odnowiciela • Kraków stolicą państwa • polityka zagraniczna Bolesława Śmiałego • koronacja Bolesława Śmiałego • konflikt króla z biskupem Stanisławem i jego skutki • terminy: <i>insygnia królewskie</i> • postaci historyczne: Mieszko II, Kazimierz Odnowiciel, Bolesław Śmiały, biskup Stanisław 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: <i>insygnia królewskie</i></p> <p>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego księcia Kazimierza nazwano „Odnowicielem”</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminem: <i>insygnia królewskie</i></p> <p>– wyjaśnia, dlaczego księcia Kazimierza nazwano „Odnowicielem”</p> <p>– wskazuje na mapie: ziemie polskie pod panowaniem Kazimierza Odnowiciela</p> <p>– omawia działalność: Mieszka II, Bezpryma, Kazimierza Odnowiciela, Bolesława Śmiałego i biskupa Stanisława</p> <p>– zaznacza na osi czasu datę: 1076 r.</p>	<p>– opisuje sytuację państwa polskiego po śmierci Bolesława Chrobrego</p> <p>– ocenia postawę Bezpryma</p> <p>– przedstawia skutki kryzysu państwa polskiego</p> <p>– charakteryzuje rządy Bolesława Śmiałego</p>	<p>– opisuje sytuację międzynarodową w okresie rządów Bolesława Śmiałego</p> <p>– wyjaśnia przyczyny i skutki sporu króla z biskupem Stanisławem</p>	<p>– wyjaśnia przyczyny kryzysu państwa wczesnopiastowskiego</p> <p>– ocenia dokonania Mieszka II, Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego</p>
5. Rządy Bolesława Krzywoustego	<ul style="list-style-type: none"> • rządy Władysława Hermana i Sieciecha • podział władzy między synów Władysława Hermana • bratobójcza wojna między Bolesławem i Zbigniewem • najazd niemiecki na ziemie polskie i obrona Głogowa • podbój Pomorza przez Bolesława Krzywoustego • testament Krzywoustego i jego założenia • terminy: <i>palatyn (wojewoda), testament, zasada senioratu, senior i juniorzy</i> • postaci historyczne: Władysław Herman, Sieciech, Zbigniew, Bolesław Krzywousty 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>senior i juniorzy, zasada senioratu</i></p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>palatyn (wojewoda), testament, zasada senioratu, senior i juniorzy</i></p> <p>– wskazuje na mapie: państwo Bolesława Krzywoustego</p> <p>– opisuje postaci: Władysława Hermana, Sieciecha, Bolesława Krzywoustego i Zbigniewa</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 1109 r. i 1138 r.</p>	<p>– opisuje rządy Władysława Hermana i rolę Sieciecha w jego państwie</p> <p>– przedstawia przebieg konfliktu między Bolesławem a Zbigniewem</p> <p>– opisuje niemiecki najazd w 1109 r. i obronę Głogowa</p> <p>– przedstawia sukcesy Krzywoustego w walkach z Pomorzanami</p> <p>– omawia przyczyny ogłoszenia testamentu Krzywoustego</p>	<p>– ocenia postawę Bolesława wobec brata</p> <p>– wyjaśnia zasadę senioratu</p> <p>– wyjaśnia, jakie skutki dla państwa mogą mieć wewnętrzne spory o tron</p>	<p>– przedstawia postać Galla Anonima</p> <p>– wyjaśnia znaczenie dostępu państwa do morza</p> <p>– ocenia szanse i zagrożenia wynikające z wprowadzenia zasady senioratu</p>

6. Społeczeństwo w czasach pierwszych Piastów	<ul style="list-style-type: none"> • grody i ich funkcje • życie w grodzie i na podgrodziu • sposoby uprawy roli na ziemiach polskich • podział społeczeństwa w państwie pierwszych Piastów • zakres władzy panującego • powinności poddanych wobec władcy • powstanie rycerstwa w Polsce • terminy: <i>metoda żarowa, gród, podgrodzie, prawo książęce, danina, postugi, osada służebna, wojowie, drużyna książęca</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – posługuje się terminami: <i>gród, podgrodzie, danina, postugi</i> – przedstawia wygląd i budowę średniowiecznego grodu – opisuje sposoby pozyskiwania ziemi uprawnej i jej uprawiania 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>gród, podgrodzie, prawo książęce, danina, postugi, osada służebna</i> – charakteryzuje grupy ludności w państwie wczesnopiastowskim – omawia zakres władzy panującego w państwie pierwszych Piastów 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia charakter drużyny książęcej – wyjaśnia powinności ludności względem władcy 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym się różnił wojownik drużyny od rycerza 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje przykłady nazw miejscowości, które mogły w średniowieczu pełnić funkcję osad służebnych
* Tajemnice sprzed wieków – Kto spisywał dzieje Polski?	<ul style="list-style-type: none"> • źródła historyczne dotyczące początków państwa polskiego • obiektywizm i prawda historyczna 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia nazwy źródeł historycznych dotyczących dziejów państwa polskiego za panowania pierwszych Piastów – tłumaczy konieczność weryfikacji prawdziwości źródeł historycznych 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia dokonania postaci: Galla Anonima i Wincentego Kadłubka 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia teorie dotyczące pochodzenia Galla Anonima – wymienia przyczyny powstania kronik 	<ul style="list-style-type: none"> – określa ramy chronologiczne wydarzeń opisanych w kronikach Galla Anonima i Wincentego Kadłubka 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia przykład innej średniowiecznej kroniki polskiej
Rozdział VII. Polska w XIII–XV wieku						
I. Rozbicie dzielnicowe	<ul style="list-style-type: none"> • walki wewnętrzne między książętami piastowskimi o prymat w Polsce • utrwalenie rozbicia dzielnicowego • osłabienie Polski na arenie międzynarodowej • sprowadzenie Krzyżaków do Polski • najazdy Mongołów i bitwa pod Legnicą • przemiany społeczne 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>rozbicie dzielnicowe, dzielnica senioralna, Tatarzy</i> – przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, jakie były przyczyny wewnętrznych walk między książętami piastowskimi 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>rozbicie dzielnicowe, dzielnica senioralna, Tatarzy, osadnictwo, kolonizacja, trójpolówka</i> – charakteryzuje państwo polskie podczas rozbicia dzielnicowego – wskazuje na mapie: podział państwa na różne dzielnice oraz ziemie utracone w okresie rozbicia 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje okoliczności sprowadzenia zakonu krzyżackiego do Polski oraz konsekwencje tego wydarzenia – omawia skutki rozbicia dzielnicowego – opisuje kolonizację na ziemiach polskich 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia historię zakonu krzyżackiego – wyjaśnia, dlaczego książęta dzielnicowi często nadawali przywileje oraz ziemię rycerstwu i duchowieństwu 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje sposób walki Mongołów – przedstawia dynastię panującą na Pomorzu Gdańskim w okresie rozbicia dzielnicowego

	<p>i gospodarcze w okresie rozbicia dzielnicowego</p> <ul style="list-style-type: none"> • terminy: <i>rozbicie dzielnicowe, dzielnica senioralna, Tatarzy, osadnictwo, kolonizacja, trójpółwka</i> • postaci historyczne: Władysław Wygnaniec, Leszek Biały, Konrad Mazowiecki, Henryk Pobożny 		<p>dzielnicowego</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia postaci: Władysława Wygnańca, Leszka Białego, Konrada Mazowieckiego, Henryka Pobożnego – zaznacza na osi czasu daty: 1226 r., 1227 r., 1241 r. 			
2. Zjednoczenie Polski	<ul style="list-style-type: none"> • koronacja i śmierć Przemysła II • panowanie Waława II • rola arcybiskupów gnieźnieńskich i jednolitej organizacji kościelnej w zjednoczeniu dzielnic polskich • przejęcie władzy przez Władysława Łokietka i jego koronacja • rządy Władysława Łokietka • konflikt Łokietka z Krzyżakami i bitwa pod Płowcami • terminy: <i>starosta, Szczerbiec</i> • postaci historyczne: Przemysł II, arcybiskup Jakub Świnka, Waław II, Władysław Łokietek 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>starosta, Szczerbiec</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>starosta, Szczerbiec</i> – wskazuje na mapie: granice państwa polskiego za panowania Władysława Łokietka, ziemie utracone na rzecz Krzyżaków – omawia postaci: Przemysła II, arcybiskupa Jakuba Świnki, Waława II, Władysława Łokietka – zaznacza na osi czasu daty: 1295 r., 1309 r., 1320 r., 1331 r. 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia próby zjednoczenia Polski przez książąt śląskich oraz Przemysła II – opisuje, w jakich okolicznościach Władysław Łokietek utracił Pomorze Gdańskie – przedstawia działania Władysława Łokietka na rzecz zjednoczenia kraju – opisuje przebieg konfliktu Władysława Łokietka z Krzyżakami 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jaką rolę w zjednoczeniu kraju odegrał Kościół katolicki 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia wyobrażenie na temat świętego Stanisława jako patrona zjednoczenia kraju
3. Czasy Kazimierza Wielkiego	<ul style="list-style-type: none"> • polityka dyplomacji Kazimierza Wielkiego • pokój z zakonem krzyżackim w Kaliszu • przyłączenie nowych ziem do państwa polskiego • reformy Kazimierza Wielkiego • umocnienie granic polskiego państwa • utworzenie Akademii Krakowskiej i skutki tej decyzji 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>uniwersytet, Orle Gniazda, Akademia Krakowska</i> – przy pomocy nauczyciela tłumaczy, co zdecydowało o przyznaniu Kazimierzowi przydomka „Wielki” – wyjaśnia znaczenie słów, że Kazimierz Wielki: <i>zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>uniwersytet, Orle Gniazda, Akademia Krakowska</i> – wskazuje na mapie: granice monarchii Kazimierza Wielkiego i ziemie włączone do Polski przez tego władcę – zaznacza na osi czasu daty: 1333 r., 1343 r., 1364 r. 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia i ocenia postanowienia pokoju w Kaliszu – charakteryzuje reformy Kazimierza Wielkiego – wyjaśnia, w jaki sposób Kazimierz dbał o obronność państwa 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego Kazimierz Wielki za najważniejsze uznał reformy wewnętrzne państwa – tłumaczy, jakie znaczenie miało założenie Akademii Krakowskiej – wyjaśnia znaczenie uczt u Wierzyńka 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia cele oraz konsekwencje układu dynastycznego zawartego przez Kazimierza Wielkiego z Węgrami – wyjaśnia, dlaczego sól należała niegdyś do najdroższych towarów – przedstawia wybrany zamek wzniesiony w czasach Kazimierza Wielkiego

	<ul style="list-style-type: none"> • zjazd monarchów w Krakowie • uczta u Wierzyńka • terminy: <i>uniwersytet, Orle Gniazda, Akademia Krakowska</i> • postać historyczna: Kazimierz Wielki 					
4. Unia polsko-litewska	<ul style="list-style-type: none"> • koniec dynastii Piastów na polskim tronie • rządy Andegawenów w Polsce • unia polsko-litewska w Krewie • wielka wojna z zakonem krzyżackim i bitwa pod Grunwaldem • I pokój w Toruniu • unia w Horodle • terminy: <i>Andegawenowie, unia personalna, sobór, Wielkie Księstwo Litewskie, Jagiellonowie</i> • postaci historyczne: Ludwik Węgierski, Jadwiga, Władysław Jagiełło, wielki książę Witold, Paweł Włodkowic, Ulrich von Jungingen 	<ul style="list-style-type: none"> – przy pomocy nauczyciela posługuje się terminem: <i>unia personalna</i> – przedstawia dynastię zapoczątkowaną przez Władysława Jagiełłę – przy pomocy nauczyciela opisuje przyczyny i przebieg wielkiej wojny z zakonem krzyżackim 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie posługuje się terminami: <i>Andegawenowie, unia personalna, sobór, Wielkie Księstwo Litewskie, Jagiellonowie</i> – wyjaśnia przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej – opisuje przebieg bitwy pod Grunwaldem – wskazuje na mapie: granice Wielkiego Księstwa Litewskiego, Krewa, Horodło, Grunwald, Toruń – opisuje postaci: Ludwika Węgierskiego, Jadwigi, Władysława Jagiełły, wielkiego księcia Witolda, Pawła Włodkowica, Ulricha von Jungingena – zaznacza na osi czasu daty: 1385 r., lata 1409–1411, 1410 r., 1413 r. 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia okoliczności objęcia tronu polskiego przez Jadwigę – wymienia postanowienia unii w Krewie – przedstawia postanowienia pokoju w Toruniu – wyjaśnia zasady współpracy między Polską a Litwą ustalone w zapisach unii w Horodle 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje stanowisko polskiej delegacji na sejmie w Konstancji – wyjaśnia, dlaczego Akademia Krakowska została przemianowana na Uniwersytet Jagielloński 	<ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia twierdzenie, że poglądy Pawła Włodkowica na temat wojen religijnych są aktualne także dzisiaj
* Tajemnice sprzed wieków – Jaką bitwę namalował Jan Matejko?	<ul style="list-style-type: none"> • okoliczności powstania obrazu <i>Bitwa pod Grunwaldem</i> • Jan Matejko jako malarz dziejów Polski • obrazy jako źródło wiedzy historycznej • znaczenie <i>Bitwy pod Grunwaldem</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia, kim był Jan Matejko 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, w jaki sposób Jan Matejko przygotowywał się do namalowania obrazu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego podczas II wojny światowej Niemcom zależało na zniszczeniu dzieła 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia cele namalowania obrazu <i>Bitwa pod Grunwaldem</i> – omawia nieścisłości w przekazie historycznym obrazu <i>Bitwa pod Grunwaldem</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jakie warunki powinno spełniać dzieło sztuki, aby można je było traktować jako źródło historyczne – omawia inne dzieła Jana Matejki

<p>5. Czasy świetności dynastii Jagiellonów</p>	<ul style="list-style-type: none"> • okoliczności zawarcia unii polsko-węgierskiej • bitwa pod Warną • panowanie Kazimierza Jagiellończyka • wojna trzynastoletnia • II pokój toruński i jego postanowienia • panowanie Jagiellonów w Czechach i na Węgrzech • terminy: <i>Związek Pruski, wojna trzynastoletnia, Prusy Królewskie, Prusy Zakonne, wojska zaciężne, żołąd</i> • postaci historyczne: Władysław III Warneńczyk, Kazimierz Jagiellończyk, Zbigniew Oleśnicki 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>wojska zaciężne, żołąd</i></p> <p>– przy pomocy nauczyciela opisuje okoliczności śmierci Władysława Warneńczyka</p> <p>– przy pomocy nauczyciela wyjaśnia, dlaczego dla Polski ważne stało się odzyskanie dostępu do morza</p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>Związek Pruski, wojna trzynastoletnia, Prusy Królewskie, Prusy Zakonne, wojska zaciężne, żołąd</i></p> <p>– wskazuje na mapie: Węgry, Warnę, Prusy Królewskie, Prusy Zakonne, państwa rządzone przez Jagiellonów w drugiej połowie XV w.</p> <p>– omawia dokonania: Władysława III Warneńczyka, Zbigniewa Oleśnickiego i Kazimierza Jagiellończyka</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 1444 r., 1454 r., 1466 r.</p>	<p>– przedstawia okoliczności zawarcia unii polsko-węgierskiej</p> <p>– charakteryzuje rządy Kazimierza Jagiellończyka</p> <p>– opisuje przebieg wojny trzynastoletniej</p> <p>– przedstawia postanowienia II pokoju toruńskiego</p>	<p>– wyjaśnia, dlaczego doszło do zawiazania Związku Pruskiego</p> <p>– porównuje postanowienia I i II pokoju toruńskiego</p> <p>– uzasadnia twierdzenie, że odzyskanie dostępu do morza miało przełomowe znaczenie dla rozwoju polskiej gospodarki</p>	<p>– przedstawia Jana Długosza jako historyka i wychowawcę przyszlých królów Polski</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego wojska zaciężne pod koniec średniowiecza zastąpiły w bitwach tradycyjne rycerstwo</p>
<p>6. Monarchia stanowa w Polsce</p>	<ul style="list-style-type: none"> • monarchia patrymonialna i stanowa • wpływ przywilejów nadawanych przez władcę na osłabienie władzy królewskiej • przekształcenie się rycerstwa w szlachtę • przywileje szlacheckie i ich konsekwencje dla władzy królewskiej • ukształtowanie się sejm walnego • konstytucja <i>Nihil novi</i> i jej znaczenie dla ustroju Rzeczypospolitej • terminy: <i>monarchia patrymonialna, monarchia stanowa, przywileje, szlachta, pańszczyzna, konstytucja sejmowa, sejm walny, izba poselska, senat</i> 	<p>– przy pomocy nauczyciela posługuje się terminami: <i>szlachta, sejm walny, izba poselska, senat</i></p>	<p>– poprawnie posługuje się terminami: <i>monarchia patrymonialna, monarchia stanowa, przywileje, szlachta, pańszczyzna, konstytucja sejmowa, sejm walny, izba poselska, senat</i></p> <p>– przedstawia sejm walny oraz jego skład</p> <p>– zaznacza na osi czasu daty: 1374 r., 1505 r.</p>	<p>– wyjaśnia, w jaki sposób rycerstwo przekształciło się w szlachtę</p> <p>– wyjaśnia, w jaki sposób szlachta uzyskała wpływ na sprawowanie rządów w Polsce</p> <p>– przedstawia najważniejsze przywileje szlacheckie</p> <p>– wyjaśnia znaczenie konstytucji <i>Nihil novi</i></p>	<p>– przedstawia, kiedy i w jaki sposób doszło do utworzenia stanów w Polsce</p> <p>– tłumaczy różnice między monarchią patrymonialną a stanową</p> <p>– wyjaśnia, jaka jest geneza nazw obu izb sejm walnego: izby poselskiej oraz senatu</p>	<p>– ocenia, jakie szanse i jakie zagrożenie niosło za sobą zwiększenie wpływu szlachty na władzę</p>

ZAŁĄCZNIK NR 3

Wymagania na poszczególne stopnie z historii w klasie VII

Temat lekcji	Zagadnienia, materiał nauczania	Wymagania na poszczególne oceny				
		dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
ROZDZIAŁ I: EUROPA PO KONGRESIE WIEDEŃSKIM						
1. Kongres wiedeński	Początek kongresu „Sto dni” Napoleona Postanowienia kongresu Zmiany granic w Europie Święte Przymierze	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: restauracja, legitymizm, równowaga europejska – zna daty obrad kongresu wiedeńskiego (1814–1815) – wskazuje na mapie państwa decydujące na kongresie wiedeńskim – podaje przyczyny zwołania kongresu wiedeńskiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: abdykacja, Święte Przymierze – zna daty: bitwy pod Waterloo (18 VI 1815), podpisania aktu Świętego Przymierza (IX 1815) – prezentuje główne założenia ładu wiedeńskiego – przedstawia decyzje kongresu dotyczące ziem polskich	Uczeń: – zna datę „stu dni” Napoleona (III–VI 1815) – identyfikuje postacie: Aleksandra I, Charles’a Talleyranda, Klemensa von Metternicha – omawia przebieg „stu dni” Napoleona – przedstawia okoliczności powstania Świętego Przymierza	Uczeń: – identyfikuje postacie: Roberta Stewarta Castlereagha, Franciszka I, Fryderyka Wilhelma III – wskazuje na mapie zmiany terytorialne w Europie po kongresie wiedeńskim oraz państwa Świętego Przymierza – przedstawia cele i działalność Świętego Przymierza	Uczeń: – ocenia postawę Napoleona i Francuzów w okresie jego powrotu do kraju – ocenia zasady, w oparciu o które stworzono ład wiedeński – ocenia działalność Świętego Przymierza
Tajemnice sprzed wieków – Jak obradował kongres w Wiedniu?	Dlaczego Wiedeń? Przebieg obrad Główni bohaterowie wiedeńscy		Uczeń: – wyjaśnia, dlaczego Wiedeń stał się miejscem obrad kongresu	Uczeń: – opisuje przebieg obrad kongresu wiedeńskiego – charakteryzuje głównych uczestników kongresu	Uczeń: – przedstawia znaczenie regulaminu dyplomatycznego – wyjaśnia rolę kongresu wiedeńskiego w procesie likwidacji niewolnictwa	Uczeń: – ocenia rolę kongresu wiedeńskiego w dziejach Europy
2. Rewolucja przemysłowa	Narodziny przemysłu Rewolucja przemysłowa na świecie Maszyna parowa i jej zastosowanie Narodziny elektrotechniki Skutki rewolucji przemysłowej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: industrializacja, rewolucja przemysłowa, maszyna parowa – zna datę udoskonalenia maszyny parowej (1763) – identyfikuje postać Jamesa Watta – wymienia przyczyny rewolucji przemysłowej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: manufaktura, fabryka, urbanizacja, kapitał, kapitaliści, robotnicy, proletariats – identyfikuje postacie: Samuela Morse’a, George’a Stephensona – wymienia gałęzie przemysłu, które rozwinęły	Uczeń: – zna daty: skonstruowania silnika elektrycznego (1831), skonstruowania telegrafu (1837) – identyfikuje postać Michaela Faradaya – wskazuje na mapie państwa, na których terenie rozwinęły się w XIX w. najważniejsze zagłębia	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: cywilizacja przemysłowa, metropolia – zna datę pierwszego telegraficznego połączenia kablowego między Ameryką i Europą (1866) – przedstawia gospodarcze i społeczne skutki industrializacji	Uczeń: – identyfikuje postacie: Thomasa Newcomena, Charlesa Wheatstone’a, Thomasa Davenporta – wyjaśnia okoliczności narodzin przemysłu w XIX w. – opisuje sposób działania maszyny parowej – ocenia gospodarcze i społeczne skutki rozwoju

			się dzięki zastosowaniu maszyny parowej – omawia wpływ zastosowania maszyny parowej na rozwój komunikacji	przemysłowe Europy – wyjaśnia okoliczności narodzin przemysłu w XIX w. – przedstawia konsekwencje zastosowania maszyny parowej dla rozwoju przemysłu	– wyjaśnia znaczenie wynaleźenia elektryczności dla rozwoju przemysłu i komunikacji	przemysłu w XIX w.
3. Nowe idee polityczne	Liberalizm Konserwatyzm Idee narodowe Początki ruchu robotniczego Czartyzm Socjalizm i komunizm	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: ideologia, proletariat, ruch robotniczy, strajk, związek zawodowy – identyfikuje postać Adama Smitha	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: liberalizm, konserwatyzm, socjalizm – identyfikuje postacie: Edmunda Burke'a, Karola Marksa – przedstawia okoliczności narodzin liberalizmu, konserwatyizmu i ruchu robotniczego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: wolna konkurencja, komunizm, idee narodowe – identyfikuje postacie: Giuseppe Mazziniego, Henriego de Saint-Simona, Roberta Owena, Fryderyka Engelsa – charakteryzuje założenia liberalizmu, konserwatyizmu, socjalizmu i komunizmu	Uczeń: – zna datę wydania <i>Manifestu komunistycznego</i> (1848) – przedstawia okoliczności narodzin liberalizmu, konserwatyizmu i ruchu robotniczego – wyjaśnia różnice między socjalistami i komunistami – wyjaśnia rolę związków zawodowych w rozwoju ruchu robotniczego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: czartyzm, falanster – zna daty: ruchu czartystów (1836–1848) – opisuje narodziny ruchu czartystów, ich postulaty oraz skutki działalności – ocenia wpływ nowych ideologii na życie społeczne i polityczne w pierwszej połowie XIX w.
4. Przeciwno Świętemu Przymierzu	Walka z ładem wiedeńskim Niepodległość Grecji Początek Wiosny Ludów Wystąpienia w Niemczech i Austrii Parlament frankfurcki Powstanie węgierskie Wiosna Ludów we Włoszech Wojna krymska	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu Wiosna Ludów – zna datę Wiosny Ludów (1848–1849) – wskazuje na mapie państwa, w których wybuchła Wiosna Ludów; – wymienia przyczyny Wiosny Ludów	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja lipcowa, rewolucja lutowa, parlament frankfurcki – zna daty: rewolucji lipcowej we Francji (1830), wybuchu Wiosny Ludów we Francji (II 1848) – identyfikuje postacie: Mikołaja I, Ludwika Napoleona Bonapartego, Franciszka Józefa I – wskazuje na mapie państwa, które uzyskały niepodległość w pierwszej połowie XIX w. – przedstawia przyczyny i przejawy walki z ładem wiedeńskim – przedstawia skutki Wiosny Ludów we Francji, Prusach, Austrii, na Węgrzech i w państwach włoskich	Uczeń: – zna daty: uzyskania niepodległości przez Grecję (1829), powstania w Belgii (1830), zwołania parlamentu frankfurckiego (V 1848), wybrania Ludwika Napoleona Bonapartego prezydentem Francji (XII 1848), stłumienia powstania węgierskiego (1849), wojny krymskiej (1853–1856) – identyfikuje postacie: Klemensa von Metternicha, Aleksandra II – wskazuje na mapie państwa, w których w latach 1815–1847 wybuchły rewolucje i powstania narodowe oraz państwa zaangażowane w wojnę krymską – omawia przyczyny, przebieg i skutki rewolucji lipcowej we Francji – wymienia przyczyny i skutki	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: dekabryści, bankiety – zna daty: wybuchu antyturskiego powstania w Grecji (1821–1822), powstania dekabrystów (XII 1825), uznania niepodległości Belgii (1831), wybuchu Wiosny Ludów w Prusach, Austrii na Węgrzech i we Włoszech (III 1848), powstania robotniczego w Paryżu (VI 1848) – identyfikuje postacie: Karola X, Ludwika Filipa, Lajosa Kossutha, Józefa Bema Karola Alberta – przedstawia cele, przebieg i skutki powstania dekabrystów – opisuje przebieg Wiosny Ludów we Francji, Prusach, Austrii, na Węgrzech i w państwach włoskich	Uczeń: – przedstawia przebieg i skutki walki Greków o niepodległość – ocenia znaczenie Wiosny Ludów dla państw i narodów europejskich – omawia rolę parlamentu frankfurckiego w procesie jednoczenia Niemiec

				wojny krymskiej		
POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU I						
ROZDZIAŁ II: ZIEMIE POLSKIE PO KONGRESIE WIEDEŃSKIM						
1. Po upadku Księstwa Warszawskiego	Podział ziem polskich Rzeczypospolita Krakowska Wielkie Księstwo Poznańskie Sytuacja gospodarcza w zaborze pruskim – podstawy nowoczesności Sytuacja gospodarcza w zaborze austriackim Kultura i oświata	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu uwłaszczenie – zna datę powstania Królestwa Polskiego, Wielkiego Księstwa Poznańskiego i Wolnego Miasta Krakowa (1815) – wskazuje na mapie podział ziem polskich po kongresie wiedeńskim	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu ziemie zabrane – zna daty: reformy uwłaszczeniowej w Wielkim Księstwie Poznańskim (1823), zniesienia pańszczyzny w zaborze austriackim (1848) – charakteryzuje ustrój Wielkiego Księstwa Poznańskiego – opisuje ustrój Rzeczypospolitej Krakowskiej – charakteryzuje rozwój gospodarczy zaboru pruskiego – opisuje sytuację gospodarczą w zaborze austriackim	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu protektorat – zna daty: nadania wolności osobistej chłopom w zaborze pruskim (1807), powołania sejmu prowincjonalnego w Wielkim Księstwie Poznańskim (1824) – identyfikuje postacie: Antoniego Radziwiłła, Edwarda Raczyńskiego, Tytusa Działyńskiego, Józefa Maksymiliana Ossolińskiego – omawia proces uwłaszczania chłopów w zaborze pruskim	Uczeń: – zna datę otwarcia Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie (1817) – wyjaśnia, jaką rolę pełniła Rzeczypospolita Krakowska w utrzymaniu polskości – porównuje sytuację gospodarczą ziem polskich pod zaborami – przedstawia warunki rozwoju polskiej kultury i oświaty w zaborze pruskim i Galicji	Uczeń – zna datę wprowadzenia obowiązku szkolnego w zaborze pruskim (1825) – ocenia skutki reformy uwłaszczeniowej w zaborze pruskim – ocenia politykę władz zaborczych wobec Polaków w zaborze pruskim i austriackim
2. W Królestwie Polskim	Konstytucja Królestwa Polskiego Namiestnik i wielki książę Gospodarka Królestwa Polskiego Kultura i edukacja pod zaborem rosyjskim Opozycja legalna w Królestwie Polskim Tajne spiski i organizacje	Uczeń: – zna datę nadania konstytucji Królestwu Polskiemu (1815) – identyfikuje postacie: Adama Mickiewicza, Piotra Wysockiego – wskazuje na mapie zasięg Królestwa Polskiego – wymienia organy władzy określone w konstytucji Królestwa Polskiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: kaliszanie, konspiracja – zna daty: objęcia władzy przez Mikołaja I (1825), zawiązania Sprzysiężenia Podchorążych (1828) – identyfikuje postacie: Aleksandra I, wielkiego księcia Konstantego, Mikołaja I, Franciszka Ksawerego, Druckiego-Lubeckiego, Stanisława Staszica, Waleriana Łukasińskiego – charakteryzuje ustrój Królestwa Polskiego – opisuje rozwój przemysłu w Królestwie Polskim – omawia rozwój kultury i	Uczeń: – zna daty: otwarcia uniwersytetu w Warszawie (1816), działalności Towarzystwa Filomatów (1817–1823), wprowadzenia cenzury w Królestwie Polskim (1819), założenia Banku Polskiego (1828) – identyfikuje postacie: Józefa Zajączka, Juliana Ursyna Niemcewicza, Adama Jerzego Czartoryskiego, Wincentego i Bonawentury Niemojowskich – wskazuje na mapie najważniejsze okręgi przemysłowe w Królestwie Polskim	Uczeń: – zna daty: powstania Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego (1825), wystąpienia kaliszian (1820) – identyfikuje postacie: Stanisława Kostki Potockiego, Tadeusza Czackiego, Tomasza Zana – wskazuje na mapie Kanał Augustowski – wyjaśnia, jaką rolę w życiu Królestwa Polskiego pełnił wielki książę Konstanty – charakteryzuje działalność kulturalno-oświatową Polaków na ziemiach zabranych – przedstawia okoliczności powstania opozycji legalnej i cele jej działalności	Uczeń: – wymienia wady i zalety ustroju Królestwa Polskiego – ocenia rozwój gospodarczy Królestwa Polskiego – omawia różnice pomiędzy opozycją legalną i nielegalną w Królestwie Polskim – ocenia stosunek władz carskich do opozycji legalnej i nielegalnej

			<p>edukacji w Królestwie Polskim – wymienia przykłady organizacji spiskowych i ich cele</p>	<p>– przedstawia reformy gospodarcze Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego – przedstawia sytuację na wsi w Królestwie Polskim</p>	<p>– opisuje okoliczności powstania organizacji spiskowych</p>	
<p>3. Powstanie listopadowe</p>	<p>Wybuch powstania Od negocjacji do detronizacji Wojna polsko--rosyjska Wodzowie powstania listopadowego Walki poza Królestwem</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu noc listopadowa – zna daty: wybuchu powstania listopadowego (29/30 XI 1830), bitwy pod Olszynką Grochowską (II 1831), wojny polsko--rosyjskiej (II-X 1831) – identyfikuje postacie: Piotra Wysockiego, Józefa Chłopickiego – wymienia przyczyny powstania listopadowego</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: dyktator, detronizacja – zna daty: detronizacji Mikołaja I i zerwania unii z Rosją (25 I 1831), bitwy pod Ostrołęką (V 1831), bitwy o Warszawę (6-7 IX 1831) – identyfikuje postacie: wielkiego księcia Konstantego, Adama Jerzego Czartoryskiego – wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew powstania listopadowego – wyjaśnia, jakie znaczenie dla powstania listopadowego miała detronizacja cara Mikołaja I – omawia przyczyny klęski powstania listopadowego</p>	<p>Uczeń: – zna daty: przejęcia dyktatury przez Józefa Chłopickiego (XII 1830), – identyfikuje postacie: Ignacego Prądzyńskiego, Emilii Plater, Józefa Bema, Iwana Dybicza, Iwana Paskiewicza – wskazuje na mapie tereny poza Królestwem Polskim, na których toczyły się walki podczas powstania w latach 1830-1831 – opisuje przebieg nocy listopadowej – charakteryzuje poczynania władz powstańczych do wybuchu wojny polsko-rosyjskiej – opisuje przebieg wojny polsko-rosyjskiej</p>	<p>Uczeń: – zna daty: bitwy pod Stoczką (II 1831), bitew pod Wawrem i Dębem Wielkim (III 1831), bitew pod Iganiami i Boremlem (IV 1831) – identyfikuje postacie: Józefa Sowińskiego, Jana Skrzyneckiego, Jana Krukowieckiego, Józefa Dwernickiego – przedstawia przebieg walk powstańczych poza Królestwem Polskim</p>	<p>Uczeń: – identyfikuje postacie: Michała Radziwiłła, Macieja Rybińskiego, Antoniego Giełguda – ocenia postawy wodzów powstania listopadowego – ocenia, czy powstanie listopadowe miało szanse powodzenia</p>
<p>Tajemnice sprzed wieków – Czy powstanie listopadowe mogło zakończyć się sukcesem?</p>	<p>Dlaczego Polacy byli bez szans? Wydarzenia w Belwederze Co zmieniłaby śmierć wielkiego księcia Konstantego? Jaką liczbę żołnierzy mogli wystawić Rosjanie? Jakie błędy popełnili dowódcy?</p>		<p>Uczeń: – przedstawia oceny historyków dotyczące szans powstania listopadowego</p>	<p>Uczeń: – opisuje zamach na wielkiego księcia Konstantego – porównuje siły militarne Rosji i powstańców – wskazuje błędy dowódców powstania</p>	<p>Uczeń: – podejmuje próbę odpowiedzi na pytanie, czy powstanie listopadowe mogło zakończyć się sukcesem</p>	<p>Uczeń: – ocenia skutki zamachu na wielkiego księcia Konstantego</p>
<p>4. Wielka Emigracja</p>	<p>Ucieczka przed represjami Stronnictwa polityczne na emigracji</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: emigracja, Wielka Emigracja – identyfikuje postacie: Fryderyka Chopina, Adama</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: zsyłka, emisariusz – identyfikuje postacie: Zygmunta Krasińskiego, Joachima Lelewela,</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: katorgia, amnestia – zna daty: powstania Towarzystwa Demokratycznego Polskiego</p>	<p>Uczeń: – zna daty: powstania Komitetu Narodowego Polskiego (1831), Gromad Ludu Polskiego (1835)</p>	<p>Uczeń: – opisuje działalność kulturalną Polaków na emigracji – ocenia działalność Polaków na emigracji</p>

		Mickiewicza, Juliusza Słowackiego – wymienia przyczyny Wielkiej Emigracji – wskazuje na mapie główne kraje, do których emigrowali Polacy po upadku powstania listopadowego	Adama Jerzego Czartoryskiego – wymienia główne obozy polityczne powstałe na emigracji – wymienia formy działalności Polaków na emigracji	(1832) i Hôtel Lambert (1833) – przedstawia stosunek władz i społeczeństw Europy do polskich emigrantów – charakteryzuje program Towarzystwa Demokratycznego Polskiego – przedstawia poglądy środowisk konserwatywnych z Hôtel Lambert	– identyfikuje postacie: Ludwika Mierosławskiego, Wiktora Heltmana – wskazuje na mapie trasy, które przemierzali polscy emigranci – przedstawia program Komitetu Narodowego Polskiego – omawia poglądy Gromad Ludu Polskiego	
5. Ziemie polskie po powstaniu listopadowym	Represje po upadku powstania listopadowego Królestwo Polskie w cieniu Cytadeli Represje w zaborze pruskim Działalność spiskowa Powstanie krakowskie Rabacja galicyjska	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu rusyfikacja – zna datę wybuchu powstania krakowskiego (21/21 II 1846) – wymienia represje wobec uczestników powstania listopadowego – wskazuje przykłady polityki rusyfikacji w Królestwie Polskim po upadku powstania listopadowego – wskazuje na mapie tereny objęte powstaniem krakowskim	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: rabacja, kontrybucja – zna datę: wybuchu rabacji galicyjskiej (II 1846) – identyfikuje postacie: Iwana Paskiewicza, Edwarda Dembowskiego, Jakuba Szeli – charakteryzuje politykę władz rosyjskich wobec Królestwa Polskiego – omawia przebieg i skutki powstania krakowskiego – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki rabacji galicyjskiej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: noc paskiewiczowska, Statut organiczny, – zna datę: wprowadzenia Statutu organicznego (1832), ogłoszenia stanu wojennego w Królestwie Polskim (1833), likwidacji Rzeczypospolitej Krakowskiej (XI 1846) – identyfikuje postacie: Szymona Konarskiego, Piotra Ściegiennego – wskazuje na mapie tereny objęte rabacją galicyjską – wyjaśnia, w jakich okolicznościach wybuchło powstanie krakowskie	Uczeń: – zna datę: powstania Stowarzyszenia Ludu Polskiego (1835), wprowadzenia rosyjskiego kodeksu karnego w Królestwie Polskim (1847) – identyfikuje postacie: Edwarda Flottwella, Karola Libelta, Henryka Kamieńskiego – omawia represje popowstaniowe w zaborze pruskim – charakteryzuje działalność spiskową na ziemiach polskich w latach 30. i 40. XIX w. – przedstawia przyczyny niepowodzenia powstania krakowskiego	Uczeń: – ocenia politykę władz zaborczych wobec Polaków po upadku powstania listopadowego – ocenia postawę chłopów galicyjskich wobec szlachty i powstania krakowskiego
6. Wiosna Ludów na ziemiach polskich	Nastroje w Wielkopolsce na początku 1848 roku Powstanie w Wielkopolsce W obronie polskości na Warmii, Mazurach i Śląsku Sytuacja w Galicji Ukraiński ruch narodowy <i>Za waszą i naszą wolność</i>	Uczeń: – identyfikuje postacie: Józefa Bema, Adama Mickiewicza – wyjaśnia przyczyny wybuchu Wiosny Ludów na ziemiach polskich pod zaborami – wskazuje na mapie zabory, w których doszło do wystąpień w 1848 r.	Uczeń: – zna datę: powstania wielkopolskiego (IV–V 1848), uwłaszczenia chłopów w Galicji (1848) – identyfikuje postać Ludwika Mierosławskiego – opisuje przebieg Wiosny Ludów w Wielkim Księstwie Poznańskim – omawia przebieg Wiosny Ludów w Galicji	Uczeń: – zna datę: porozumienia w Jarosławcu (IV 1848), bitwy pod Miłosławiem (IV 1848), – identyfikuje postacie: Franza von Stadion, Wojciecha Chrzanowskiego, Józefa Wysockiego, Henryka Dembińskiego – charakteryzuje wkład Polaków w wydarzenia Wiosny Ludów w Europie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu serwituty – zna datę powstania Komitetu Narodowego w Poznaniu (III 1848) – identyfikuje postacie: Józefa Lompy, Emanuela Smołki, Gustawa Gizewiusza, Krzysztofa Mrongowiusza – przedstawia działalność polskich społeczników na Warmii, Mazurach i Śląsku	Uczeń: – wyjaśnia, jakie znaczenie dla polskiego ruchu niepodległościowego w Galicji miał wzrost świadomości narodowościowej wśród Rusinów – ocenia skutki Wiosny Ludów na ziemiach polskich – ocenia decyzję władz austriackich o uwłaszczeniu

7. Kultura polska doby romantyzmu	Kultura polska po utracie niepodległości Narodziny romantyzmu Polski mesjanizm Początki badań historii Polski	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu romantyzm – identyfikuje postacie: Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Fryderyka Chopina – wymienia poglądy romantyków	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu racjonalizm – identyfikuje postać Joachima Lelewela – wyjaśnia, na czym polegał konflikt romantyków z klasykami – przedstawia najwybitniejszych polskich twórców epoki romantyzmu	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: mesjanizm, salon artystyczny – charakteryzuje warunki, w jakich ukształtował się polski romantyzm – wyjaśnia, czym był polski mesjanizm	Uczeń: – zna datę opublikowania ballady <i>Romantyczność</i> Adama Mickiewicza – identyfikuje postać Andrzeja Towiańskiego, Artura Grottgera – przedstawia sytuację kultury polskiej po utracie niepodległości	Uczeń: – ocenia wpływ romantyzmu na niepodległościowe postawy Polaków
POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU II						
ROZDZIAŁ III: EUROPA I ŚWIAT PO WIOŚNIE LUDÓW						
1. Stany Zjednoczone w XIX wieku	Rozwój Stanów Zjednoczonych Podział na Północ i Południe Przyczyny wojny secesyjnej Wojna secesyjna Stany Zjednoczone po wojnie secesyjnej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: wojna secesyjna, Północ, Południe – zna datę wojny secesyjnej (1861–1865) – identyfikuje postać Abrahama Lincolna – wymienia przyczyny i skutki wojny secesyjnej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: secesja, Konfederacja, Unia, wojna totalna – zna datę wydania dekretu o zniesieniu niewolnictwa (1863) – identyfikuje postacie: Roberta Lee, Ulyssesa Granta – charakteryzuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa – omawia społeczne, polityczne i gospodarcze skutki wojny secesyjnej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: taktyka spalonej ziemi, abolicjonizm, demokraci, republikanie – zna daty: wyboru Abrahama Lincolna na prezydenta USA (1860), secesji Karoliny Południowej (1860), powstania Skonfederowanych Stanów Ameryki (1861) – omawia przyczyny podziału Stanów Zjednoczonych na Północ i Południe – opisuje przebieg wojny secesyjnej – wyjaśnia, jakie konsekwencje dla dalszego przebiegu wojny miał dekret o zniesieniu niewolnictwa	Uczeń: – zna daty: wprowadzenia zakazu przywozu niewolników do Stanów Zjednoczonych (1808), bitwy pod Gettysburgiem (VII 1863), kapitulacji wojsk Konfederacji (VI 1865), ataku na Fort Sumter (IV 1861) – wskazuje na mapie etapy rozwoju terytorialnego Stanów Zjednoczonych w XIX w. – przedstawia przyczyny i skutki rozwoju terytorialnego Stanów Zjednoczonych w XIX w. – porównuje sytuację gospodarczą, społeczną i polityczną Północy i Południa	Uczeń: – ocenia znaczenie zniesienia niewolnictwa w Stanach Zjednoczonych – ocenia skutki wojny secesyjnej
2. Zjednoczenie Włoch i Niemiec	Dwie koncepcje zjednoczenia Włoch Piemont Zjednoczenie Włoch Powstanie Królestwa Włoskiego Polityka Prus Wojny Prus z Danią i Austrią	Uczeń: – zna daty: powstania Królestwa Włoch (1861), ogłoszenia powstania II Rzeszy Niemieckiej (18 I 1871) – identyfikuje postacie: Giuseppe Garibaldi, Ottona von Bismarcka – wymienia etapy jednoczenia	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: wyprawa „tysiąca czerwonych koszul”, <i>risorgimento</i> – zna daty: wojny Prus z Austrią (1866), wojny francusko-pruskiej (1870–1871)	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu komunardzi – zna daty: bitew pod Magentą i Solferino (1859), wojny Prus i Austrii z Danią (1864), pokoju we Frankfurcie nad Menem	Uczeń: – zna daty: powstania Niemieckiego Związku Celnego (1834), zawarcia sojuszu Piemontu z Francją (1858), wojny Piemontu z Austrią (1859), wybuchu powstania w Królestwie	Uczeń: – ocenia rolę Ottona von Bismarcka w procesie jednoczenia Niemiec – ocenia metody stosowane przez Ottona Bismarcka, Camilla Cavoura i Giuseppe Garibaldi w procesie jednoczenia swoich

	Wojna z Francją Komuna Paryska Polacy w Komunie Paryskiej	Włoch i Niemiec – przedstawia skutki zjednoczenia Włoch i Niemiec dla Europy	– identyfikuje postacie: Camilla Cavoura, Wilhelma I, Napoleona III – wyjaśnia, jaką rolę w jednoczeniu Włoch odegrał Giuseppe Garibaldi – omawia etapy jednoczenia Niemiec – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki wojny francusko-pruskiej – wyjaśnia, jaką rolę w jednoczeniu Niemiec odegrał Otto von Bismarck	(1871), bitwy pod Sadową (1866), powstania Związku Północno-niemieckiego (1867), bitwy pod Sedanem (1870), Komuny Paryskiej (III-V 1871) – wskazuje na mapie etapy jednoczenia Włoch i Niemiec – omawia koncepcje zjednoczenia Włoch – opisuje przebieg procesu jednoczenia Włoch – wyjaśnia, dlaczego Piemont stał się ośrodkiem jednoczenia Włoch – przedstawia koncepcje zjednoczenia Niemiec – omawia skutki wojen Prus z Danią i Austrią dla procesu jednoczenia Niemiec – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki Komuny Paryskiej	Obojga Sycylii (1860), objęcia tronu w Prusach przez Wilhelma I (1861), powstania Czerwonego Krzyża (1863), zajęcia Wenecji przez Królestwo Włoch (1866), powstania Austro-Węgier (1867), zajęcia Państwa Kościelnego przez Królestwo Włoskie (1870) – identyfikuje postacie: Wiktora Emanuela II, Jarosława Dąbrowskiego, Walerego Wróblewskiego – wskazuje okoliczności powstania Czerwonego Krzyża – wyjaśnia okoliczności powstania Austro-Węgier – przedstawia rolę Polaków w Komunie Paryskiej	państw – dostrzega najważniejsze podobieństwa i różnice w procesie zjednoczenia Włoch i Niemiec
3. Kolonializm w XIX wieku	Przyczyny ekspansji kolonialnej Kolonizacja Afryki Polityka kolonialna w Azji Skutki polityki kolonialnej Brytyjskie imperium kolonialne Konflikty kolonialne	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu kolonializm – identyfikuje postać królowej Wiktorii – wymienia przyczyny i skutki ekspansji kolonialnej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: faktoria handlowa, Kompania Wschodnioindyjska – zna datę otwarcia Japonii na świat (1854) – identyfikuje postać Cecila Johna Rhodesa – wskazuje na mapie posiadłości kolonialne Wielkiej Brytanii – wymienia państwa, które uczestniczyły w kolonizacji Afryki i Azji – przedstawia skutki ekspansji kolonialnej dla państw europejskich i mieszkańców terenów podbitych	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: powstanie sipajów, powstanie Mahdiego, wojny opiumowe, wojny burskie, powstanie bokserów – wskazuje na mapie tereny świata, które podlegały kolonizacji pod koniec XIX w. – przedstawia proces kolonizacji Afryki i Azji – wymienia przyczyny konfliktów kolonialnych – wskazuje przykłady konfliktów kolonialnych	Uczeń: – zna daty: wybuchu pierwszej wojny opiumowej (1839), wybuchu powstania Mahdiego (1881) – porównuje proces kolonizacji Afryki i Azji – przedstawia stosunek państw azjatyckich do ekspansji europejskiej – charakteryzuje kolonialne imperium Wielkiej Brytanii	Uczeń: – ocenia politykę mocarstw kolonialnych wobec podbitych ludów i państw

4. Rozwój nowych ruchów politycznych	W stronę demokracji Socjaliści i anarchiści Nowe ideologie Emancypacja kobiet Prawa wyborcze dla kobiet	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: system republikański, partia polityczna, monarchia parlamentarna, demokracja – wyjaśnia, na czym polegał proces demokratyzacji – wymienia nowe ruchy polityczne w Europie drugiej połowie XIX w.	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: socjaliści, socjaldemokracja, komuniści, chrześcijańska demokracja (chadecja), nacjonalizm, emancypantki, sufrażystki – identyfikuje postacie: Karola Marksa, Leona XIII – przedstawia założenia programowe socjalistów – charakteryzuje założenia programowe chrześcijańskiej demokracji – wyjaśnia, na czym polegał nowoczesny nacjonalizm – wymienia postulaty emancypantek i sufrażystek	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja proletariacka, społeczeństwo industrialne, Międzynarodówka, anarchizm, terror indywidualny, szowinizm, syjonizm – zna daty: powstania I Międzynarodówki (1864), ogłoszenia encykliki <i>Rerum novarum</i> (1891) – przedstawia cele i metody działania anarchistów – omawia różnice między zwolennikami socjaldemokracji a komunistami – wyjaśnia, jakie okoliczności wpłynęły na narodziny ruchu emancypacji kobiet	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: solidaryzm społeczny, reformiści/rewizjoniści – zna datę ustanowienia 1 maja Świętem Pracy (1889) – przedstawia wpływ ideologii nacjonalizmu na kształtowanie się różnych postaw wobec narodu i mniejszości narodowych – przedstawia okoliczności kształtowania się syjonizmu i jego założenia	Uczeń: – porównuje systemy ustrojowe w XIX – wiecznej Europie – ocenia następstwa procesu demokratyzacji życia politycznego – ocenia metody stosowane przez anarchistów – ocenia poglądy emancypantek i sufrażystek oraz metody i skutki ich działalności
5. Postęp techniczny i zmiany cywilizacyjne	Rozwój nauk przyrodniczych Rozwój medycyny i higieny Rozwój komunikacji i transportu Nowe środki transportu Życie codzienne	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu teoria ewolucji – identyfikuje postacie: Karola Darwina, Marii Skłodowskiej-Curie – wymienia odkrycia naukowe, które wpłynęły na rozwój nauk przyrodniczych i medycznych – wskazuje wynalazki, które miały wpływ na życie codzienne	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu pasteryzacja – zna daty: ogłoszenia teorii ewolucji przez Karola Darwina (1859), przyznania Nagród Nobla dla Marii Skłodowskiej-Curie (1903 i 1911), pierwszego lotu samolotem (1903), wynalezienia telefonu (1876) – identyfikuje postacie: Ludwika Pasteura, Orville’a i Wilbura Wright, Thomasa Alwę Edisona, Alexandra Grahama Bella – przedstawia założenia teorii ewolucji – omawia kierunki rozwoju medycyny i higieny – charakteryzuje rozwój komunikacji i transportu	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu promieniotwórczość – zna daty: odkrycia promieni X (1895), budowy Kanału Sueskiego (1859–1869), budowy Kanału Panamskiego (1904–1914), pierwszego lotu sterowcem (1900), opatentowania fonografu (1878), wynalezienia gramofonu (1887) – identyfikuje postacie: Dmitrija Mendelejewa, Pierre’a Curie, Wilhelma Roentgena, Guglielma Marconiego – wyjaśnia, jakie znaczenie miała budowa wielkich kanałów morskich – wyjaśnia, w jaki sposób wynalazki zmieniły życie codzienne w XIX w.	Uczeń: – zna daty: wynalezienia szczepionki przeciwko wścieklicznie (1885), odkrycia bakterii gruźlicy i cholery (1903) – identyfikuje postacie: Roberta Kocha, Karla Benza, Johna Dunlopa, Gottlieba Daimlera, Rudolfa Diesela, Ferdynanda Zeppelina, Josepha Swana – wyjaśnia, jakie czynniki miały wpływ na spadek liczby zachorowań i śmiertelności w XIX w.	Uczeń: – ocenia znaczenie rozpowszechnienia nowych środków transportu – ocenia znaczenie budowy Kanału Sueskiego i Kanału Panamskiego dla rozwoju komunikacji

6. Kultura przełomu XIX i XX wieku	Literatura i prasa Sztuka i architektura Kultura masowa Upowszechnienie sportu	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: kultura masowa, pozytywizm, impresjonizm – przedstawia cechy charakterystyczne kultury masowej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: realizm, naturalizm, secesja – identyfikuje postacie: Auguste’a Comte’a, Charlesa Dickensa, Juliusza Verne’a, Lwa Tołstoja, Auguste’a Renoira, Auguste’a i Louisa Lumière – charakteryzuje nowe kierunki w sztuce i architekturze – wyjaśnia, czym charakteryzowało się malarstwo impresjonistów – wymienia idee, które miały rozwijać wśród młodych pokoleń igrzyska olimpijskie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu historyzm – zna daty: początków kina (1895), pierwszych nowożytnych igrzysk olimpijskich (1896) – identyfikuje postacie: Émile’a Zoli, Fiodora Dostojewskiego, Josepha Conrada, Edgara Degasa, Pierre’a de Coubertina – wyjaśnia, jakie cele społeczne przyświecały literaturze i sztuce przełomu wieków – przedstawia okoliczności upowszechnienia sportu w drugiej połowie XIX w.	Uczeń: – zna datę pierwszej wystawy impresjonistów (1874) – wyjaśnia znaczenie terminu symbolizm, ekspresjonizm, futuryzm – wyjaśnia, w jaki sposób podglądy pozytywistów wpłynęły na literaturę i sztukę przełomu XIX i XX w.	Uczeń: – ocenia znaczenie kina dla rozwoju kultury masowej – ocenia zjawisko upowszechnienia sportu w drugiej połowie XIX w.
Tajemnice sprzed wieków – Kim byli impresjoniści?	Salon Odrzuconych Impresjoniści na dworcu kolejowym <i>Impresja – wschód słońca</i>		Uczeń: – wymienia cechy malarstwa impresjonistycznego	Uczeń: – wyjaśnia, w jakich okolicznościach powstało określenie <i>impresjoniści</i> – określa tematykę dzieł impresjonistów	Uczeń: – przedstawia okoliczności, w jakich powstał Salon Odrzuconych	Uczeń: – wyjaśnia, jaką rolę pełnił Salon w życiu kulturalnym Francji w XIX w.

POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU III

ROZDZIAŁ IV: ZIEMIE POLSKIE PO WIOŚNIE LUDÓW

1. Ziemie polskie przed powstaniem styczniowym	Praca organiczna Zabór austriacki po Wiośnie Ludów Odwilż posewastopolska „Czerwoni” i „biali” Przyczyny powstania styczniowego „Rewolucja moralna” w Królestwie Polskim	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: praca organiczna – zna datę manifestacji patriotycznych w Królestwie Polskim (1861) – identyfikuje postacie: Karola Marcinkowskiego, Hipolita Cegielskiego – wymienia założenia pracy organicznej – określa przyczyny powstania styczniowego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: „czerwoni”, „biali”, autonomia, modernizacja – zna datę mianowania Aleksandra Wielopolskiego dyrektorem Komisji Wyznań i Oświecenia Publicznego (1861) – identyfikuje postacie: Dezyderego Chłapowskiego, Aleksandra II, Jarosława Dąbrowskiego, Aleksandra Wielopolskiego – wymienia przykłady realizacji programu pracy	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Bazar, odwilż (wiosna) posewastopolska – zna datę wprowadzenia stanu wojennego w Królestwie Polskim (1861) – identyfikuje postać Andrzeja Zamoyskiego – przedstawia proces polonizacji urzędów w Galicji – charakteryzuje odwilż posewastopolską w Królestwie Polskim – wyjaśnia, jaki cel stawiali sobie organizatorzy	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu „rewolucja moralna” – zna daty: powstania Bazaru (1841), założenia Towarzystwa Rolniczego (1858) – identyfikuje postacie: Leopolda Kronenberga, Agenora Gołuchowskiego – wyjaśnia, jaką rolę pełniły manifestacje patriotyczne w przededniu wybuchu powstania – porównuje programy polityczne „czerwonych”	Uczeń: – ocenia postawy społeczeństwa polskiego wobec polityki zaborców – ocenia politykę Aleksandra Wielopolskiego
--	--	---	---	---	---	---

			<p>organicznej</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, na czym polegała autonomia galicyjska - przedstawia programy polityczne „białych” i „czerwonych” 	<p>manifestacji patriotycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje różnicę w stosunku do powstania zbrojnego między „czerwonymi” i „białymi” 	<p>i „białych”</p>	
2. Powstanie styczniowe	<p>Wybuch powstania</p> <p>Przebieg powstania</p> <p>Powstańcy styczniowi</p> <p>Upadek powstania</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: branka, wojna partyzancka - zna daty: wybuchu powstania (22 I 1863), aktu uwłaszczenia w Królestwie Polskim (III 1864) - identyfikuje postać Romualda Traugutta - wymienia przyczyny i okoliczności wybuchu powstania styczniowego - omawia rolę Romualda Traugutta w powstaniu styczniowym - wskazuje przyczyny upadku powstania styczniowego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: kosynierzy, Tymczasowy Rząd Narodowy - zna daty: ogłoszenia manifestu Tymczasowego Rządu Narodowego (22 I 1863), stracenia Romualda Traugutta (VIII 1864) - przedstawia reformy Aleksandra Wielopolskiego - charakteryzuje przebieg walk powstańczych - omawia okoliczności i skutki wprowadzenia dekretu o uwłaszczeniu w Królestwie Polskim 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu Komitet Centralny Narodowy - zna datę aresztowania Romualda Traugutta (IV 1864) - identyfikuje postacie: Ludwika Mierosławskiego, Mariana Langiewicza Teodora Berga - wskazuje na mapie zasięg działań powstańczych, tereny objęte działaniami dużych grup powstańczych - omawia cele programowe Tymczasowego Rządu Narodowego - charakteryzuje politykę władz powstańczych - wyjaśnia, jaką rolę w upadku powstania odegrała kwestia chłopska 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu: żuawi śmierci, państwo podziemne - zna daty: mianowania Aleksandra Wielopolskiego naczelnikiem Rządu Cywilnego (1862), objęcia dyktatury przez Mariana Langiewicza (III 1863) - identyfikuje postacie Zygmunta Sierakowskiego, Józefa Hauke-Bosaka, Stanisława Brzóska - przedstawia sposób organizacji konspiracyjnego państwa polskiego w czasie powstania styczniowego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia stosunek Aleksandra Wielopolskiego do konspiracji niepodległościowej - ocenia postawy dyktatorów powstania styczniowego
3. Represje po powstaniu styczniowym	<p>Represje po upadku powstania styczniowego</p> <p>Rusyfikacja</p> <p>Walka z polskim Kościołem</p> <p>Polacy na zesłaniu</p> <p>Powstanie zabajkalskie</p> <p>Postawy wobec rusyfikacji</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: rusyfikacja, pozytywści - wymienia bezpośrednie represje wobec uczestników powstania styczniowego - przedstawia postawy Polaków w Królestwie Polskim wobec rusyfikacji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: lojalizm, Kraj Przywiślański, „noc apuchtinowska” - identyfikuje postać Aleksandra Apuchtina - przedstawia politykę władz carskich wobec Królestwa Polskiego - charakteryzuje proces rusyfikacji w Królestwie Polskim 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: kibitka, tajne komplety, trójlojalizm - zna datę powstania Szkoły Głównej Warszawskiej (1862) - identyfikuje postać Michaiła Murawjowa - omawia walkę władz carskich z polskim Kościołem - charakteryzuje proces rusyfikacji na ziemiach zabranych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: Uniwersytet Latający, Towarzystwo Oświaty Narodowej, generał-gubernator - zna datę powstania zabajkalskiego (1866) - omawia rolę i postawy Polaków na zesłaniu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia politykę caratu wobec ludności polskiej na ziemiach zabranych - ocenia postawy Polaków w Królestwie Polskim wobec rusyfikacji
4. W zaborze pruskim i austriackim	<p>Germanizacja i kulturkampf</p> <p>Antypolska polityka władz</p> <p>Walka Polaków z</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu germanizacja - zna datę protestu dzieci we Wrześni (1901) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: autonomia kulturkampf, strajk szkolny, rugi pruskie, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: Komisja Kolonizacyjna, Hakata - zna daty: wprowadzenia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu stańczycy - zna daty: ogłoszenia tzw. noweli osadniczej (1904), 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia postawy Polaków wobec polityki germanizacyjnej władz pruskich

	germanizacją Autonomia galicyska Stańczycy	– identyfikuje postacie: Ottona von Bismarcka, Michała Drzymały – charakteryzuje politykę germanizacji – przedstawia postawy Polaków wobec germanizacji	– zna daty: rozpoczęcia rugów pruskich (1885), strajku szkolnego w Wielkopolsce (1906) – identyfikuje postać Marii Konopnickiej – wyjaśnia, na czym polegała polityka kulturkampfu – opisuje przejawy polityki germanizacyjnej w gospodarce i oświacie – wymienia instytucje autonomiczne w Galicji	języka niemieckiego jako jedyne języka państwowego w Wielkopolsce (1876), powstania Komisji Kolonizacyjnej (1886), – identyfikuje postacie: Mieczysława Ledóchowskiego, Józefa Szujskiego – przedstawia postawę polskiego Kościoła wobec kulturkampfu – omawia działalność instytucji prowadzących politykę germanizacji	wprowadzenia tzw. ustawy kagańcowej (1908) – identyfikuje postacie: Agenora Gołuchowskiego, Kazimierza Badeniego, Piotra Wawrzyniaka – przedstawia okoliczności nadania Galicji autonomii przez władze austriackie – wyjaśnia, jaką rolę w życiu Galicji odgrywali stańczycy	– ocenia znaczenie autonomii galicyskiej dla rozwoju polskiego życia narodowego – ocenia poglądy stańczyków na problem polskich powstań narodowych
5. Rozwój gospodarczy ziem polskich	Przemiany gospodarcze ziem zaboru rosyjskiego Pod panowaniem pruskim Gospodarka Galicji Łódź wielko- przemysłowa Przemiany społeczne na ziemiach polskich Asymilacja Żydów Przemiany cywilizacyjne na ziemiach polskich	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu emigracja zarobkowa – zna datę uwłaszczenia chłopów w zaborze rosyjskim (1864) – identyfikuje postać Hipolita Cegielskiego – wyjaśnia przyczyny i wskazuje kierunki emigracji zarobkowej Polaków pod koniec XIX w. – wskazuje na mapie okręgi przemysłowe w Królestwie Polskim i na ziemiach zabranych	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: burżuazja, inteligencja, ziemiaństwo – zna datę zniesienia granicy celnej z Rosją (1851) – identyfikuje postać Ignacego Łukasiewicza – wymienia grupy społeczne, które wykształciły się w społeczeństwie polskim w XIX w. – opisuje okręgi przemysłowe w Królestwie Polskim i na ziemiach zabranych – omawia rozwój przedsiębiorczości Polaków w zaborze pruskim i wymienia jej przykłady – charakteryzuje rozwój gospodarczy Galicji – omawia przykłady przemian cywilizacyjnych na ziemiach polskich w XIX w.	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: asymilacja, spółdzielnie oszczędnościowo- pożyczkowe – zna datę zakończenia budowy kolei warszawsko- wiedeńskiej (1848) – identyfikuje postać Franciszka Stefczyka – przedstawia uwarunkowania rozwoju przemysłu w Królestwie Polskim – przedstawia rozwój przemysłu i rolnictwa w zaborze pruskim – omawia rozwój Łodzi jako miasta przemysłowego – omawia rozwój spółdzielczości w Galicji – charakteryzuje przemiany społeczne na ziemiach polskich – wyjaśnia, na czym polegał proces asymilacji Żydów i jakie były jego skutki	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: haskala serwituty, famuły – zna datę pierwszego lotu samolotem na ziemiach polskich (1910) – porównuje rozwój gospodarczy ziem polskich trzech zaborów	Uczeń: – ocenia postawy Polaków wobec różnych problemów związanych z rozwojem gospodarczym ziem polskich pod zaborami

<p>6. Nowe ruchy polityczne na ziemiach polskich</p>	<p>Ruch socjalistyczny na ziemiach polskich Ruch narodowy Rozwój ruchu ludowego</p>	<p>Uczeń: – zna daty: powstania Polskiej Partii Socjalistycznej (1892), Stronnictwa Narodowo-Demokratycznego (1897), Polskiego Stronnictwa Ludowego (1903) – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Wincentego Witosa – wskazuje partie należące do ruchu socjalistycznego, narodowego i ludowego – wymienia założenia programowe Polskiej Partii Socjalistycznej, Stronnictwa Narodowo-Demokratycznego, Polskiego Stronnictwa Ludowego</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu solidaryzm narodowy – zna daty: powstania Wielkiego Proletariatu (1882), Polskiej Partii Socjaldemokratycznej Galicji i Śląska (1897) – identyfikuje postacie: Ludwika Waryńskiego, Stanisława Wojciechowskiego, Ignacego Daszyńskiego – przedstawia cele ruchu robotniczego – charakteryzuje program nurtu niepodległościowego w polskim ruchu socjalistycznym – omawia założenia programowe ruchu narodowego – charakteryzuje program ruchu ludowego</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: endecja, internacjonalizm – identyfikuje postacie: Bolesława Limanowskiego, Róży Luksemburg, Juliana Marchlewskiego, Franciszka Stefczyka – omawia okoliczności narodzin ruchu robotniczego na ziemiach polskich – charakteryzuje program nurtu rewolucyjnego w polskim ruchu socjalistycznym – wyjaśnia, dlaczego polski ruch ludowy powstał i rozwinął się w Galicji</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: program brukselski, program paryski – zna daty powstania Socjaldemokracji Królestwa Polskiego (1893), Socjaldemokracji Królestwa Polskiego i Litwy (1900), Ligi Narodowej (1893), Stronnictwa Ludowego (1895) – identyfikuje postacie Stanisława Stojalskiego, Marii i Bolesława Wysouchów – porównuje założenia programowe PPS i SDKPiL</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia, jaki wpływ miała działalność partii politycznych na postawy Polaków pod zaborami – ocenia skalę realizacji haseł polskich partii politycznych w XIX i na początku XX w.</p>
<p>7. Organizacje niepodległościowe na początku XX wieku</p>	<p>Revolucja 1905 roku na ziemiach polskich Powstanie łódzkie Działalność polskich partii politycznych Skutki rewolucji Działania organizacji Bojowej PPS Orientacje polityczne Polaków na początku XX wieku Organizacje niepodległościowe</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: orientacja prorosyjska, orientacja proaustriacka, krwawa niedziela – zna datę rewolucji 1905–1907 – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego – omawia skutki rewolucji 1905–1907 na ziemiach polskich – charakteryzuje orientację proaustriacką i prorosyjską</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: strajk powszechny, Organizacja Bojowa PPS, organizacja paramilitarna – zna daty krwawej niedzieli (22 I 1905), powstania Związku Walki Czynnej (1908) – identyfikuje postacie: Kazimierza Sosnkowskiego, Władysława Sikorskiego – wymienia przyczyny rewolucji 1905–1907 w Rosji i Królestwie Polskim – przedstawia przebieg rewolucji 1905–1907 w Królestwie Polskim – przedstawia działania Organizacji Bojowej PPS – wymienia polskie organizacje niepodległościowe działające pod zaborami</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Duma Państwowa, Macierz Szkolna, strajk szkolny – zna daty: powstania łódzkiego (I–VI 1905), powstania Komisji Tymczasowej Skonfederowanych Stronnictw Niepodległościowych (1912) – wskazuje na mapie ośrodki wystąpień robotniczych w czasie rewolucji 1905–1907 – omawia przebieg powstania łódzkiego – opisuje działalność polskich partii politycznych w czasie rewolucji 1905–1907 – przedstawia okoliczności ukształtowania się orientacji politycznych Polaków na początku XX w.</p>	<p>Uczeń: – zna daty: podziału na PPS–Frakcję Rewolucyjną i PPS–Lewicę (1906), utworzenia Polskiego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” (1867) – identyfikuje postać Józefa Mireckiego – porównuje założenia programowe orientacji niepodległościowych do 1914 r.</p>	<p>Uczeń: – ocenia stosunek polskich partii politycznych do rewolucji 1905–1907 – ocenia postawy Polaków w przededniu nadciągającego konfliktu międzynarodowego</p>

Tajemnice sprzed wieków – Jak działała Organizacja Bojowa PPS?	Pierwsze wystąpienie zbrojne Broń Rozwój Organizacji Bojowej PPS Jak uwolniono więźniów politycznych? Akcja czterech premierów	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu Organizacja Bojowa PPS – identyfikuje postać Józefa Piłsudskiego – wyjaśnia cele, dla których została powołana Organizacja Bojowa PPS	Uczeń: – zna datę powstania Organizacji Bojowej PPS (1904) – opisuje udział Organizacji Bojowej PPS w rewolucji 1905–1907 w Królestwie Polskim	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: „akcje dynamitowe”, „krwawa środa” – identyfikuje postacie: Walerego Sławka, Tomasza Arciszewskiego – przedstawia okoliczności pierwszego zbrojnego wystąpienia Organizacji Bojowej PPS	Uczeń: – zna daty: „krwawej środy” (1906), napadu na pociąg pod Bezdanami (1908) – identyfikuje postacie: Stefana Okrzei, Aleksandra Prystora – omawia na wybranych przykładach działalność Organizacji Bojowej PPS	Uczeń: – omawia strukturę organizacyjną Organizacji Bojowej PPS – ocenia skuteczność działań Organizacji Bojowej PPS
8. Kultura polska na przełomie XIX i XX wieku	Kultura narodowa Polaków Polski pozytywizm Rola historii Malarstwo historyczne Kultura Młodej Polski Początki kultury masowej Sztuka polska przełomu XIX i XX w.	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: pozytywizm, praca organiczna, praca u podstaw, Młoda Polska – identyfikuje postacie: Henryka Sienkiewicza, Elizy Orzeszkowej, Bolesława Prusa, Władysława Reymonta, Marię Konopnicką, Jana Matejkę – wyjaśnia, na czym polegała literatura i malarstwo tworzone ku pokrzepieniu serc – podaje przykłady literatury i malarstwa tworzonego ku pokrzepieniu serc	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: modernizm, pozytywizm warszawski – identyfikuje postacie: Juliusza i Wojciecha Kossaków, Artura Grottgera, Józefa Ignacego Kraszewskiego, Stanisława Wyspiańskiego, Stefana Żeromskiego – wyjaśnia, dlaczego Galicja stała się centrum polskiej nauki i kultury – przedstawia hasła pozytywistów warszawskich – omawia realizację haseł pracy u podstaw – charakteryzuje kulturę Młodej Polski – wymienia cechy kultury masowej na ziemiach polskich przełomu XIX i XX w.	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: literatura postyczniowa, skauting – zna daty: otwarcia Polskiej Akademii Umiejętności (1873), powołania Towarzystwa Oświaty Ludowej (1872), utworzenia Polskiej Macierzy Szkolnej (1906) – identyfikuje postacie: Aleksandra Świętochowskiego, Stanisława Przybyszewskiego, Jana Kasprówicza – wyjaśnia wpływ poglądów pozytywistycznych na rozwój literatury – wyjaśnia, jaką rolę miało popularyzowanie historii wśród Polaków pod zaborami	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: cyganeria, ogródki jordanowskie, neoromantyzm – identyfikuje postacie: Wojciecha Gersona, Artura Górskiego, Kazimierza Prószyńskiego, Henryka Jordana, Andrzeja Małkowskiego – wyjaśnia, jaki wpływ na przemiany światopoglądowe miała klęska powstania styczniowego	Uczeń: – charakteryzuje sztukę polską przełomu XIX i XX w. – ocenia skuteczność tworzenia literatury i malarstwa ku pokrzepieniu serc
POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU IV						
ROZDZIAŁ V: I WOJNA ŚWIATOWA						
1. Świat na drodze ku wojnie światowej	Nowe mocarstwa Konflikty między europejskimi mocarstwami	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: trójprzymierze / państwa centralne,	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: pacyfizm, kocioł bałkański	Uczeń: – zna daty: podpisania układu rosyjsko-francuskiego (1892), podpisania porozumienia	Uczeń: – zna daty: wojny rosyjsko-tureckiej (1877-1878), kongresu berlińskiego (1878), aneksji	Uczeń: – ocenia wpływ konfliktów kolonialnych na sytuację w Europie

	<p>Konflikty kolonialne Wyścig zbrojeń Rywalizacja na morzach Wojna rosyjsko- japońska Konflikty na Bałkanach</p>	<p>trójporozumienie / ententa, aneksja – zna daty: zawarcia trójprzymierza (1882), powstania trójporozumienia (1907) – wskazuje na mapie państwa należące do trójprzymierza i trójporozumienia, – wskazuje cele trójprzymierza i trójporozumienia – wyjaśnia, na czym polegał wyścig zbrojeń</p>	<p>– zna daty: wojny rosyjsko-japońskiej (1904–1905), I wojny bałkańskiej (1912), II wojny bałkańskiej (1913) – wskazuje na mapie państwa, które w wyniku wojen bałkańskich zdobyły największe tereny – omawia przyczyny narastania konfliktów między europejskimi mocarstwami – przedstawia przejawy rywalizacji mocarstw na morzach i oceanach – wyjaśnia, jak doszło do wybuchu wojny rosyjsko-japońskiej</p>	<p>francusko-brytyjskiego (1904), podpisania porozumienia rosyjsko-brytyjskiego (1907), bitwy pod Cuszimą (1905) – wyjaśnia, jaki wpływ na ład światowy miało powstanie nowych mocarstw w drugiej połowie XIX i na początku XX w. – opisuje okoliczności powstania trójprzymierza i trójporozumienia – omawia przebieg wojny rosyjsko-japońskiej i jej skutki – przedstawia przyczyny i skutki wojen bałkańskich</p>	<p>Bośni i Hercegowiny przez Austro-Węgry (1908) – przedstawia wpływ konfliktów kolonialnych na sytuację w Europie – opisuje sytuację na Bałkanach w drugiej połowie XIX w.</p>	<p>– ocenia wpływ konfliktów bałkańskich na zaostrezenie sytuacji międzynarodowej w Europie</p>
<p>2. Na frontach I wojny światowej</p>	<p>Wybuch I wojny światowej Wojna na morzach Walki na zachodzie Europy Walki na Bałkanach i we Włoszech Wojna pozycyjna Koniec Wielkiej Wojny Kapitulacja Niemiec</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Wielka Wojna, front – zna daty: I wojny światowej (1914–1918), podpisania kapitulacji przez Niemcy w Compiègne (11 XI 1918) – wymienia cechy charakterystyczne prowadzenia i przebiegu działań wojennych w czasie I wojny światowej</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: ultimatum, wojna błyskawiczna, wojna pozycyjna nieograniczona wojna podwodna, – zna daty: zamachu w Sarajewie (28 VI 1914), przyłączenia się Włoch do ententy (1915), ogłoszenia nieograniczonej wojny podwodnej (1917), podpisania traktatu brzeskiego (3 III 1918) – wskazuje na mapie państwa europejskie walczące w Wielkiej Wojnie po stronie ententy i państw centralnych – przedstawia okoliczności wybuchu Wielkiej Wojny – wyjaśnia, jaki wpływ na przebieg wojny miało wprowadzenie nowych rodzajów broni – wskazuje przyczyny klęski państw centralnych</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu U-Boot – zna daty: wypowiedzenia wojny Serbii przez Austro-Węgry (28 VII 1914), bitwy nad Marną (IX 1914), bitwy pod Verdun (1916), bitwy pod Ypres (1915), ataku Niemiec na Belgię i Francję (VIII 1914), wypowiedzenia wojny Niemcom przez Stany Zjednoczone (IV 1917), kapitulacji Austro-Węgier (XI 1918) – identyfikuje postacie: Franciszka Ferdynanda Habsburga, Karola I Habsburga, Wilhelma II, Paula von Hindenburga – przedstawia proces kształtowania się bloku państw centralnych i państw ententy – przedstawia okoliczności kapitulacji państw centralnych</p>	<p>Uczeń: – zna daty: przyłączenia się Japonii do ententy (1914), przyłączenia się Turcji do państw centralnych (1914), bitwy o Gallipoli (1915), przyłączenia się Bułgarii do państw centralnych (1915), zatopienia Lusitanii (1915), bitwy nad Sommą (1916), bitwy jutlandzkiej (1916), przyłączenia się Grecji do ententy (1917), buntu marynarzy w Kilonii (XI 1918) – wyjaśnia, jaki wpływ na losy wojny miała sytuacja wewnętrzna w Niemczech i Austro-Węgrzech – opisuje przebieg walk na froncie zachodnim – przedstawia przebieg walk na Bałkanach i we Włoszech</p>	<p>Uczeń: – ocenia skutki ogłoszenia przez Niemcy nieograniczonej wojny podwodnej – omawia przebieg wojny na morzach i oceanach – ocenia skutki zastosowania przez Niemcy gazów bojowych</p>

Tajemnice sprzed wieków – Jakie były początki czołgów?	Pierwsze „zbiorniki” Pierwsze czołgi Powstanie sił pancernych Walka w czołgach	Uczeń: –	Uczeń: – wymienia zalety i wady zastosowania czołgów w czasie I wojny światowej	Uczeń: – wymienia przykłady zastosowania czołgów w czasie I wojny światowej – wyjaśnia okoliczności narodzin broni pancernej	Uczeń: – przedstawia okoliczności powstania brytyjskich sił pancernych i określa ich wartość bojową	Uczeń: – ocenia użyteczność czołgów w prowadzeniu działań wojennych
3. I wojna światowa na ziemiach polskich	Walki na froncie wschodnim Zniszczenia wojenne na ziemiach polskich U boku państw centralnych Formacje polskie u boku Rosji Wojsko polskie we Francji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu Legiony Polskie – zna datę sformowania Legionów Polskich (1914) – identyfikuje postacie Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Ignacego Jana Paderewskiego – przedstawia okoliczności, w jakich powstały Legiony Polskie i wskazuje cele ich działalności – wyjaśnia, jak zaborcy w czasie I wojny światowej traktowali ziemie Królestwa Polskiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: kryzys przysięgowy, Legion Puławski, Błękitna Armia, Polska Organizacja Wojskowa – zna daty bitwy pod Gorlicami (1915), powstania Kompanii Kadrowej (1914), bitwy pod Kostiuchnówką (1916), bitwy pod Rokitną (1915), kryzysu przysięgowego (VII 1917), bitwy pod Kaniowem (1918), powstania Polskiej Organizacji Wojskowej (1914) – identyfikuje postać Józefa Hallera – wskazuje na mapie rejony walk Legionów Polskich – omawia udział polskich formacji zbrojnych u boku państw centralnych i u boku ententy – wyjaśnia, jakie znaczenie dla sprawy niepodległości Polski miała działalność Polskiej Organizacji Wojskowej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu wojna manewrowa – zna daty bitwy pod Tannenbergiem (VIII 1914), wkroczenia Kompanii Kadrowej do Królestwa Polskiego (6 VIII 1914), powstania Naczelnego Komitetu Narodowego (1914), powstania Legionu Puławskiego (1914) – wskazuje na mapie podział ziem polskich w 1915 r. – opisuje przebieg działań wojennych na froncie wschodnim – przedstawia genezę i organizację Legionów Polskich – przedstawia okoliczności utworzenia wojska polskiego we Francji	Uczeń: – zna daty powstania Komitetu Narodowego Polski w Warszawie (1914), powstania Komitetu Narodowego Polski w Lozannie (1917) – porównuje taktykę prowadzenia działań na froncie wschodnim i zachodnim	Uczeń: – ocenia sposób traktowania ziem polskich przez zaborców w czasie I wojny światowej – ocenia wkład Legionów Polskich w odzyskanie niepodległości przez Polaków
4. Rewolucje w Rosji	Rewolucja lutowa Okres dwuwładzy Rosyjskie stronnictwa polityczne Przewrót bolszewicki Wojna domowa Armia Czerwona Rosja	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja lutowa, rewolucja październikowa – zna daty wybuchu rewolucji lutowej (8 III 1917), wybuchu rewolucji październikowej (6/7 XI 1917)	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: dwuwładza, bolszewicy, tezy kwietniowe, Rada Komisarzy Ludowych, Armia Czerwona, łagry, dyktatura proletariatu – zna daty ogłoszenia tez	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Rząd Tymczasowy, biała gwardia, Czeka – zna daty obalenia caratu przez Rząd Tymczasowy (15 III 1917), ogłoszenia konstytucji (VII 1918),	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: mienszewicy, eserowcy, kadeci – wymienia rosyjskie stronnictwa polityczne i przedstawia ich założenia programowe	Uczeń: – ocenia skutki przewrotu bolszewickiego dla Rosji i Europy

	po rewolucji	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postać Włodzimierza Lenina – wymienia przyczyny i skutki rewolucji lutowej i październikowej 	<ul style="list-style-type: none"> kwietniowych przez Lenina (IV 1917), powstania rady Komisarzy Ludowych (XI 1917), wojny domowej w Rosji (1919–1922), powstania ZSRS (XII 1922) – identyfikuje postacie Mikołaja II, Lwa Trockiego, Feliksa Dzierżyńskiego – wskazuje na mapie miejsce wybuchu rewolucji lutowej oraz ośrodki, które zapoczątkowały rewolucję październikową – omawia przebieg rewolucji lutowej – przedstawia okoliczności wybuchu rewolucji październikowej i omawia jej przebieg – charakteryzuje sytuację w Rosji po rewolucji październikowej 	<ul style="list-style-type: none"> zamordowania rodziny carskiej (VII 1918) – identyfikuje postacie Grigorija Rasputina, Aleksandra Kiereńskiego – omawia sytuację wewnętrzną w Rosji w czasie I wojny światowej – charakteryzuje okres dwuwładzy w Rosji – wyjaśnia, dlaczego bolszewicy zdobyli popularność wśród Rosjan – określa przyczyny, omawia przebieg i skutki wojny domowej w Rosji 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia losy rodziny carskiej 	
5. Sprawa polska w czasie I wojny światowej	Państwa zaborcze a sprawa polska <i>Akt 5 listopada</i> Sprawa polska w polityce ententy Polacy na konferencji paryskiej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu Akt 5 listopada (manifest dwóch cesarzy) – zna daty wydania manifestu dwóch cesarzy (5 XI 1916), podpisania traktatu wersalskiego (28 VI 1919) – identyfikuje postacie Ignacego Jana Paderewskiego, Romana Dmowskiego – wymienia postanowienia Aktu 5 listopada – wymienia postanowienia konferencji wersalskiej w sprawie polskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu Rada Regencyjna – zna daty powstania Rady Regencyjnej (1917), programu pokojowego prezydenta Wilsona (8 I 1918) – identyfikuje postacie Thomasa Woodrowa Wilsona, Władysława Grabskiego – przedstawia stosunek państw centralnych do sprawy polskiej – omawia sprawę polską w polityce państw ententy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna datę odezwy cara Mikołaja II (1916), odezwy Rządu Tymczasowego i bolszewików (1917) – identyfikuje postacie Aleksandra Kakowskiego, Zdzisława Lubomirskiego, Józefa Ostrowskiego, Georges Clemenceau, Davida Lloyd George’a – omawia udział delegacji polskiej na konferencji wersalskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna datę ogłoszenia odezwy Mikołaja Romanowa do Polaków (VIII 1914) – identyfikuje postacie Mikołaja Mikołajewicza, Karła Kuka, Hansa von Beselera, – przedstawia zależności między sytuacją militarną państw centralnych i ententy podczas I wojny światowej a ich stosunkiem do sprawy polskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia, jakie znaczenie miał Akt 5 listopada dla narodu polskiego – ocenia, jakie znaczenie miał program pokojowy prezydenta Wilsona dla narodu polskiego

POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU V

ROZDZIAŁ VI: ŚWIAT W OKRESIE MIĘDZYWOJENNYM

<p>1. Świat po I wojnie światowej</p>	<p>Ład wersalski Zniszczenia i straty po I wojnie światowej Nowy układ sił w Europie Liga Narodów Wielki kryzys gospodarczy</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Wielka Czwórka, Liga Narodów, wielki kryzys gospodarczy – zna daty podpisania traktatu wersalskiego (28 VI 1919), powstania Ligi Narodów (1920), – wskazuje na mapie państwa europejskie decydujące o ładzie wersalskim – wymienia postanowienia traktatu wersalskiego</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: ład wersalski, demilitaryzacja, mały traktat wersalski, czarny czwartek, New Deal – zna daty obrad konferencji paryskiej (XI 1918–VI 1919), układu w Locarno (1925), czarnego czwartku (24 X 1929), wprowadzenia New Deal (1933) – identyfikuje postać Franklina Delano Roosevelta – wskazuje na mapie państwa powstałe w wyniku rozpadu Austro-Węgier, państwa bałtyckie – przedstawia zniszczenia i straty po I wojnie światowej – charakteryzuje układ sił w Europie po zakończeniu wojny – wyjaśnia cel powstania Ligi Narodów – charakteryzuje przejawy wielkiego kryzysu gospodarczego i sposoby radzenia sobie z nim</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: wolne miasto, europeizacja – zna daty podpisania traktatów z Austrią (1919) i Węgrami (1920) oraz traktatu z Turcją (1920) – identyfikuje postać Kemala Mustafy – wskazuje na mapie postanowienia traktatu wersalskiego – przedstawia zasady, na jakich opierał się ład wersalski – omawia postanowienia pokojów podpisanych z dawnymi sojusznikami Niemiec – charakteryzuje działalność Ligi Narodów – wskazuje przyczyny wielkiego kryzysu gospodarczego – skutki wielkiego kryzysu gospodarczego</p>	<p>Uczeń: – zna daty wstąpienia Niemiec do Ligi Narodów (1926), wstąpienia ZSRS do Ligi Narodów (1934) – omawia postanowienia pokojów podpisanych z dawnymi sojusznikami Niemiec – wyjaśnia, jaką rolę w podważeniu ładu wersalskiego odegrał układ w Locarno</p>	<p>Uczeń: – ocenia skuteczność funkcjonowania ładu wersalskiego – ocenia wpływ wielkiego kryzysu gospodarczego na sytuację polityczną w Europie</p>
<p>2. Narodziny faszystów</p>	<p>Włochy po I wojnie światowej Rządy faszystów we Włoszech Nazizm Republika weimarska Przejęcie władzy przez Hitlera Społeczeństwo III Rzeszy Zbrodnie nazistów do 1939 roku Faszyzm i autorytaryzm w innych państwach europejskich</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: marsz na Rzym, narodowy socjalizm (nazizm), antysemityzm, führer, obóz koncentracyjny – zna daty powstania marszu na Rzym (1922), przejęcia przez A. Hitlera funkcji kanclerza (I 1933) – identyfikuje postacie Benito Mussoliniego, Adolfa Hitlera – charakteryzuje ideologię faszystowską</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: „czarne koszule”, pakti laterańskie, noc długich noży, ustawy norymberskie, noc kryształowa, autorytaryzm – zna daty powstania paktów laterańskich (1929), przyjęcia ustaw norymberskich (1935), nocy kryształowej (1938) – identyfikuje postać Josefa Goebbelsa – wskazuje na mapie Europy</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: korporacja, pucz – zna daty przejęcia przez B. Mussoliniego funkcji premiera (1922), funkcjonowania republiki weimarskiej (1919–1933), puczu monachijskiego (1923), podpalenia Reichstagu (II 1933), przejęcia pełnej władzy w Niemczech przez Adolfa Hitlera (VIII 1934) – identyfikuje postać Piusa XI</p>	<p>Uczeń: – zna daty powstania Związków Włoskich Kombatantów (1919), powstania Narodowej Partii Faszystowskiej (1921) – identyfikuje postać Alfreda Rosenberga – przedstawia sytuację Włoch po zakończeniu I wojny światowej – przedstawia sytuację Niemiec po zakończeniu I wojny światowej</p>	<p>Uczeń: – ocenia zbrodniczą politykę nazistów do 1939 r. – ocenia wpływ polityki prowadzonej przez B. Mussoliniego i A. Hitlera na życie obywateli</p>

		– charakteryzuje ideologię nazistowską	państwa demokratyczne, totalitarne i autorytarne – opisuje okoliczności przejęcia władzy przez Benito Mussoliniego – przedstawia proces przejmowania władzy przez Adolfa Hitlera – charakteryzuje politykę nazistów wobec ludności żydowskiej	– omawia przyczyny popularności faszystów we Włoszech – omawia przyczyny popularności nazistów w Niemczech – wyjaśnia, w jaki sposób naziści kontrolowali życie obywateli – wyjaśnia, dlaczego w Europie zyskały popularność rządy autorytarne		
Tajemnice sprzed wieków – W jaki sposób Niemcy odbudowali swoją armię?	Decyzje konferencji paryskiej Czołgi jako ciągniki rolnicze Szkolenie żołnierzy Współpraca z ZSRS	Uczeń: – zna datę zawarcia układu w Rapallo (1922) – wymienia postanowienia traktatu wersalskiego dotyczące armii niemieckiej	Uczeń: – przedstawia sposoby łamania przez Niemcy postanowień traktatu wersalskiego dotyczących wojska – opisuje współpracę niemiecko-radziecką w dziedzinie militarnej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: Reichswehra – zna datę wypowiedzenia przez Niemcy klauzul militarnych układu wersalskiego (1935) – omawia proces szkolenia żołnierzy na potrzeby przyszej armii niemieckiej	Uczeń: – przedstawia rozwój niemieckiej broni pancerniej	Uczeń: – ocenia wojskową współpracę między Niemcami a ZSRS i jej wpływ na zagrożenie pokoju międzynarodowego
3. ZSRS – imperium komunistyczne	Rozwój terytorialny Rosji Radzieckiej i ZSRS w okresie międzywojennym Rządy Józefa Stalina Propagandowy wizerunek Stalina Gospodarka ZSRS Zbrodnie komunistyczne do 1939 roku Głód na Ukrainie Relacje ZSRS–Niemcy do 1939 roku	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: kult jednostki – zna daty utworzenia ZSRS (30 XII 1922), paktu Ribbentrop–Mołotow (23 VIII 1939) – identyfikuje postać Józefa Stalina – wyjaśnia, w jaki sposób w ZSRS realizowano kult jednostki – wymienia cechy charakterystyczne państwa stalinowskiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Nowa Ekonomiczna Polityka, kolektywizacja rolnictwa, gospodarka planowa, łagier, NKWD – zna daty ogłoszenia NEP (1921), układu w Rapallo (1922) – identyfikuje postać Lwa Trockiego – opisuje metody stosowane przez Józefa Stalina w celu umocnienia swoich wpływów – omawia reformy gospodarcze Józefa Stalina – wymienia zbrodnie komunistyczne do 1939 r. – omawia relacje między ZSRS a Niemcami do 1939 r.	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: wielka czystka, komunizm wojenny, sowchoz, kołchoz, Gułag – zna daty wielkiej czystki (1936–1938), kolektywizacji rolnictwa (1928), głodu na Ukrainie (1932–1933), represji wobec Polaków w ZSRS (1937–1938) – identyfikuje postacie Joachima Ribbentropa, Wiaczesława Mołotowa – wskazuje na mapie największe skupiska łagrów, obszar głodu w latach 1932–1933 – omawia okoliczności przejęcia władzy przez Józefa Stalina – charakteryzuje politykę gospodarczą w Rosji Radzieckiej po zakończeniu I	Uczeń: – przedstawia rozwój terytorialny Rosji Radzieckiej i ZSRS w okresie międzywojennym – wyjaśnia, dlaczego system komunistyczny w ZSRS jest oceniany jako zbrodniczy	Uczeń: – ocenia politykę J. Stalina wobec swoich przeciwników – ocenia skutki reform gospodarczych wprowadzonych w ZSRS przez J. Stalina – ocenia zbrodniczą politykę komunistów do 1939 r.

4. Kultura i zmiany społeczne w okresie międzywojennym	Społeczne skutki I wojny światowej Wpływ mass mediów na społeczeństwa Komunikacja Nowe trendy w architekturze i sztuce Sztuka filmowa Zmiany społeczne w dwudziestoleciu międzywojennym Przemiany w modzie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: mass media, propaganda – wymienia rodzaje mass mediów – przedstawia społeczne skutki I wojny światowej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu indoktrynacja – zna datę przyznania prawa wyborczego kobietom w Polsce (1918) – wymienia rodzaje mass mediów – przedstawia rozwój środków komunikacji w okresie międzywojennym – wymienia nowe nurty w architekturze i sztuce – wyjaśnia, dlaczego sztuka filmowa cieszyła się coraz większą popularnością	wojny światowej Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: modernizm, funkcjonalizm – zna datę pierwszej audycji radiowej (1906) przedstawia społeczne skutki I wojny światowej – wymienia rodzaje mass mediów – wyjaśnia, jakie cele przyświecały nowym trendom w architekturze i sztuce – charakteryzuje zmiany społeczne w dwudziestoleciu międzywojennym	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: dadaizm, surrealizm, futuryzm – zna datę pierwszego wręczenia Oscarów (1929) – wyjaśnia, jaki wpływ miały mass media na społeczeństwo w dwudziestoleciu międzywojennym	Uczeń: – ocenia wpływ mass mediów na kształtowanie opinii publicznej – ocenia wpływ mass mediów na rozwój propagandy w państwach totalitarnych – ocenia zmiany, jakie zaszły w społeczeństwie po zakończeniu I wojny światowej
5. Świat na drodze ku II wojnie światowej	Militaryzacja Niemiec i powstanie osi Berlin–Rzym–Tokio <i>Anschluss</i> Austrii Wojna domowa w Hiszpanii Układ monachijski i kolejne zdobycze niemieckie Ekspansja Japonii	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu Anschluss – zna daty Anschlussu Austrii (III 1938), aneksji Czech i Moraw przez III Rzeszę (III 1939) – identyfikuje postacie Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera – wskazuje na mapie państwa europejskie, które padły ofiarą agresji Niemiec i Włoch – wymienia cele, jakie przyświecały państwom totalitarnym w polityce zagranicznej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: oś Berlin–Rzym–Tokio, appeasement – zna daty remilitaryzacji Nadrenii (1936), wojny domowej w Hiszpanii (1936–1939), konferencji w Monachium (29–30 IX 1938), zajęcia Zaolzia przez Polskę (X 1938), ataku Japonii na Chiny (1937), – identyfikuje postać Francisco Franco – przedstawia przyczyny i skutki wojny domowej w Hiszpanii – przedstawia przyczyny Anschlussu Austrii – wymienia postanowienia konferencji w Monachium – przedstawia skutki decyzji podjętych na konferencji monachijskiej – charakteryzuje kolejne etapy podboju Europy przez	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu marionetkowe cesarstwo – zna daty przywrócenia powszechnej służby wojskowej w Niemczech (1935), podboju Libii przez Włochy (1932), wojny włosko–abisyńskiej (1935–1936), zajęcia Albanii przez Włochy (1939), zajęcia przez Niemcy Okręgu Kłajpedy (III 1939), aneksji Mandżurii przez Japonię (1931) – identyfikuje postacie Neville'a Chamberlaina, Édouarda Daladiera – przedstawia proces militaryzacji Niemiec – wymienia strony walczące ze sobą w hiszpańskiej wojnie domowej – omawia okoliczności zwołania konferencji monachijskiej – charakteryzuje włoską ekspansję terytorialną do	Uczeń: – zna daty zbombardowania Guerniki (1937), proklamowania niepodległości Słowacji (III 1939) – identyfikuje postać Józefa Tiso – wyjaśnia wpływ polityki appeasementu na politykę zagraniczną Niemiec – charakteryzuje sytuację w Europie pod koniec lat 30. XX w.	Uczeń: – ocenia postawę polityków państw zachodnich na konferencji w Monachium – ocenia skutki polityki appeasement dla Europy

			A. Hitlera do sierpnia 1939 r.	1939 r. – wyjaśnia przyczyny i skutki ekspansji Japonii na Dalekim Wschodzie		
POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU VI						
ROZDZIAŁ VII: POLSKA W OKRESIE MIĘDZYWOJENNYM						
1. Odrodzenie Rzeczypospolitej	Sytuacja międzynarodowa Pierwsze ośrodki władzy na ziemiach polskich Odzyskanie niepodległości 11 listopada Rząd Jędrzeja Moraczewskiego	Uczeń: – zna daty powstania Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej (7 XI 1918), przekazania władzy wojskowej J. Piłsudskiemu przez Radę Regencyjną (11 XI 1918) – identyfikuje postacie Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, – wymienia pierwsze ośrodki władzy na ziemiach polskich – omawia okoliczności przejęcia władzy przez Józefa Piłsudskiego	Uczeń: – zna daty powstania Naczelnej Rady Ludowej (14 XI 1918), przekazania władzy cywilnej Józefowi Piłsudskiemu przez Radę Regencyjną (14 XI 1918), powołania rządu Jędrzeja Moraczewskiego (18 XI 1918), powołania rządu Ignacego Jana Paderewskiego (1 1919) – identyfikuje postacie Ignacego Daszyńskiego, Jędrzeja Moraczewskiego, Ignacego Jana Paderewskiego – określa zasięg wpływów pierwszych ośrodków władzy – opisuje działania pierwszych rządów polskich o odzyskaniu niepodległości – omawia dążenia władz polskich do uzyskania przez Polskę uznania międzynarodowego	Uczeń: – zna daty powstania Polskiej Komisji Likwidacyjnej Galicji i Śląska Cieszyńskiego (28 X 1918), wydania dekretu o powołaniu Tymczasowego Naczelnika Państwa (22 XI 1918) – przedstawia sytuację międzynarodową jesienią 1918 r. – wyjaśnia, w jaki sposób sytuacja międzynarodowa, która zaistniała pod koniec 1918 r., wpłynęła na odzyskanie niepodległości przez Polskę	Uczeń: – zna daty powstania Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego (19 X 1918), Tymczasowego Komitetu Rządzącego we Lwowie (24 XI 1918) – przedstawia założenia programowe pierwszych ośrodków władzy	Uczeń: – ocenia polityczne starania Polaków w przededniu odzyskania niepodległości – ocenia rolę, jaką odegrał Józef Piłsudski w momencie odzyskania niepodległości
2. Walka o granicę wschodnią	Koncepcje granicy wschodniej Konflikt polsko-ukraiński Orlęta Lwowskie Wyprawa kijowska Ofensywa bolszewików Bitwa Warszawska i nadniemeńska Pokój ryski Polsko-	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: koncepcja inkorporacyjna, koncepcja federacyjna – zna daty Bitwy Warszawskiej (15 VIII 1920), pokoju w Rydze (18 III 1921) – identyfikuje postacie Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Rada Obrony Państwa, „bunt” Żeligowskiego – zna daty: bitwy nadniemeńskiej (22–28 IX 1920), „buntu” Żeligowskiego (9 X 1920) – identyfikuje postacie Wincentego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu linia Curzona – zna daty polskiej ofensywy wiosennej (1919), układu z Symonem Petlurą (IV 1920), bitwy pod Zadwórzem (1920), powołania Rady Obrony Państwa (VII 1920), bitwy pod Komarowem (31 VIII 1920), włączenia Litwy	Uczeń: – zna daty utworzenia Zachodnioukraińskiej Republiki Ludowej (X/XI 1918), powstania Tymczasowego Komitetu Rewolucyjnego Polski (VII 1920), przekazania Wilna przez bolszewików Litwinom (VII 1920)	Uczeń: – ocenia postawę Polaków wobec ekspansji ukraińskiej w Galicji Wschodniej – ocenia postanowienia pokoju ryskiego

	-litewskie spory terytorialne	<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie granicę wschodnią ustaloną w pokoju ryskim - omawia koncepcje polskiej granicy wschodniej - wymienia postanowienia pokoju ryskiego 	<p>Witosa, Michała Tuchaczewskiego, Lucjana Żeligowskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie miejsca bitew stoczonych z Rosjanami w 1920 r. - przedstawia postawy Polaków wobec zagrożenia niepodległości ze strony bolszewików - omawia przebieg Bitwy Warszawskiej i jej skutki - przedstawia, w jaki sposób Polska przyłączyła ziemię wileńską 	<p>Środkowej do Polski (III 1922)</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie Symona Petlury, Tadeusza Rozwadowskiego, Władysława Sikorskiego, Siemiona Budionnego - wskazuje na mapie tereny zajęte przez Armię Czerwoną do sierpnia 1920 r. - porównuje koncepcję inkorporacyjną i federacyjną - omawia okoliczności podjęcia przez wojska polskie wyprawy kijowskiej i jej skutki - opisuje przebieg ofensywy bolszewickiej w 1920 r. - przedstawia przebieg i skutki kontrofensywy polskiej w 1920 r. 	<ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie Feliksa Dzierżyńskiego, Juliana Marchlewskiego - przedstawia przyczyny i przebieg konfliktu polsko-ukraińskiego pod koniec 1918 i 1 1919 r. 	
Tajemnice sprzed wieków – Jak doszło do „cudu nad Wisłą”?	Mobilizacja społeczeństwa Przygotowanie kontruderzenia „Cud nad Wisłą”	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postać Józefa Piłsudskiego - przedstawia postawy Polaków wobec zagrożenia niepodległości ze strony bolszewików 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: mobilizacja, Rada Obrony Państwa, - zna datę opracowania planu Bitwy Warszawskiej (5/6 VIII 1920), - identyfikuje postacie Władysława Sikorskiego, Tadeusza Rozwadowskiego - wyjaśnia, dlaczego Bitwę Warszawską nazwano „cudem nad Wisłą” 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie Maxime’a Weyganda, Józefa Hallera - przedstawia postaci, które miały wpływ na skutek Bitwy Warszawskiej - omawia plany strategiczne wojsk polskich przed Bitwą Warszawską 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postać Edgara Vincenta lorda d’Abernona - charakteryzuje spór o autorstwo zwycięstwa Polaków w Bitwie Warszawskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia postawy Polaków wobec zagrożenia niepodległości ze strony bolszewików - ocenia spór wokół autorstwa planu Bitwy Warszawskiej
3. Kształtowanie się granicy zachodniej i południowej	Powstanie wielkopolskie Ustalenie północnej granicy Zaślubiny z morzem Wolne Miasto Gdańsk Pierwsze i drugie powstanie śląskie Trzecie powstanie śląskie Konflikt polsko-czechosłowacki	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu plebiscyt - zna datę wybuchu powstania wielkopolskiego (27 XII 1918) - wskazuje na mapie obszary plebiscytowe - wymienia wydarzenia, które miały wpływ na kształt zachodniej granicy państwa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna daty plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu (11 VII 1920), plebiscytu na Górnym Śląsku (20 III 1921), trzeciego powstania śląskiego (V-VII 1921) - identyfikuje postacie gnącego Jana Paderewskiego, Wojciecha Korfantego - wskazuje na mapie obszar 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu konwencja górnośląska - zna daty przybycia I. J. Paderewskiego do Poznania (26 XII 1918), zaślubin Polski z morzem (10 II 1920), pierwszego powstania śląskiego (VIII 1919), drugiego powstania śląskiego (VIII 1920), podziału Śląska 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia proces kształtowania się zachodniej i północnej granicy państwa polskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia postawę Polaków wobec sytuacji politycznej w Wielkopolsce w końcu 1918 r. - ocenia przyczyny klęski Polski w plebiscycie na Warmii, Mazurach i Powiślu - ocenia postawę Polaków wobec walki o polskość Śląska

		<p>polskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia skutki powstania wielkopolskiego i plebiscytów Warmii, Mazurach i Powiślu oraz na Górnym Śląsku 	<p>powstania wielkopolskiego, obszar Wolnego Miasta Gdańska</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia przebieg i skutki powstania wielkopolskiego – wyjaśnia, jakie znaczenie dla niepodległej Polski miał dostęp do morza – omawia okoliczności plebiscytów Warmii, Mazurach i Powiślu oraz na Górnym Śląsku – przedstawia przyczyny i skutki powstań śląskich 	<p>Cieszyńskiego (VII 1920)</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie gnącego Józefa Dowbora-Muśnickiego, Józefa Hallera – wskazuje na mapie zasięg powstań śląskich, Śląsk Cieszyński – przedstawia okoliczności zaślubin Polski z morzem – opisuje konflikt polsko-czechosłowacki i jego skutki 		
4. Rządy parlamentarne	<p>Trudne początki niepodległości</p> <p>Pierwsze wybory parlamentarne</p> <p>Konstytucja z 1921 roku</p> <p>Scena polityczna II Rzeczypospolitej</p> <p>Elekcja i śmierć Narutowicza</p> <p>Rządy parlamentarne w latach 1919–1926</p> <p>Kryzys rządów parlamentarnych</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu Naczelnik Państwa – zna daty uchwalenia konstytucji marcowej (17 III 1921), wyboru G. Narutowicza na prezydenta (9 XII 1922) – identyfikuje postacie Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Gabriela Narutowicza – omawia postanowienia konstytucji marcowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: kontrasygnata, hiperinflacja, wojna celna – zna daty pierwszych wyborów do sejmiku ustawodawczego (26 I 1919), uchwalenia małej konstytucji (20 II 1919), zabójstwa prezydenta G. Narutowicza (16 XII 1922), – identyfikuje postacie Wincentego Witosa, Wojciecha Korfantego, Stanisława Wojciechowskiego, Ignacego Daszyńskiego, Władysława Grabskiego – charakteryzuje zadania, jakie stanęły przed władzami odradzającej się Polski – wymienia postanowienia małej konstytucji – charakteryzuje rządy parlamentarne w Polsce w latach 1919–1926 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu partyjniactwo – zna datę wprowadzenia podziału na województwa (1919) – przedstawia okoliczności pierwszych wyborów prezydenckich – omawia okoliczności i skutki zamachu na prezydenta Gabriela Narutowicza – przedstawia przejawy kryzysu rządów parlamentarnych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje postacie Romana Rybarskiego, Maurycego Zamoyskiego, Jana Baudouin de Courtenaya – charakteryzuje scenę polityczną II Rzeczypospolitej – wyjaśnia wpływ słabości politycznej rządów parlamentarnych na pozycję międzynarodową II Rzeczypospolitej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia pozycję ustrojową Naczelnika Państwa – ocenia rządy parlamentarne w Polsce w latach 1919–1926
5. Zamach majowy i rządy sanacji	<p>Zamach majowy</p> <p>Walki podczas zamachu majowego</p> <p>Zmiany konstytucji</p> <p>Rządy sanacyjne</p> <p>Represje</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: zamach majowy, sanacja – zna daty początku zamachu majowego (12 V 1926), 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: dekret, nowela sierpniowa, obóz sanacyjny, autorytaryzm, Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: „cuda nad urną”, grupa Pułkowników, grupa zamkowa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna datę Kongresu Obrony Prawa i Wolności (29 VI 1930) – porównuje pozycję prezydenta w konstytucjach 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia zamach majowy i jego wpływ na losy II Rzeczypospolitej i jej obywateli – ocenia metody, jakimi

	w stosunku do opozycji Obóz w Berezie Kartuskiej Rządy sanacyjne po śmierci Piłsudskiego Polski autorytaryzm na tle europejskim	uchwalenia konstytucji kwietniowej (23 IV 1935) – identyfikuje postać Józefa Piłsudskiego – omawia skutki polityczne i ustrojowe zamachu majowego – charakteryzuje rządy sanacyjne	Centrolew, wybory brzeskie, proces brzeski, Obóz Zjednoczenia Narodowego – zna daty dymisji rządu i prezydenta S. Wojciechowskiego (14 V 1926), uchwalenia noweli sierpniowej (2 VIII 1926), powstania BBWR (1928), wyborów brzeskich (XI 1930), procesu brzeskiego (1932) – identyfikuje postacie Wincentego Witosa, Stanisława Wojciechowskiego, Macieja Rataja, Ignacego Mościckiego – omawia przyczyny zamachu majowego – charakteryzuje przebieg zamachu majowego – przedstawia postanowienia konstytucji kwietniowej	– zna daty powołania rządu „Chjeno–Piasta” (10 V 1926), wyboru I. Mościckiego na prezydenta (1 VI 1926), powstania Centrolewu (1929), śmierci J. Piłsudskiego (12 V 1935), powstania OZN-u (1937) – identyfikuje postacie Kazimierza Bartla, Walerego Sławka, Adama Koca, Edwarda Rydza-Śmigłego, Władysława Sikorskiego – przedstawia politykę władz sanacyjnych wobec opozycji politycznej – omawia rządy sanacyjne po śmierci Józefa Piłsudskiego	marcowej i kwietniowej – charakteryzuje polski autorytaryzm na tle przemian politycznych w Europie	władze sanacyjne walczyły z opozycją polityczną
6. Gospodarka II Rzeczypospolitej	Problemy gospodarcze odrodzonej Polski Reforma walutowa Grabskiego Odbudowa gospodarcza Reforma rolna Wielki kryzys gospodarczy w Polsce Nowe inwestycje przemysłowe Port morski w Gdyni	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Polska A i Polska B, Centralny Okręg Przemysłowy – wskazuje na mapie obszar Polski A i Polski B – wymienia różnice między Polską A i Polską B – wyjaśnia, jaką rolę gospodarczą odgrywał Centralny Okręg Przemysłowy	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu reforma walutowa – zna daty reformy walutowej W. Grabskiego (1924), rozpoczęcia budowy Gdyni (1921), rozpoczęcia budowy COP-u (1937) – identyfikuje postacie Władysława Grabskiego, Eugeniusza Kwiatkowskiego – wskazuje na mapie obszar COP-u, Gdynię – omawia reformy rządu Władysława Grabskiego – przedstawia przyczyny budowy portu w Gdyni i jego znaczenie dla polskiej gospodarki – przedstawia założenia 4- letniego planu gospodarczego Eugeniusza Kwiatkowskiego i	Uczeń: – zna daty ustawy o reformie rolnej (1920 i 1925), początku wielkiego kryzysu (1929) – wskazuje na mapie przebieg magistrali węglowej – przedstawia problemy gospodarcze, z jakimi borykała się Polska po odzyskaniu niepodległości – charakteryzuje wielki kryzys gospodarczy w Polsce – omawia założenia i realizację reformy rolnej	Uczeń: – przedstawia sposoby przewycięzania trudności gospodarczych przez władze II Rzeczypospolitej – charakteryzuje działania podjęte w celu modernizacji gospodarki Polski w dwudziestoleciu międzywojennym	Uczeń: – ocenia wpływ reform Władysława Grabskiego na sytuację gospodarczą II Rzeczypospolitej – ocenia znaczenie portu gdynskiego dla gospodarki II Rzeczypospolitej – ocenia gospodarczą działalność Eugeniusza Kwiatkowskiego

			jego realizację			
7. Społeczeństwo odrodzonej Polski	Społeczeństwo II Rzeczypospolitej Państwo wielu narodów Polityka wobec mniejszości narodowych Rozwój edukacji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu analfabetyzm – omawia strukturę narodowościową i wyznaniową II Rzeczypospolitej – wyjaśnia, w jaki sposób władze odrodzonego państwa polskiego walczyły z analfabetyzmem	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: asymilacja narodowa, asymilacja państwowa – zna datę reformy J. Jędrzejewicza (1932) – identyfikuje postać Janusza Jędrzejewicza – przedstawia strukturę społeczną II Rzeczypospolitej – wyjaśnia, na czym polegać miała asymilacja narodowa i państwowa – omawia rozwój edukacji w II Rzeczypospolitej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: getto ławkowe, <i>numerus clausus</i> – opisuje sytuację społeczną Polski po odzyskaniu niepodległości – charakteryzuje politykę władz II Rzeczypospolitej wobec Ukraińców – omawia stosunki polsko-żydowskie	Uczeń: – charakteryzuje przykłady realizacji polityki asymilacyjnej w latach trzydziestych XX wieku	Uczeń: – ocenia położenie mniejszości narodowych w II Rzeczypospolitej – ocenia politykę władz II Rzeczypospolitej wobec mniejszości narodowych
8. Osiągnięcia II Rzeczypospolitej	Osiągnięcia polskich naukowców Literatura międzywojenna Technika i transport II Rzeczypospolitej Polskie kino w okresie międzywojennym Polski modernizm Malarstwo i architektura	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu Enigma – identyfikuje postać Władysława Reymonta – przedstawia najważniejsze osiągnięcia kultury polskiej w dwudziestoleciu międzywojennym	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: ekspresjonizm, modernizm, funkcjonalizm – zna daty otrzymania Literackiej Nagrody Nobla przez W. Reymonta (1924) – wymienia przedstawicieli polskiej literatury w dwudziestoleciu międzywojennym – wymienia osiągnięcia polskich naukowców w dziedzinie nauk matematycznych – przedstawia osiągnięcia polskiej literatury w okresie dwudziestolecia międzywojennego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: lwowska szkoła matematyczna, awangarda, styl narodowy – identyfikuje postacie Franciszka Żwirki, Stanisława Wigury – wymienia przedstawicieli nauk matematycznych, przedstawicieli kina, twórców sztuki w Polsce międzywojennej – przedstawia rozwój kinematografii polskiej w dwudziestoleciu międzywojennym – charakteryzuje kierunki w sztuce i architekturze II Rzeczypospolitej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: katastrofizm, skamandryci, Awangarda Krakowska, formizm, <i>art déco</i> – zna daty powstania PKP (1926), powstania PLL LOT (1929), – identyfikuje postacie Tadeusza Kotarbińskiego, Floriana Znanieckiego – wymienia architektów tworzących w okresie II Rzeczypospolitej i ich osiągnięcia – przedstawia nurty w polskiej literaturze oraz grupy poetyckie, jakie rozwinęły się w okresie dwudziestolecia międzywojennego	Uczeń: – ocenia dorobek kultury i nauki polskiej w okresie międzywojennym
9. II Rzeczpospolita na arenie międzynarodowej	II Rzeczpospolita i jej sąsiedzi Polska polityka zagraniczna Układy w Rapallo i Locarno	Uczeń: – zna daty układu polsko-francuskiego (II 1921), układu polsko-rumuńskiego (III 1921) – identyfikuje postać Józefa Piłsudskiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: „korytarz”, polityka równowagi i „równych odległości” – zna daty traktatu polsko-	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Międzymorze, wojna przewencyjna – zna daty układu w Rapallo (1922), układu w Locarno (1925)	Uczeń: – wyjaśnia, jaki wpływ na pozycję międzynarodową Polski miały układy w Rapallo i Locarno – wyjaśnia, jaki wpływ na pozycję międzynarodową	Uczeń: – ocenia pozycję II Rzeczypospolitej na arenie międzynarodowej

	Normalizacja stosunków z ZSRS i Niemcami Rola II Rzeczypospolitej na arenie międzynarodowej	– wymienia sojusze, jakie zawarła Polska w dwudziestoleciu międzywojennym – wyjaśnia, które z nich miały stanowić gwarancję bezpieczeństwa II Rzeczypospolitej	radzieckiego o nieagresji (1932), polsko-niemieckiej deklaracji o niestosowaniu przemocy (1934) – identyfikuje postać Józefa Becka – omawia stosunek do państw sąsiednich do II Rzeczypospolitej – charakteryzuje stosunki polsko-radzieckie i polsko-niemieckie w dwudziestoleciu międzywojennym – wyjaśnia, na czym polegała „polityka równowagi” i „równych odległości”	– przedstawia koncepcję Józefa Piłsudskiego dotyczącą prowadzenia polityki zagranicznej i przykłady jej realizacji – omawia ideę Międzymorza i wyjaśnia przyczyny jej niepowodzenia – wskazuje zagrożenia, jakie stwarzały dla Polski układy z Rapallo i Locarno – charakteryzuje politykę zagraniczną prowadzoną przez Józefa Becka	Polski miały polsko-radziecki traktat o nieagresji i polsko-niemiecka deklaracja o niestosowaniu przemocy	
10. Polska w przededniu II wojny światowej	Zajęcie Zaolzia Niemieckie żądania wobec Polski Sojusz z Wielką Brytanią i Francją Pakt Ribbentrop–Mołotow	Uczeń: – zna daty paktu Ribbentrop–Mołotow (23 VIII 1939), polsko-brytyjskiego sojuszu polityczno-wojskowego (25 VIII 1939) – wskazuje na mapie obszary, które na mocy paktu Ribbentrop–Mołotow miały przypaść III Rzeszy i ZSRS – przedstawia żądania, jakie III Rzesza wysunęła wobec Polski w 1938 r. – wymienia postanowienia paktu Ribbentrop–Mołotow	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: eksterytorialność – zna daty zajęcia Zaolzia przez Polskę (2 X 1938), przedstawienia po raz pierwszy propozycji tzw. ostatecznego uregulowania spraw spornych między Polską a Niemcami (X 1938), polsko-brytyjskich gwarancji pomocy w razie ataku Niemiec (IV 1939), wypowiedzenia przez Niemcy deklarację o niestosowaniu przemocy z Polską (IV 1939) – identyfikuje postacie Joachima von Ribbentropa, Wiaczesława Mołotowa – wskazuje na mapie Zaolzie, tzw. „korytarz” – omawia postawę władz II Rzeczypospolitej wobec żądań niemieckich – wyjaśnia, jakie znaczenie dla Polski miało zawarcie paktu Ribbentrop–Mołotow	Uczeń: – zna daty przedstawienia po raz ostatni propozycji tzw. ostatecznego uregulowania spraw spornych między Polską a Niemcami (III 1939), przemówienia sejmowego J. Becka (5 V 1939) – przedstawia przyczyny konfliktu polsko-czechosłowackiego o Zaolzie – wyjaśnia, w jakich okolicznościach nastąpiło włączenie Zaolzia do II Rzeczypospolitej – wyjaśnij, jakie cele przyświecały polityce zagranicznej Wielkiej Brytanii i Francji wobec Polski w 1939 r. – przedstawia okoliczności zawarcia paktu Ribbentrop–Mołotow	Uczeń: – charakteryzuje relacje polsko-brytyjskie i polsko-francuskie w przededniu II wojny światowej – wyjaśnia, jaki wpływ miały brytyjskie i francuskie gwarancje dla Polski na politykę A. Hitlera	Uczeń: – ocenia postawę rządu polskiego wobec problemu Zaolzia – ocenia postawę społeczeństwa polskiego wobec żądań niemieckich

POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU VII

ZAŁĄCZNIK NR 4

Wymagania na poszczególne stopnie z historii w klasie VIII

Temat lekcji	Zagadnienia, materiał nauczania	Wymagania na poszczególne oceny				
		dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
ROZDZIAŁ I: II WOJNA ŚWIATOWA						
1. Napaść na Polskę	Niemieckie przygotowania do wojny Polacy w przededniu wojny Wybuch wojny Przebieg walk Napaść sowiecka Zakończenie walk i bilans wojny obronnej	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu: wojna błyskawiczna (<i>Blitzkrieg</i>) – zna daty: agresji Niemiec na Polskę (1 IX 1939), wkroczenia Armii Czerwonej do Polski (17 IX 1939) – identyfikuje postacie: Adolfa Hitlera, Józefa Stalina – wymienia etapy wojny obronnej Polski – wyjaśnia przyczyny klęski Polski we wrześniu 1939 r. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: bitwa graniczna, „dziwna wojna”, internowanie – zna daty: bitwy o Westerplatte (1–7 IX 1939), wypowiedzenia wojny Niemcom przez Francję i Wielką Brytanię (3 IX 1939), kapitulacji Warszawy (28 IX 1939) – identyfikuje postacie: Henryka Sucharskiego, Edwarda Rydza-Śmigłego, Stefana Starzyńskiego – wskazuje na mapie kierunki uderzeń armii niemieckiej i sowieckiej – charakteryzuje etapy wojny obronnej Polski – opisuje przykłady bohaterstwa polskich żołnierzy – przedstawia przykłady zbrodni wojennych dokonanych przez Niemców w czasie wojny obronnej Polski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: „polskie Termopile”, Korpus Ochrony Pogranicza (KOP) – zna daty: bitwy nad Bzurą (9–22 IX 1939), ewakuacji władz państwowych i wojskowych z Warszawy (6/7 IX 1939), internowania władz polskich w Rumunii (17/18 IX 1939), kapitulacji pod Kockiem (6 X 1939) – identyfikuje postacie: Władysława Raginisa, Franciszka Kleeberga – wymienia miejsca kluczowych bitew wojny obronnej Polski stoczonych z wojskami niemieckimi i sowieckimi – przedstawia polityczne i militarne założenia planu obrony Polski w 1939 r. – omawia okoliczności wkroczenia wojsk sowieckich na terytorium 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: prowokacja gliwicka, Grupy Specjalne (<i>Einsatzgruppen</i>) – zna daty: prowokacji gliwickiej (31 VIII 1939), kapitulacji Helu (2 X 1939), – identyfikuje postacie: Franciszka Dąbrowskiego, Józefa Unruga, Tadeusza Kutrzeby – porównuje plany Polski i Niemiec przygotowane na wypadek wojny – przedstawia stosunek sił ZSRS, Niemiec i Polski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia postawę aliantów zachodnich wobec Polski we wrześniu 1939 r. – ocenia postawę władz polskich we wrześniu 1939 r.

				Polski w kontekście paktu Ribbentrop-Mołotow		
2. Podbój Europy przez Hitlera i Stalina	Wojna zimowa Atak III Rzeszy na kraje skandynawskie Agresja niemiecka na Europę Zachodnią Klęska Francji Bitwa o Anglię Wojna na Bałkanach	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: alianci, bitwa o Anglię, kolaboracja – zna daty: ataku III Rzeszy na Francję (10 V 1940), bitwy o Anglię (VII-X 1940) – wymienia państwa, które padły ofiarą agresji sowieckiej oraz niemieckiej do 1941 r.	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: linia Maginota – zna daty: napaści niemieckiej na Danię i Norwegię (9 IV 1940), ataku Niemiec na Jugosławię i Grecję (6 IV 1941) – identyfikuje postacie: Winstona Churchilla, Charles'a de Gaulle'a – wskazuje na mapie obszary zagarnięte przez ZSRS i III Rzeszę do 1941 r. – przedstawia cele polityki Hitlera i Stalina w Europie w latach 1939-1941 – przedstawia najważniejsze działania wojenne w Europie z lat 1939-1941 – wyjaśnia główne przyczyny pokonania Francji przez armię niemiecką w 1940 r.	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: wojna zimowa, państwo marionetkowe, państwo Vichy – zna daty: wojny sowiecko-fińskiej (XI 1939 - III 1940), zajęcia republik bałtyckich przez ZSRS (VI 1940), – przedstawia ekspansję ZSRS w latach 1939-1941 – opisuje kolejne etapy agresji Niemiec w latach 1940-1941 – opisuje skutki bitwy o Anglię oraz omawia jej polityczne i militarne znaczenie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Komitet Wolnej Francji, linia Mannerheima – zna datę: ewakuacji wojsk alianckich z Dunkierki (V-VI 1940) – identyfikuje postacie: Vidkuna Quislinga, Philippe'a Pétaina – omawia sposób przejścia kontroli nad republikami bałtyckimi przez ZSRS w 1940 r.	Uczeń: – ocenia sytuację polityczną i militarną w Europie w 1941 r.
TSW – Dlaczego Niemcy nie zdobyli Anglii?	Jak pokonać flotę brytyjską? Bitwa o Anglię Pierwsza porażka Hitlera	Uczeń: – zna datę: bitwy o Anglię (VII-X 1940) – identyfikuje postacie: Adolfa Hitlera, Winstona Churchilla – wymienia cele niemieckich ataków lotniczych na Wielką Brytanię	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: operacja „Lew morski”, Enigma – wskazuje wynalazki techniczne, które pomogły Brytyjczykom w walce z Niemcami – przedstawia militarny wkład Polaków w obronę Wielkiej Brytanii	Uczeń: – zna daty: największego nalotu niemieckiego na Wielką Brytanię (15 IX 1940), nalotu na Coventry (14 XI 1940) – identyfikuje postacie Mariana Rejewskiego, Jerzego Różyckiego, Henryka Zygalskiego – omawia założenia niemieckiego planu inwazji na Wielką	Uczeń: – porównuje potencjał militarny wojsk niemieckich i brytyjskich w czasie wojny o Anglię	Uczeń: – ocenia wkład polskich lotników w walki o Wielką Brytanię

				Brytanię – wyjaśnia, jakie były przyczyny klęski Niemiec w bitwie o Anglię		
3. Wojna III Rzeszy z ZSRS	Przygotowania do wojny Atak niemiecki na ZSRS Wielka Wojna Ojczyźniana Stosunek ludności ZSRS do okupanta Walki o Leningrad i Stalingrad	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: plan „Barbarossa” – zna daty: agresji Niemiec na ZSRS (22 VI 1941), bitwy pod Stalingradem (VIII 1942 – II 1943) – omawia przełomowe znaczenie bitwy stalingradzkiej dla przebiegu II wojny światowej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: Wielka Wojna Ojczyźniana – zna datę: bitwy pod Moskwą (XI–XII 1941) – identyfikuje postać: Gieorgija Żukowa – wskazuje na mapie przełomowe bitwy wojny Niemiec i ZSRS: pod Moskwą i pod Stalingradem – wyjaśnia przyczyny ataku III Rzeszy na Związek Sowiecki – przedstawia etapy wojny niemiecko-sowieckiej – wyjaśnia, jakie czynniki spowodowały klęskę ofensywy niemieckiej na Moskwę w 1941 r.	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: blokada Leningradu, <i>Lend-Lease Act</i> – zna datę: blokady Leningradu (1941–1944) – identyfikuje postać: Friedricha von Paulusa – przedstawia przebieg działań wojennych na froncie wschodnim w latach 1941–1943 – charakteryzuje stosunek ludności do okupanta na zajmowanych terenach przez Niemców – przedstawia, w jaki sposób Niemcy traktowali jeńców sowieckich	Uczeń: – wskazuje powody zbliżenia Wielkiej Brytanii i USA do ZSRS – przedstawia warunki prowadzenia działań wojennych przez Niemcy na terenie ZSRS – wyjaśnia przyczyny i okoliczności zdobycia przewagi militarnej przez ZSRS	Uczeń: – ocenia postawę władz sowieckich w czasie Wielkiej Wojny Ojczyźnianej
4. Polityka okupacyjna III Rzeszy	Polityka niemiecka wobec ziem okupowanych Ruch oporu w okupowanej Europie Polityka niemiecka wobec Żydów Holokaust Postawy wobec Holokaustu	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: ruch oporu, getto, Holokaust, obóz koncentracyjny – przedstawia założenia rasowej polityki hitlerowców oraz metody jej realizacji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: pacyfikacja, Generalny Plan Wschodni, gwiazda Dawida, obóz zagłady – zna datę: powstania Generalnego Planu Wschodniego (1942) – identyfikuje postacie: Adolfa Eichmanna, Ireny Sandlerowej – wymienia założenia niemieckiego Generalnego Planu Wschód – charakteryzuje politykę okupacyjną Niemiec – wymienia kraje, w	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: „przestrzeń życiowa” (Lebensraum), „ostateczne rozwiązanie kwestii żydowskiej”, „Szoah”, „Żegota”, szmalcownicy – zna datę: konferencji w Wannsee (I 1942) – identyfikuje postacie: Heinricha Himmlera, Oskara Schindlera – wskazuje na mapie obozy koncentracyjne i obozy zagłady w Europie – przedstawia przebieg zagłady europejskich	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Babi Jar, Ponary, czetnicy – zna datę: wybuchu antyniemieckiego powstania w Paryżu (VIII 1942) – identyfikuje postacie: Josipa Broza-Tity, Raoula Wallenberga, Henryka Sławika, – porównuje sytuację ludności na terytoriach okupowanych przez Niemców	Uczeń: – ocenia postawy wobec Holokaustu

			których powstały rządy kolaborujące z Niemcami, oraz kraje, gdzie rozwinął się ruch oporu – wyjaśnia, jakimi sposobami ludność terenów okupowanych niosła pomoc Żydom – omawia bilans Holokaustu	Żydów – omawia postawy ludności ziem okupowanych wobec Holokaustu i niemieckich agresorów		
5. Wojna poza Europą	Walki w Afryce Północnej Wojna na Atlantyku Przystąpienie Japonii do wojny Ofensywa japońska w Azji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: bitwa o Atlantyk – zna daty: ataku Japonii na USA (7 XII 1941), bitwy pod El Alamein (X–XI 1942), bitwy o Midway (VI 1942) – identyfikuje postać: Franklina Delano Roosevelta – wymienia główne strony konfliktu w Afryce i w rejonie Pacyfiku oraz ich najważniejsze cele strategiczne	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Afrika Korps, pakt trzech, wilcze stada, konwój, Enigma – zna daty: podpisania paktu trzech (IX 1940), bitwy na Morzu Koralowym (V 1942), kapitulacji wojsk włoskich i niemieckich w Afryce (V 1943) – identyfikuje postać: Erwina Rommla – wyjaśnia, na czym polegało strategiczne znaczenie bitew pod El Alamein i pod Midway i lokalizuje je na mapie – wyjaśnia znaczenie bitwy o Atlantyk dla losów II wojny światowej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: U-Boot, pancernik, lotniskowiec – zna daty: ataku Włoch na Egipt (VIII 1940), lądowania wojsk niemieckich w Afryce (1941), walk o Guadalcanal (VIII 1942 – II 1943) – identyfikuje postacie: Bernarda Montgomery’ego, Dwighta Davida Eisenhowera – przedstawia przebieg walk w Afryce – charakteryzuje ekspansję japońską w Azji – omawia działania wojenne na morzach i oceanach	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: operacja „Torch” – zna datę: nalotów na Maltę (1940–1942) – wskazuje na mapie obszary opanowane przez Japończyków do końca 1942 r. – przedstawia rozwiązania militarne, które obie strony stosowały podczas zmagania na Oceanie Atlantyckim	Uczeń: – ocenia konsekwencje włączenia się USA do wojny
6. Droga do zwycięstwa	Początek Wielkiej Koalicji Bitwa na Łuku Kurskim i jej następstwa Walki na Sycylii i we Włoszech Konferencja w Teheranie Otwarcie drugiego frontu w Europie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Karta atlantycka</i> , Wielka Koalicja, Wielka Trójka – zna datę: podpisania <i>Karty atlantyckiej</i> (14 VIII 1941 r.) – identyfikuje postacie: Józefa Stalina, Franklina Delano Roosevelta,	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: konferencja w Teheranie, operacja „Overlord” – zna daty: bitwy na Łuku Kurskim (VII 1943), konferencji w Teheranie (XI–XII 1943), lądowania wojsk alianckich na Sycylii (VII 1943), bitwy	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Lend-Lease Act</i> , konferencja w Casablance, operacja „Market Garden”, linia Gustawa – zna daty: konferencji w Casablance (I 1943), ofensywy Armii Czerwonej na froncie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: operacja „Bagration” – identyfikuje postać: Clausa von Stauffenberga – przedstawia przyczyny, okoliczności i skutki zamachu na Hitlera – charakteryzuje założenia polityki	Uczeń: – przedstawia wizję powojennego świata zarysowaną w <i>Karcie atlantyckiej</i> przez przywódców USA i Wielkiej Brytanii

		Winstona Churchilla – wyjaśnia genezę powstania i cele Wielkiej Koalicji	o Monte Cassino (V 1944), operacji „Overlord” (6 VI 1944) – przedstawia decyzje podjęte podczas obrad Wielkiej Trójki w Teheranie – wyjaśnia, na czym polegało strategiczne znaczenie bitew i operacji militarnych na froncie wschodnim i zachodnim w latach 1943–1944	wschodnim (VI 1944), zamachu na A. Hitlera (VII 1944), bitwy pod Falaise (VIII 1944) – identyfikuje postacie: Dwighta Eisenhowera, Stanisława Maczka – przedstawia etapy formowania się Wielkiej Koalicji antyhitlerowskiej – przedstawia decyzje podjęte pod-czas konferencji w Casablance – opisuje walki na froncie zachodnim i we Włoszech w latach 1943–1944	zagranicznej wielkich mocarstw w czasie II wojny światowej	
Koniec II wojny światowej	Ład jałtański Koniec wojny w Europie Walki na Dalekim Wschodzie Kapitulacja Japonii	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: ład jałtański – zna daty: konferencji jałtańskiej (4–11 II 1945), bezwarunkowej kapitulacji III Rzeszy (8/9 V 1945) – identyfikuje postacie: Józefa Stalina, Franklina Delano Roosevelta, Winstona Churchilla – przedstawia decyzje podjęte podczas konferencji jałtańskiej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: operacja berlińska, bezwarunkowa kapitulacja, kamikadze – zna daty: operacji berlińskiej (IV 1945), zrzucenia bomb atomowych na Hiroszimę i Nagasaki (6 i 9 VIII 1945), bezwarunkowej kapitulacji Japonii (2 IX 1945) – przedstawia wielkie operacje strategiczne na froncie wschodnimi zachodnim – omawia okoliczności kapitulacji Japonii	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Wał Pomorski, taktyka „żabich skoków” – zna daty: bitwy o Iwo Jimę (II–III 1945), zdobycia Berlina (2 V 1945), – identyfikuje postać: Douglasa MacArthura – charakteryzuje działania na froncie wschodnim, zachodnim i na Pacyfiku w latach 1944-1945 – omawia metody prowadzenia walki w rejonie Azji i Pacyfiku oraz przedstawia ich skutki	Uczeń: – zna daty: bitwy na Morzu Filipińskim (VI 1944), – charakteryzuje założenia polityki zagranicznej wielkich mocarstw w czasie II wojny światowej – wyjaśnia, w jakich okolicznościach nastąpiła kapitulacja III Rzeszy	– ocenia założenia ładu jałtańskiego – ocenia decyzję Amerykanów o użyciu bomby atomowej przeciwko Japonii
POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU I						
ROZDZIAŁ II: POLACY PODCZAS II WOJNY ŚWIATOWEJ						
1. Dwie okupacje	Podział ziem polskich Okupacja niemiecka Terror hitlerowski Okupacja sowiecka Deportacje w głąb ZSRS	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Generalne Gubernatorstwo, wysiedlenia, deportacja, sowietyzacja	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: traktat o granicach i przyjaźni, łapanka, volkslista, akcja AB	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: volksdeutsch, „gadzinówka”, Akcja Specjalna „Kraków”, granatowa policja,	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: operacja „Tannenberg” – zna daty: wyborów do zgromadzeń na Kresach	Uczeń: – porównuje i ocenia okupacyjną politykę władz niemieckich i sowieckich wobec polskiego społeczeństwa

		<ul style="list-style-type: none"> - wskazuje na mapie tereny pod okupacją niemiecką i sowiecką - charakteryzuje główne cele niemieckiej i sowieckiej polityki okupacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: podpisania traktatu o granicach i przyjaźni (28 IX 1939), akcji AB (V-VI 1940), zbrodni katyńskiej (IV-V 1940) - wskazuje na mapie miejsca masowych egzekucji Polaków pod okupacją niemiecką oraz zsyłek i kaźni ludności polskiej w ZSRS - podaje przykłady terroru niemieckiego i sowieckiego - wyjaśnia, jaki cel zamierzali zrealizować Niemcy, mordując polską inteligencję - omawia okoliczności i przebieg zbrodni katyńskiej 	<ul style="list-style-type: none"> Pawiak, paszportyzacja - zna daty: Akcji Specjalnej „Kraków” (XI 1939), paszportyzacji (1940) - identyfikuje postać: Hansa Franka - przedstawia i porównuje politykę okupanta niemieckiego na ziemiach wcielonych do III Rzeszy i w Generalnym Gubernatorstwie - charakteryzuje życie codzienne w kraju pod okupacją niemiecką na przykładzie Warszawy 	<ul style="list-style-type: none"> (X 1939), deportacji Polaków w głąb ZSRS (II, IV i VI 1940 oraz V/VI 1941) - przedstawia zmiany terytorialne na ziemiach polskich pod okupacją - przedstawia deportacji Polaków w głąb ZSRS 	
2. Władze polskie na uchodźstwie	<ul style="list-style-type: none"> Powstanie polskiego rządu na emigracji Stosunki polsko-sowieckie Armia Polska w ZSRS Sprawa katyńska Śmierć Sikorskiego 	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminu: rząd emigracyjny - identyfikuje postać: Władysława Sikorskiego - przedstawia okoliczności powstania polskiego rządu emigracyjnego - wyjaśnia, jakie znaczenie miała działalność rządu emigracyjnego dla Polaków w kraju i na uchodźstwie 	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminów: układ Sikorski-Majski, armia Andersa, sprawa katyńska, katastrofa gibraltarska - zna daty: powstania rządu emigracyjnego (IX 1939), układu Sikorski-Majski (30 VII 1941), zerwania stosunków rządu emigracyjnego z ZSRS (25 IV 1943), katastrofy gibraltarskiej (4 VII 1943) - identyfikuje postacie: Władysława Raczkiewicza, Władysława Andersa, Stanisława Mikołajczyka - omawia postanowienia układu Sikorski-Majski - przedstawia 	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń: - zna datę: ewakuacji armii Andersa na Bliski Wschód (VIII 1942) - identyfikuje postać: Kazimierza Sosnkowskiego - przedstawia okoliczności podpisania układu Sikorski-Majski - opisuje okoliczności wyjścia z ZSRS Armii Polskiej gen. Władysława Andersa - omawia polityczne skutki katastrofy gibraltarskiej - przedstawia tworzące się w ZSRS i w kraju pod okupacją ośrodki przyszłych polskich władz komunistycznych 	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminu: Rada Narodowa RP - omawia losy polskich żołnierzy internowanych po klęsce wrześniowej 	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń: - ocenia znaczenie układu Sikorski-Majski dla sprawy polskiej w czasie II wojny światowej

			okoliczności formowania się Armii Polskiej w ZSRS – wyjaśnia przyczyny zerwania przez ZSRS stosunków dyplomatycznych z polskim rządem emigracyjnym w Londynie			
3. Polskie Państwo Podziemne	Początki działalności konspiracyjnej Powstanie Armii Krajowej Działalność ZWZ-AK Polityczne podziały polskiego podziemia Polskie Państwo Podziemne	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Polskie Państwo Podziemne, Armia Krajowa (AK) – zna datę: powstania AK (14 II 1942) – identyfikuje postacie: Stefana Roweckiego ps. Grot, Tadeusza Komorowskiego ps. Bór – wymienia sfery działalności Polskiego Państwa Podziemnego – wyjaśnia, jaką rolę odgrywała Armia Krajowa	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Związek Walki Zbrojnej (ZWZ), Delegatura Rządu RP na Kraj, Rada Jedności Narodowej (RJN), Szare Szeregi, mały sabotaż, dywersja – zna datę: powstania Delegatury Rządu RP na Kraj (XII 1940) – identyfikuje postacie: Kazimierza Sosnkowskiego, Jana Bytnara ps. Rudy – wskazuje na mapie rejony najintensywniejszej działalności polskiej partyzantki – przedstawia struktury Polskiego Państwa Podziemnego – omawia rolę Rady Jedności Narodowej w strukturach Polskiego Państwa Podziemnego – wyjaśnia, na czym polegała działalność Delegata Rządu na Kraj	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: partyzantka Hubala, Służba Zwycięstwu Polski (SZP), cichociemni, Kedyw, akcja scaleniowa – zna daty: powstania SZP (IX 1939), ZWZ (XI 1939) – identyfikuje postacie: Henryka Dobrzańskiego, Jana Karskiego, Jana Nowaka-Jeziorańskiego – omawia proces budowania struktur wojskowych Polskiego Państwa Podziemnego – wyjaśnia, na czym polegała akcja scaleniowa – wymienia najważniejsze akcje zbrojne ZWZ-AK – charakteryzuje działalność polskich partii politycznych w okresie okupacji – przedstawia działalność Delegatury Rządu na Kraj	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Polityczny Komitet Porozumiewawczy (PKP), Narodowa Organizacja Wojskowa, Bataliony Chłopskie, Narodowe Siły Zbrojne, Gwardia Ludowa, Armia Ludowa (AL) – zna daty: akcji pod Arsenalem (1943), zamachu na F. Kutschere (II 1944) – identyfikuje postacie: Michała Karaszewicza-Tokarzewskiego, Cyryla Ratajskiego, Franza Kutschery – charakteryzuje działalność partyzantki majora Hubala – omawia strukturę i działalność Szarych Szeregów – wyjaśnia, w jaki sposób rząd emigracyjny utrzymywał kontakty z krajem pod okupacją	
TSW – Zbrojne akcje polskiego ruchu oporu	Akcja pod Arsenalem Akcja „Główki”	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: akcja pod Arsenalem – zna datę: akcji pod Arsenalem (III 1943)	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: zamach na F. Kutschere, sabotaż, dywersja, Kedyw – zna datę: zamachu na	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: akcja pod Arsenalem („Meksyk II”), akcja „Główki”	Uczeń: – zna datę: decyzji AK o przejściu od biernego oporu do ograniczonej walki z okupantem (1942)	Uczeń: – ocenia zaangażowanie młodych ludzi w walce z okupantem

		<ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postać: Jana Bytnara ps. Rudy - przedstawia przyczyny i skutki akcji pod Arsenalem 	<p>Franza Kutschere (II 1944)</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Tadeusza Zawadzkiego ps. Zośka, Franza Kutschery - przedstawia przyczyny i skutki zamachu na F. Kutschere - wyjaśnia, jakie represje spotkały Polaków za przeprowadzenie akcji pod Arsenalem 	<ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postać: Emila Fieldorfa ps. Nil - przedstawia metody działalności Kedywu - omawia przebieg akcji pod Arsenalem 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia przebieg zamachu na F. Kutschere 	
4. Społeczeństwo polskie pod okupacją	<p>Niemiecki terror</p> <p>Postawa Polaków wobec okupacji</p> <p>Zagłada polskich Żydów</p> <p>Powstanie w getcie warszawskim</p> <p>Polacy wobec Holokaustu</p> <p>Rzeź wołyńska</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: łapanka, Holokaust, getto - wymienia postawy Polaków wobec polityki okupanta niemieckiego - przedstawia metody eksterminacji narodu żydowskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: Generalny Plan Wschód, Rada Pomocy Żydom „Żegota”, Sprawiedliwy wśród Narodów Świata, rzeź wołyńska - zna daty: powstania Generalnego Planu Wschód (1942), wybuchu powstania w getcie warszawskim (19 IV 1943), rzezi wołyńskiej (1943) - identyfikuje postacie: Marka Edelmana, Ireny Sendlerowej, Józefa i Wiktorii Ulmów - przedstawia założenia Generalnego Planu Wschód - wyjaśnia, w jakim celu okupanci prowadzili walkę z polską kulturą 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia znaczenie terminów: kontyngent, czarny rynek, Żydowska Organizacja Bojowa (ŻOB), szmalcownik, Ukraińska Powstańcza Armia (UPA), czystki etniczne - zna daty: decyzji o przeprowadzeniu Holokaustu (1942), początku wysiedleń na Zamojszczyźnie (XI 1942), tzw. krwawej niedzieli (11 VII 1943) - identyfikuje postacie: Władysława Bartoszewskiego, Zofii Kossak-Szczuckiej, Witolda Pileckiego, Jana Karskiego - omawia wysiedlenia na Zamojszczyźnie i ich skutki - charakteryzuje warunki życia w getcie - opisuje postawy Polaków wobec Holokaustu - przedstawia przyczyny i przebieg konfliktu polsko-ukraińskiego na Kresach Wschodnich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna daty: zamordowania rodziny Ulmów (24 III 1944) - identyfikuje postać: Stepana Bandery - opisuje przebieg powstania w getcie warszawskim - przedstawia stosunek państw zachodnich do Holokaustu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia postawy Polaków wobec polityki okupantów - ocenia postawy Polaków wobec Holokaustu

5. Plan „Burza” i powstanie warszawskie	Plan „Burza” i jego przebieg Przyczyny wybuchu powstania warszawskiego Wybuch powstania Walki powstańcze Upadek i skutki powstania	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: godzina „W” – zna czas trwania powstania warszawskiego (1 VIII–2 X 1944) – przedstawia przyczyny i opisuje skutki powstania warszawskiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: plan „Burza”, zrzuty – zna daty: opracowania planu „Burza” (1943/1944) – identyfikuje postać: Tadeusza Komorowskiego ps. Bór, Leopolda Okulickiego – przedstawia założenia planu „Burza” – charakteryzuje etapy przebiegu powstania warszawskiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: operacja „Ostra Brama” – zna daty: operacji „Ostra Brama” (VII 1944) – identyfikuje postać: Antoniego Chruściela ps. Monter – opisuje realizację planu „Burza” na Kresach Wschodnich – przedstawia sytuację w Warszawie w przededniu powstania i opisuje jej wpływ na bezpośrednią decyzję wydania rozkazu o wybuchu powstania – omawia postawę wielkich mocarstw wobec powstania warszawskiego	Uczeń: – identyfikuje postać: Ericha von dem Bacha-Zelewskiego – omawia okoliczności polityczne i militarne, które wpłynęły na podjęcie decyzji o wybuchu powstania w Warszawie	Uczeń: – ocenia decyzję władz polskiego podziemia dotyczącą wybuchu powstania, uwzględniając sytuację międzynarodową i wewnętrzną – ocenia postawę aliantów zachodnich i ZSRS wobec powstania warszawskiego
6. Polacy w koalicji anty-hitlerowskiej	Armia Polska we Francji Polskie Siły Zbrojne w Wielkiej Brytanii Polacy podczas walk w Europie Zachodniej Wojsko Polskie w ZSRS	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie – wymienia i wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew II wojny światowej z udziałem Polaków (walki o Narwik, bitwa o Anglę, oblężenie Tobruku, Monte Cassino, Arnhem)	Uczeń: – zna daty: walk o Narwik (V 1940), walk o Tobruk (VIII – XII 1941), walk o Monte Cassino (V 1944), bitwy pod Lenino (X 1943) – identyfikuje postać: Władysława Andersa – wymienia polskie formacje wojskowe uczestniczące w najważniejszych bitwach II wojny światowej	Uczeń: – zna daty: powstania armii gen. Z. Berlinga w ZSRS (V 1943), bitwy pod Falaise (VIII 1944), bitwy pod Arnhem (IX 1944) – identyfikuje postacie: Stanisława Maczka, Stanisława Sosabowskiego, Zygmunta Berlinga – opisuje szlak bojowy polskich jednostek wojskowych walczących na lądzie, na morzu i w powietrzu na wszystkich frontach II wojny światowej	Uczeń: – identyfikuje postacie: Zygmunta Szyszko-Bohusza, Karola Świerczewskiego – charakteryzuje proces formowania się polskich oddziałów wojskowych we Francji	Uczeń: – ocenia udział Polaków w walkach na frontach II wojny światowej
7. Sprawa polska pod koniec wojny	Polska lubelska Jałta a sprawa polska Represje wobec Polskiego Państwa Podziemnego Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Manifest PKWN, Polska lubelska, Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej (TRJN)	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Polska Partia Robotnicza (PPR), proces szesnastu – zna daty: powstania PPR (1942), konferencji w	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Krajowa Rada Narodowa (KRN), Niepodległość („NIE”) – zna daty: powołania KRN (31 XII 1943/1 I 1944),	Uczeń: – identyfikuje postacie: Iwana Sierowa, Jana Stanisława Jankowskiego, Kazimierza Pużaka – wyjaśnia, w jaki sposób decyzje Wielkiej Trójki w	Uczeń: – ocenia stosunek wielkich mocarstw do sprawy polskiej

		<ul style="list-style-type: none"> - zna daty: ogłoszenia Manifestu PKWN (22 VII 1944), powstania TRJN (VI 1945) - wyjaśnia, w jakich okolicznościach komuniści przejęli władzę w Polsce - omawia okoliczności i skutki powstania TRJN 	<p>Teheranie (1943), konferencji w Jałcie (II 1945), procesu szesnastu (VI 1945),</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Stanisława Mikołajczyka, Leopolda Okulickiego, Bolesława Bieruta - wymienia postanowienia konferencji w Teheranie i w Jałcie dotyczące sprawy Polski - przedstawia najważniejsze etapy procesu przejmowania władzy w Polsce przez komunistów - przedstawia metody działania polskich komunistów w celu przejścia władzy w państwie 	<p>powstania Rządu Tymczasowego Rzeczypospolitej Polskiej (XII 1944), rozwiązania AK (19 I 1945)</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Edwarda Osóbki-Morawskiego, Augusta Emila Fieldorfa ps. Nil - podaje przejawy zależności powojennej Polski od ZSRS - opisuje metody represji zastosowane przez komunistów wobec Polskiego Państwa Podziemnego 	<p>Teheranie</p> <p>łamały postanowienia <i>Karty atlantyckiej</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia postawy działaczy Polskiego Państwa Podziemnego wobec reżimu komunistycznego 	
POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU II						
ROZDZIAŁ III: ŚWIAT PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ						
1. Powojenny podział świata	Skutki II wojny światowej Konferencja w Poczdamie Procesy norymberskie Powstanie ONZ Plan Marshalla Okupacja Niemiec	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: Organizacja Narodów Zjednoczonych, Karta Narodów Zjednoczonych - zna daty: podpisania Karty Narodów Zjednoczonych (VI 1945), konferencji poczdamskiej (VII-VIII 1945) - identyfikuje postacie: Józefa Stalina, Harry'ego Trumana - wymienia postanowienia konferencji w Poczdamie - przedstawia cele ONZ 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: układ dwubiegunowy, procesy norymberskie, Rada Bezpieczeństwa ONZ, Zgromadzenie Ogólne ONZ, sekretarz generalny ONZ, <i>Powszechna deklaracja praw człowieka</i>, strefa okupacyjna - zna daty: konferencji założycielskiej ONZ (IV 1945), I procesu norymberskiego (XI 1945 - X 1946), uchwalenia <i>Powszechnej deklaracji praw człowieka</i> (1948) - wskazuje na mapie podział Europy na blok 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: plan Marshalla (Europejski Plan Odbudowy), denazyfikacja, demilitaryzacja, dekartelizacja, demokratyzacja - zna daty: ogłoszenia planu Marshalla (VI 1947) - identyfikuje postacie: Clementa Attlee, George'a Marshalla - wskazuje na mapie państwa, które przyjęły pomoc USA w ramach planu Marshalla - przedstawia polityczne skutki II wojny światowej - wyjaśnia przyczyny 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego państwa Europy Wschodniej nie skorzystały z planu Marshalla - wyjaśnia, w jaki sposób zrealizowano w Niemczech zasadę czterech D - porównuje politykę państw zachodnich i ZSRS wobec Niemiec pod okupacją 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia znaczenie powstania ONZ i NATO

			zachodni i wschodni – przedstawia bilans II wojny światowej dotyczący strat ludności i zniszczeń – omawia strukturę ONZ i jej działalność w okresie powojennym – opisuje politykę zwycięskich mocarstw wobec Niemiec	dominacji USA i ZSRS w powojennym świecie		
2. Początek zimnej wojny	Ekspansja komunizmu w Europie Doktryna Trumana Kryzys berliński Powstanie NATO Powstanie berlińskie Powstanie dwóch państw niemieckich Budowa muru berlińskiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: żelazna kurtyna, zimna wojna, mur berliński – zna daty: proklamowania RFN (IX 1949), powstania NRD (X 1949), budowy muru berlińskiego (1961) – identyfikuje postać: Harry’ego Trumana – wskazuje na mapie terytorium RFN i NRD – wyjaśnia, czym była zimna wojna – przedstawia przyczyny powstania dwóch państw niemieckich	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: doktryna Trumana, blokada Berlina Zachodniego, NATO – zna daty: ogłoszenia doktryny Trumana (III 1947), blokady Berlina Zachodniego (VI 1948–V 1949), powstania NATO (1949) – identyfikuje postać: Konrada Adenauera – wskazuje na mapie żelazną kurtynę – przedstawia sposób przejmowania władzy przez komunistów w państwach Europy Środkowo-Wschodniej – wyjaśnia, w jaki sposób doktryna Trumana miała powstrzymać rosnące wpływy komunistów na świecie – wskazuje okoliczności powstania NATO – opisuje okoliczności budowy muru berlińskiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Bizonia, powstanie berlińskie – zna daty: przemówienia W. Churchilla w Fulton (III 1946), powstania Bizonii (1947), powołania Trizonii (1949), powstania berlińskiego (VI 1953) – wskazuje na mapie podział Niemiec na strefy okupacyjne – przedstawia proces powstania dwóch państw niemieckich	Uczeń: – identyfikuje postać Waltera Ulbrichta – wyjaśnia genezę blokady Berlina Zachodniego – podaje przyczyny wybuchu powstania berlińskiego – omawia różnice między państwami niemieckimi	Uczeń: – ocenia politykę ZSRS wobec państw Europy Środkowo-Wschodniej – ocenia politykę państw okupacyjnych wobec Niemiec
TSW – Historia muru berlińskiego	Miasto podzielone żelazną kurtyną Ucieczka do lepszego świata Solidarni z berlińczykami Upadek muru	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: mur berliński – zna daty: rozpoczęcia budowy muru berlińskiego (VIII 1961), zburzenia	Uczeń: – identyfikuje postać: Helmuta Kohla – wyjaśnia, jaką rolę w propagandzie komunistycznej odgrywał	Uczeń: – identyfikuje postacie: Johna Fitzgeralda Kennedy’ego, Ronalda Reagana	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: Checkpoint Charlie – zna daty: śmierci pierwszej ofiary (VIII	Uczeń: – ocenia znaczenie, jakie dla podzielonego Berlina miały wizyty prezydentów USA J.F. Kennedy’ego i R. Reagana

		<p>mur berliński (XI 1989), zjednoczenia Niemiec (1990)</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia przyczyny zbudowania muru berlińskiego - omawia okoliczności upadku muru berlińskiego 	<p>mur berliński</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego ludzie uciekali do Berlina Zachodniego 		<p>1961) przy próbie przekroczenia muru berlińskiego, wydarzeń przy Checkpoint Charlie (1961)</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje, jak budowano mur berliński - wyjaśnia, w jaki sposób opinia międzynarodowa zareagowała na budowę muru berlińskiego 	
3. Za żelazną kurtyną	<p>ZSRS po II wojnie światowej Kraje demokracji ludowej Odwilż w bloku wschodnim Powstanie węgierskie Polityka odprężenia</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: kraje demokracji ludowej, powstanie węgierskie - zna datę: wybuchu powstania węgierskiego (X 1956) - omawia cechy charakterystyczne państw demokracji ludowej - wymienia przyczyny i skutki powstania węgierskiego w 1956 r. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: odwilż, tajny referat Chruszczowa, destalinizacja, Układ Warszawski - zna daty: śmierci J. Stalina (5 III 1953 r.), powstania Układu Warszawskiego (1955), XX Zjazdu KPZR (II 1956) - identyfikuje postać: Nikity Chruszczowa - wyjaśnia znaczenie śmierci Stalina dla przemian w ZSRS i krajach demokracji ludowej - omawia przejawy odwilży w ZSRS - przedstawia najważniejsze tezy referatu N. Chruszczowa na XX Zjeździe KPZR i konsekwencje wygłoszenia tego przemówienia - omawia okoliczności powstania i znaczenie Układu Warszawskiego - wymienia przejawy odprężenia w relacjach międzynarodowych w latach 1953-1960 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: Rada Wzajemnej Pomocy Gospodarczej (RWPG) - zna daty: powstania RWPG (1949), wkroczenia Armii Czerwonej na Węgry (XI 1956), końca okresu odprężenia między Wschodem a Zachodem (1960) - identyfikuje postacie: Josipa Broza-Tity, Ławrientija Berii, Imre Nagya - wyjaśnia, w jakich okolicznościach doszło do konfliktu między ZSRS a komunistycznymi władzami Jugosławii - charakteryzuje sposób sprawowania władzy i prowadzoną politykę przez N. Chruszczowa - przedstawia przebieg powstania węgierskiego z 1956 r. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: żdanowszczyzna, Kominform - zna daty: powstania Kominformu (IX 1947), - identyfikuje postać: Andrieja Żdanowa - charakteryzuje i porównuje sytuację społeczno-polityczną w ZSRS po zakończeniu II wojny światowej i po śmierci Stalina 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> -

4. Daleki Wschód po II wojnie światowej	Wojna domowa w Chinach Polityka wewnętrzna Mao Zedonga Wojna koreańska Kłęsa Francji w Indochinach	Uczeń: – zna datę: wojny w Korei (1950–1953) – wskazuje na mapie Koreę, Wietnam i Chiny – wymienia komunistyczne kraje Dalekiego Wschodu – omawia przyczyny i skutki konfliktów w Azji w czasie zimnej wojny	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Wielki Skok, rewolucja kulturalna – zna daty: wojny domowej w Chinach (1946–1949), początku Wielkiego Skoku (1958), rewolucji kulturalnej (1966–1968) – identyfikuje postacie: Mao Zedonga, Kim Ir Sena, Ho Szi Mina – omawia sposoby realizacji i skutki tzw. Wielkiego Skoku w Chinach – wyjaśnia, w jaki sposób przebiegała rewolucja kulturalna w Chinach	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Kuomintang, reedukacja – zna daty: powstania Chińskiej Republiki Ludowej (X 1949), proklamowania Republiki Chińskiej (1949), bitwy pod Dien Bien Phu (1954) – identyfikuje postacie: Czang Kaj-szeka, Douglasa MacArthura – przedstawia przyczyny i skutki wojny domowej w Chinach po II wojnie światowej – opisuje skutki polityki gospodarczej i kulturalnej Mao Zedonga – opisuje proces dekolonizacji Indochin	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Czerwona Gwardia (hunwejbini), <i>Czerwona książeczka</i> – zna daty: rozejmu w Panmundżonie (1953) – opisuje komunistyczne reżimy w Chinach i Korei Północnej, szczególnie uwzględniając stosunek władzy do jednostki – przedstawia rywalizację USA i ZSRS podczas wojny w Korei	Uczeń: – ocenia następstwa procesu dekolonizacji
5. Rozpad systemu kolonialnego	Przyczyny rozpadu systemu kolonialnego Powstanie Indii i Pakistanu Konflikt indyjsko-pakistański Upadek kolonializmu w Afryce Kraje Trzeciego Świata	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: dekolonizacja, Trzeci Świat – wskazuje przyczyny rozpadu systemu kolonialnego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: metoda tzw. biernego oporu, Rok Afryki – zna datę: Roku Afryki (1960) – identyfikuje postać: Mahatmy Gandhiego – przedstawia skutki rozpadu brytyjskiego imperium kolonialnego w Indiach – charakteryzuje problemy państw Trzeciego Świata po uzyskaniu niepodległości	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Indyjski Kongres Narodowy, Liga Muzułmańska, Organizacja Jedności Afrykańskiej (OJA), Ruch Państw Niezrzeszonych, neokolonializm – zna daty: powstania Indii i Pakistanu (1947), konferencji w Bandungu (1955) – wyjaśnia, jaką rolę w procesie dekolonizacji Indii odegrał Indyjski Kongres Narodowy – podaje przyczyny konfliktu indyjsko-pakistańskiego	Uczeń: – zna daty: wojny w Algierii (1954–1962), wojny w Biafrze (1967) – identyfikuje postać: Charles'a de Gaulle'a – charakteryzuje konflikty zbrojne w Afryce w dobie dekolonizacji i po 1960 r.	Uczeń: – przedstawia najważniejsze skutki polityczne i gospodarcze procesu dekolonizacji – ocenia rolę Mahatmy Gandhiego w procesie dekolonizacji Indii
6. Konflikt na Bliskim Wschodzie	Powstanie państwa Izrael Kryzys sueski Wojna sześciodniowa i	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Bliski Wschód,	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: syjonizm,	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: intifada,	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: kibuc, zycy,	Uczeń: – ocenia rolę światowych mocarstw w konflikcie

	Jom Kippur Konflikt palestyński pod koniec XX w. Rewolucja islamska w Iranie I wojna w Zatoce Perskiej	konflikt żydowsko-palestyński – omawia charakter konfliktu bliskowschodniego	wojna sześciodniowa, wojna Jom Kippur, Organizacja Wyzwolenia Palestyny (OWP) – zna daty: powstania Izraela (1948), wojny sześciodniowej (1967), wojny Jom Kippur (1973), I wojny w Zatoce Perskiej (1990) – identyfikuje postacie: Dawida Ben Guriona, Jasira Arafata – wskazuje na mapie rejon Bliskiego Wschodu i Zatoki Perskiej – przedstawia okoliczności, w jakich powstało państwo Izrael – wymienia przyczyny i skutki konfliktów izraelsko-arabskich – omawia konflikt w rejonie Zatoki Perskiej	Autonomia Palestyńska, operacja „Pustynna burza” – zna daty: wydania deklaracji Balfoura (1917), wojny o niepodległość Izraela (1948–1949), wojny izraelsko-egipskiej (X 1956), porozumienia w Camp David (1978), wybuchu intifady (1987), porozumienia z Oslo (1993) – identyfikuje postacie: Ruhollaha Chomeiniego, Saddama Husajna – omawia proces powstawania państwa Izrael i jego funkcjonowanie w pierwszych latach niepodległości – przedstawia przyczyny i skutki rewolucji islamskiej w Iranie	zamach w Monachium – zna daty: rezolucji ONZ o podziale Palestyny (1947), nacjonalizacji Kanału Sueskiego (1956), zamachu w Monachium (1972) – identyfikuje postacie: Gamala Abdela Nasera, Menachema Begina – charakteryzuje i ocenia zjawisko terroryzmu palestyńskiego	bliskowschodnim
7. Zimna wojna i wyścig zbrojeń	Rywalizacja Wschód–Zachód Kryzys kubański Wojna w Wietnamie Rządy Breżniewa Praska wiosna	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: praska wiosna, wyścig zbrojeń – zna datę: praskiej wiosny (1968) – identyfikuje postać: Fidela Castro – omawia przyczyny i skutki praskiej wiosny – wyjaśnia, na czym polegała rywalizacja między USA i ZSRS w dziedzinach: wojskowości i podboju kosmosu	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: kryzys kubański, lądowanie w Zatoce Świń, odprężenie – zna daty: desantu w Zatoce Świń (1961), ogłoszenia blokady morskiej Kuby (X 1962), wojny w Wietnamie (1957–1975), interwencji wojsk Układu Warszawskiego w Czechosłowacji (20/21 VIII 1968) – identyfikuje postacie: Nikity Chruszczowa, Johna F. Kennedy’ego, Richarda Nixona, Leonida Breżniewa, Alexandra Dubčeka – przedstawia przyczyny i skutki konfliktu	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Vietcong, Konferencja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, Czerwoni Khmerzy – zna daty: przejęcia władzy na Kubie przez F. Castro (1959), Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (1973–1975), dyktatury Czerwonych Khmerów (1975–1979), – identyfikuje po-stać Dwighta Eisenhowera – omawia główne założenia polityki zagranicznej ZSRS i USA w latach 60. i 70. XX w. – przedstawia skutki	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: „gorąca linia” między Moskwą i Waszyngtonem – zna daty: umieszczenia satelity w kosmosie (1947), wysłania pierwszego człowieka w kosmos (1961), lądowania na Księżycu (1969), – identyfikuje postacie: Pol Pota, Jurija Gagarina, Neila Armstronga	Uczeń: – omawia wpływy ZSRS na świecie i ocenia ich polityczne konsekwencje

			<p>kubańskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia przyczyny i skutki amerykańskiej interwencji w Wietnamie – wyjaśnia okoliczności interwencji sił Układu Warszawskiego w Czechosłowacji 	<p>rządów Czerwonych Khmerów w Kambodży</p>		
<p>8. Droga ku wspólnej Europie</p>	<p>Demokratyzacja Europy Zachodniej Upadek europejskich dyktatur Początek integracji europejskiej Od EWG do Unii Europejskiej</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: traktaty rzymskie, Unia Europejska, euro – zna daty: powstania EWWiS (1952), podpisania traktatów rzymskich (1957), powstania Unii Europejskiej (1993) – identyfikuje po-stać: Roberta Schumana – wskazuje na mapie państwa założycielskie EWG – podaje przyczyny integracji europejskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: Europejska Wspólnota Węgla i Stali (EWWiS), Europejska Wspólnota Gospodarcza (EWG), Europejska Wspólnota Energii Atomowej (Euratom), Komisja Europejska, Parlament Europejski, układ z Schengen, traktat z Maasticht – zna daty: podpisania układu w Schengen (1985), zawarcia traktatu w Maastricht (1992) – identyfikuje postacie: Konrada Adenauera, Alcida De Gasperiego – wskazuje na mapie państwa należące do UE – wymienia zjawiska, które wpłynęły na umocnienie się demokracji w Europie Zachodniej po II wojnie światowej – przedstawia etapy tworzenia Unii Europejskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: plan Schumana, Rada Europejska – zna daty: ogłoszenia planu Schumana (1950), powstania Komisji Wspólnot Europejskich (1967) – wskazuje na mapie etapy rozszerzania EWG – omawia wpływ integracji europejskiej na rozwój gospodarczy i demokratyzację państw Europy Zachodniej – porównuje sytuację gospodarczą państw Europy Zachodniej i Wschodniej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: Organizacja Europejskiej Współpracy Gospodarczej (OEEC), Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) – zna daty: rewolucji goździków (1974), końca dyktatury F. Franco w Hiszpanii (1975) – identyfikuje postacie: Antonia de Oliveiry Salazara, króla Juana Carlosa – wyjaśnia, w jaki sposób doszło do demokratycznych przemian w krajach Europy Zachodniej i Południowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia gospodarcze i polityczne skutki integracji europejskiej
<p>9. Przemiany społeczne i kulturowe w drugiej połowie XX w.</p>	<p>Rewolucja obyczajowa Ruchy kontestatorskie Bunt studentów Ruchy feministyczne Terroryzm polityczny Walka z segregacją rasową Sobór Watykański II</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminu: rewolucja obyczajowa – omawia cechy charakterystyczne rewolucji obyczajowej i jej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: ruch kontestatorski, hipisi, pacyfizm, feminizm, segregacja rasowa – zna daty: obrad Soboru 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja seksualna, kontrkultura, Greenpeace, Woodstock, terroryzm polityczny – zna daty: buntów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie terminów: Frakcja Czerwonej Armii, Czerwone Brygady – identyfikuje postacie: Adreasa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia skutki społeczne, kulturalne i polityczne przemian obyczajowych lat 60. XX w. – ocenia znaczenie reform Soboru Watykańskiego II

		skutki	<p>Watykańskiego II (1962–1965), zniesienia segregacji rasowej w USA (1964)</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Martina Luthera Kinga, Jana XXIII, Pawła VI - przedstawia przyczyny przemian społecznych i kulturowych w drugiej połowie XX w. - wymienia hasła ruchów kontestatorskich - przedstawia cele buntów studenckich w krajach zachodnich w latach 60. - wyjaśnia, na czym polegała walka z segregacją rasową w USA - wymienia skutki obrad Soboru Watykańskiego II 	<p>studenckich we Francji (1968), festiwalu w Woodstock (1969), marszu w Waszyngtonie (1963)</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia przykłady zespołów rockowych, które miały wpływ na kształtowanie się kultury młodzieżowej lat 60. i 70. - omawia cechy charakterystyczne ruchów kontestatorskich - prezentuje poglądy ruchów feministycznych w XX w. - omawia przyczyny, przejawy i skutki buntów studenckich - opisuje walkę o równouprawnienie w USA 	<p>Baadera, Alda Moro</p> <ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady wybitnych osobowości ruchów kontestatorskich - omawia genezę, przejawy i skutki terroryzmu politycznego 	
POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU III						
ROZDZIAŁ IV: POLSKA PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ						
1. Początki władzy komunistów w Polsce	<p>Nowa Polska</p> <p>Przesiedlenia ludności</p> <p>Postawy polskiego społeczeństwa</p> <p>Referendum ludowe</p> <p>Sfałszowane wybory</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: Ziemie Odzyskane, referendum ludowe - zna daty: referendum ludowego (30 VI 1946), pierwszych powojennych wyborów parlamentarnych (I 1947) - identyfikuje postacie: Stanisława Mikołajczyka, Bolesława Bieruta, Władysława Gomułki - wskazuje na mapie granice Polski po II wojnie światowej - przedstawia etapy przejmowania władzy w Polsce przez komunistów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: linia Curzona, repatrianci, akcja „Wisła”, Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL), „cuda nad urną”, demokracja ludowa - zna daty: pogromu kieleckiego (1946), akcji „Wisła” (1947) - identyfikuje postać: Józefa Cyrankiewicza - wskazuje na mapie kierunki powojennych przesiedleń ludności na ziemiach polskich - omawia zmiany terytorium Polski po II wojnie światowej w odniesieniu do granic z 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: partie koncesjonowane, Urząd Bezpieczeństwa (UB), Milicja Obywatelska (MO), cenzura przewencyjna - zna daty: polsko-sowieckiego układu granicznego (VIII 1945), uchwalenia „małej konstytucji” (II 1947), uznania nienaruszalności polskiej granicy zachodniej przez NRD (1950) i RFN (1970) - charakteryzuje międzynarodowe uwarunkowania ukształtowania polskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Karola Świerczewskiego, Augusta Hlonda - przedstawia proces odbudowy ośrodków uniwersyteckich w powojennej Polsce - przedstawia różne postawy społeczeństwa polskiego wobec nowej władzy oraz ich uwarunkowania polityczne, społeczne i ekonomiczne 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia postawy Polaków wobec nowego reżimu

			<p>1939 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia przyczyny i skutki migracji ludności na ziemiach polskich po II wojnie światowej - omawia przyczyny i skutki akcji „Wisła” - przedstawia okoliczności i skutki przeprowadzenia referendum ludowego - opisuje metody, dzięki którym komuniści zdobyli władzę w Polsce 	<p>granicy państwowej po II wojnie światowej</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia stosunek polskich partii politycznych do referendum ludowego - podaje przejawy zależności powojennej Polski od ZSRS 		
TSW – Jak Polacy zajmowali Ziemię Odzyskane?	Przejmowanie kontroli Napływ osadników Zagospodarowywanie Ziemi Odzyskanych <i>Sami swoi</i>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu: Ziemia Odzyskana - zna datę: początku napływu osadników na Ziemię Odzyskaną (1945) - wymienia, skąd pochodzili osadnicy, którzy znaleźli się na Ziemiach Odzyskanych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu: szabrownictwo - zna datę: akcji „Wisła” (1947) - omawia proces przejmowania kontroli nad Ziemią Odzyskaną przez Polaków - omawia przyczyny napływu osadników na Ziemię Odzyskaną - przedstawia postawy Polaków, którzy znaleźli się na Ziemiach Odzyskanych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu: Ministerstwo Ziemi Odzyskanych - zna datę: utworzenia dywizji rolniczo-gospodarczej do przejmowania Ziemi Odzyskanych (1945) - identyfikuje postać: Władysława Gomułki - wyjaśnia, w jaki sposób propaganda komunistyczna upowszechniała ideę Ziemi Odzyskanych - wyjaśnia, jak władze polskie traktowały Niemców zamieszkujących Ziemię Odzyskaną 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postać: Augusta Hlonda - przedstawia rolę Kościoła katolickiego w integracji Ziemi Odzyskanych z Polską - wymienia przykłady filmowych adaptacji losów Ziemi Odzyskanych i ich mieszkańców 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia politykę władz komunistycznych wobec Ziemi Odzyskanych
2. Opór społeczny wobec komunizmu	Początek terroru Podziemie antykomunistyczne Represje komunistyczne Jak ujawniano kulisy bezpieki?	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu: żołnierze niezłomni (wyklęci) - identyfikuje postacie: Danuty Siedzikówny ps. Inka, Witolda Pileckiego - wymienia przykłady represji stosowanych wobec antykomunistycznego ruchu oporu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: podziemie niepodległościowe, Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość” (WiN) - zna daty: powołania WiN (IX 1945), wykonania wyroków śmierci na Witoldzie Pileckim (1948), Danucie Siedzikównie ps. Inka (1948) i Emilu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego (MBP), Urząd Bezpieczeństwa (UB), Radio Wolna Europa - zna daty: wykonania wyroków śmierci na Zygmuncie Szendzielarzu ps. Łupaszka (1948), ucieczki Józefa Światły na 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu: Narodowe Zjednoczenie Wojskowe - zna daty: powstania Radia Wolna Europa (1949) i jej rozgłośni polskiej (1951), procesu IV Zarządu Głównego WiN (1950), wykonania wyroków na członków IV Zarządu Głównego WiN 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia postawy działaczy podziemia niepodległościowego i żołnierzy niezłomnych

			<p>Fieldorfie ps. Nil (1953)</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Jana Rodowicza ps. Anoda, Emila Fieldorfa ps. Nil, Jana Nowaka-Jeziorańskiego - wyjaśnia, jakie cele przyświecały organizacjom podziemia niepodległościowego - przedstawia metody działania organizacji podziemia niepodległościowego 	<p>Zachód (1953), rozbicia ostatniego zgrupowania podziemia antykomunistycznego (1963)</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Zygmunta Szendzielarza ps. Łupaszka, Józefa Świątły - omawia sposób funkcjonowania komunistycznego aparatu terroru - wyjaśnia, jakie cele chciały osiągnąć władze komunistyczne poprzez stosowanie terroru wobec swoich przeciwników 	<p>(1951)</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Mariana Bernaciaka ps. Orlik, Hieronima Dekutowskiego ps. Zapora, Franciszka Jaskulskiego ps. Zagończyk, Józefa Franczaka ps. Lalek - przedstawia okoliczności, w jakich ujawniono kulisy działalności komunistycznych służb bezpieczeństwa 	
3. Powojenna odbudowa	<p>Zniszczenia wojenne Zagospodarowanie Ziemi Odzyskanych Reforma rolna Nacjonalizacja przemysłu i handlu Plan trzyletni</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: reforma rolna, nacjonalizacja przemysłu - zna datę: wydania dekretu o reformie rolnej (IX 1944) - omawia założenia i skutki realizacji dekretów o reformie rolnej i nacjonalizacji przemysłu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: bitwa o handel, plan trzyletni - zna daty: ustawy o nacjonalizacji (I 1946), tzw. bitwy o handel (1947), planu trzyletniego (1947-1949) - przedstawia bilans polskich strat wojennych w gospodarce - opisuje zniszczenia wojenne Polski - wyjaśnia, na czym polegała bitwa o handel i jakie były jej skutki - podaje założenia planu trzyletniego i efekt jego realizacji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: UNRRA, Centralny Urząd Planowania - przedstawia proces zagospodarowywania Ziemi Odzyskanych - przedstawia straty dóbr kulturalnych w Polsce - określa społeczne i polityczne konsekwencje wprowadzenia dekretów o reformie rolnej oraz nacjonalizacji przemysłu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu: Ministerstwo Ziemi Odzyskanych - zna datę: powołania Ministerstwa Ziemi Odzyskanych (1945) - wyjaśnia, jak nowi mieszkańcy traktowali Ziemię Odzyskaną - omawia przebieg odbudowy Warszawy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia skutki społeczne reform gospodarczych i gospodarki planowej
4. Polska w czasach stalinizmu	<p>Powstanie PZPR Przemiany gospodarczo-społeczne Próba kolektywizacji Stalinizm w Polsce Socrealizm Konstytucja stalinowska z</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: Polska Zjednoczona Partia Robotnicza (PZPR), Polska Rzeczpospolita Ludowa (PRL) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: system monopartyjny, system centralnego sterowania, plan sześcioletni, kolektywizacja, stalinizm, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: odchylenie prawniczo-nacjonalistyczne, „wyścig pracy”, Państwowe Gospodarstwo Rolne, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna datę: podpisania porozumienia między rządem a Episkopatem (1950) - identyfikuje postacie: Konstatego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia metody sprawowania władzy w Polsce na początku lat 50. - ocenia kult jednostki w Polsce w okresie stalinizmu

	1952 roku Walka z Kościołem katolickim	<ul style="list-style-type: none"> - zna datę: przyjęcia konstytucji PRL (22 VII 1952) - identyfikuje postacie: Władysława Gomułki, Bolesława Bieruta - podaje główne cechy ustroju politycznego Polski w okresie stalinowskim 	<p>socrealizm</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna daty: powstania PZPR (XII 1948), planu sześcioletniego (1950-1955) - identyfikuje postać: Stefana Wyszyńskiego - podaje założenia planu sześcioletniego - omawia przyczyny i skutki kolektywizacji w Polsce - wskazuje cechy charakterystyczne socrealizmu w kulturze polskiej - przedstawia założenia konstytucji PRL z 1952 r. - przytacza przykłady terroru w czasach stalinowskich 	<p>kułak, Związek Młodzieży Polskiej (ZMP)</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna datę: internowania S. Wyszyńskiego (1953-1956) - identyfikuje postacie: Jakuba Bermana, Hilarego Minca - przedstawia okoliczności powstania PZPR - przedstawia konsekwencje społeczne i ekonomiczne planu sześcioletniego - wymienia przykłady świadczące o stalinizacji Polski - omawia cele propagandy komunistycznej w czasach stalinizmu 	<p>Rokossowskiego, Czesława Kaczmarka</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego w Wojsku Polskim nadal występowały silne wpływy sowieckie - opisuje system represji władz komunistycznych wobec Kościoła 	
5. Polski Październik	PRL po śmierci Stalina Spory wewnętrzne w PZPR Poznański Czerwiec Początki rządów Gomułki	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu: poznański Czerwiec - zna datę: polskiego Października (X 1956) - identyfikuje postać: Władysława Gomułki - wyjaśnia przyczyny i skutki wydarzeń poznańskiego Czerwca i polskiego Października w 1956 r. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: „polska droga do socjalizmu”, Służba Bezpieczeństwa (SB), odwilż październikowa - zna daty: wydarzeń poznańskich (28-30 VI 1956), wyboru W. Gomułki na I sekretarza KC PZPR (X 1956), - identyfikuje postać: Józefa Cyrankiewicza - omawia przejawy odwilży październikowej w Polsce - przedstawia przebieg wydarzeń poznańskiego Czerwca i polskiego Października w 1956 r. - prezentuje okoliczności dojścia Władysława Gomułki do władzy - charakteryzuje zakończenia okresu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: puławianie, natolińczycy - zna daty: śmierci J. Stalina (5 III 1953), obrad VIII Plenum KC PZPR (X 1956), końca odwilży w Polsce (1957) - identyfikuje postać: Edwarda Ochaba - wyjaśnia okoliczności zwołania VIII Plenum KC PZPR - omawia proces odwilży po dojściu W. Gomułki do władzy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (MSW), „Po Prostu” - identyfikuje postacie: Adama Ważyka, Romana Strzałkowskiego - wyjaśnia, w jaki sposób <i>Poemat dla dorosłych</i> i publikacje w „Po Prostu” odzwierciedlały nastroje niezadowolenia społecznego w latach 50. XX w. - prezentuje poglądy natolińczyków i puławian 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia postawy Józefa Cyrankiewicza i Władysława Gomułki wobec wydarzeń poznańskich

			odwilży w Polsce w kontekście ograniczenia wolności słowa			
6. PRL w latach 1956–1970	Mała stabilizacja Spór z Kościołem Początek opozycji Marzec 1968 r. Grudzień 1970 r.	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: obchody Tysiąclecia Chrztu Polski, Marzec '68, Grudzień '70 – zna daty: obchodów Tysiąclecia Chrztu Polski (1966), wydarzeń marcowych (III 1968) – identyfikuje postać: Władysława Gomułki – wyjaśnia przyczyny i skutki wydarzeń z marca 1968 r. i grudnia 1970 r.	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: mała stabilizacja – zna daty: układu PRL–RFN (7 XII 1970), wydarzeń grudniowych na Wybrzeżu (14–21 XII 1970) – identyfikuje postacie: Willy'ego Brandta, Stefana Wyszyńskiego, Edwarda Gierka – charakteryzuje okres rządów W. Gomułki, w tym politykę zagraniczną PRL – przedstawia przebieg obchodów milenijnych – przedstawia przebieg wydarzeń marcowych 1968 r. – opisuje przebieg wydarzeń na Wybrzeżu w 1970 r.	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: peregrynacja, rewizjoniści, dogmatycy, <i>List 34</i> – zna daty: listu episkopatu polskiego do episkopatu niemieckiego (1965), opublikowania <i>Listu 34</i> (1964), zdjęcia „Dziadów” z afisza w teatrze Narodowym (I 1968), ogłoszenia podwyżek cen żywności (12 XII 1970) – identyfikuje postacie: Andrzeja Wajdy, Jacka Kuronia, Karola Modzelewskiego, Adama Michnika, Henryka Szlajfera – charakteryzuje przyczyny i narastanie konfliktu władz z Kościołem katolickim – opisuje narodziny i działalność opozycji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: polska szkoła filmowa, „Polityka”, „komandosi”, Zmotoryzowane Odwoły Milicji Obywatelskiej (ZOMO) – identyfikuje postacie: Antoniego Słonimskiego, Zbigniewa Cybulskiego, Tadeusza Różewicza, Andrzeja Munka, Wojciecha Jerzego Hasa – omawia stosunek władz PRL do inteligencji – wyjaśnia przyczyny i skutki kampanii antysemitkiej w Polsce w 1968 r.	Uczeń: – ocenia zachowanie władz PRL w obliczu wydarzeń na Wybrzeżu w 1970 r. – ocenia rolę Kościoła katolickiego i środowisk studenckich w kształtowaniu opozycji wobec władz PRL
7. Polska w latach 70. XX wieku	„Druga Polska” Edwarda Gierka Rozwój na kredyt Niepowodzenia gospodarcze „Propaganda sukcesu” Nowelizacja konstytucji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: „druga Polska” – identyfikuje postać: Edwarda Gierka – wymienia cechy charakterystyczne rządów E. Gierka	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: „propaganda sukcesu” – zna datę: nowelizacji konstytucji PRL (1976) – omawia wpływ zagranicznych kredytów na rozwój przemysłu ciężkiego i górnictwa – przedstawia zmiany w życiu codziennym Polaków za czasów rządów E. Gierka – wyjaśnia, na czym polegała propaganda	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: ukryte bezrobocie, kino moralnego niepokoju – identyfikuje postacie: Andrzeja Wajdy, Krzysztofa Zanussiego – wyjaśnia, dlaczego polityka gospodarcza E. Gierka zakończyła się niepowodzeniem – przedstawia okoliczności i skutki nowelizacji konstytucji w 1976 r.	Uczeń: – identyfikuje postać: Piotra Jaroszewicza – przedstawia wpływ kina moralnego niepokoju na kształtowanie postaw Polaków	Uczeń: – ocenia okres rządów Edwarda Gierka

			sukcesu w czasie rządów E. Gierka			
POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU IV						
ROZDZIAŁ V: UPADEK KOMUNIZMU						
1. Początki opozycji demokratycznej w Polsce	Czerwiec 1976 roku Powstanie opozycji Rozwój opozycji Papież w Polsce	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: Czerwiec '76 – zna daty: wydarzeń czerwcowych (VI 1976), wyboru Karola Wojtyły na papieża (16 X 1978) – identyfikuje postacie: Edwarda Gierka, Jana Pawła II – przedstawia okoliczności narodzin opozycji demokratycznej w Polsce – wyjaśnia wpływ wyboru Karola Wojtyły na papieża na sytuację w Polsce	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: spekulacja, Komitet Obrony Robotników (KOR), tajny współpracownik (TW) – zna daty: powstania KOR (IX 1976), I pielgrzymki Jana Pawła II do Polski (VI 1979) – identyfikuje postacie: Jacka Kuronia, Adama Michnika, Antoniego Macierewicza, Stanisława Pyjasa – opisuje genezę, przebieg i skutki wydarzeń czerwcowych w 1976 r. – określa cele i opisuje działalność KOR-u	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: ciche podwyżki, Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela (ROPCiO), drugi obieg, Konfederacja Polski Niepodległej (KPN) – zna daty: powstania ROPCiO (1977), utworzenia KPN (1979) – identyfikuje postacie: Zbigniewa i Zofii Romaszewskich, Leszka Moczulskiego, Anny Walentynowicz – wyjaśnia, dlaczego władze komunistyczne w mniejszym stopniu niż dotąd represjonowały ugrupowania opozycyjne	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Wolne Związki Zawodowe (WZZ), Ruch Młodej Polski (RMP) – zna datę: założenia WZZ (1978) – identyfikuje postacie: Stanisława Barańczaka, Andrzeja Gwiazdy, Krzysztofa Wyszковского, Bogdana Borusewicza – charakteryzuje rozwój organizacji opozycyjnych w latach 70. XX w.	
2. Powstanie „Solidarności”	Strajki sierpniowe Utworzenie NSZZ „Solidarność” I Zjazd NSZZ „Solidarność” Na drodze do konfrontacji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: wydarzenia sierpniowe, NSZZ „Solidarność” – zna datę: strajków sierpniowych (VIII 1980) – identyfikuje postać: Lecha Wałęsy – przedstawia przyczyny i skutki strajków sierpniowych w 1980 r.	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: strajk okupacyjny, strajk solidarnościowy, 21 postulatów, porozumienia sierpniowe – zna daty: porozumień sierpniowych (31 VIII 1980), powstania NSZZ „Solidarność” (IX 1980) – identyfikuje postacie: Anny Walentynowicz, Stanisława Kani, Wojciecha Jaruzelskiego – omawia przebieg wydarzeń sierpniowych – wyjaśnia, w jaki sposób	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Międzyzakładowy Komitet Strajkowy (MKS), karnawał „Solidarności” – zna daty: przejęcia władzy przez W. Jaruzelskiego (1981), I zjazdu NSZZ „Solidarność” (IX-X 1981) porozumień szczecińskich (VIII 1980), porozumień jastrzębskich (IX 1980) – identyfikuje postacie: Bogdana Borusewicza, Andrzeja Gwiazdy, Mieczysława Jagielskiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: kryzys bydgoski – zna daty: zamachu na Jana Pawła II (V 1981), kryzysu bydgoskiego (III 1981) – identyfikuje postacie: Ryszarda Kuklińskiego, Jimmy'ego Cartera – przedstawia reakcję ZSRS na wydarzenia w Polsce w 1980 r.	

			władze komunistyczne w Polsce przygotowywały się do konfrontacji siłowej z opozycją	- omawia działalność NSZZ „Solidarność” w okresie tzw. karnawału „Solidarności”		
3. Stan wojenny i schyłek PRL	Wprowadzenie stanu wojennego Świat wobec sytuacji w Polsce Reakcja społeczeństwa Opozycja antykomunistyczna poza „Solidarnością” Ostatnie lata PRL	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminu: stan wojenny - zna daty: wprowadzenia stanu wojennego (12/13 XII 1981), zniesienia stanu wojennego (22 VII 1983) - identyfikuje postacie: Wojciecha Jaruzelskiego, Lecha Wałęsy - przedstawia okoliczności wprowadzenia stanu wojennego w Polsce - wskazuje wydarzenia, które doprowadziły do upadku komunizmu w Polsce	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminów: Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego (WRON), ZOMO, internowanie - zna daty: pacyfikacji kopalni Wujek (16 XII 1981), przyznania Pokojowej Nagrody Nobla L. Wałęsie (1983) - identyfikuje postać: Jerzego Popiełuszki - charakteryzuje przebieg stanu wojennego w Polsce - przedstawia reakcję społeczeństwa na stan wojenny - omawia okoliczności zniesienia stanu wojennego w Polsce	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminów: Tymczasowa Komisja Koordynacyjna NSZZ „Solidarność”, Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych (OPZZ) - zna daty: zawieszenia stanu wojennego (XII 1982), powstania OPZZ (1984), zamordowania ks. J. Popiełuszki (1984) - identyfikuje postacie: Grzegorza Przemyka, Zbigniewa Bujaka, Władysława Frasyniuka, Bogdana Lisa - przedstawia reakcję świata na sytuację w Polsce w okresie stanu wojennego - charakteryzuje sytuację PRL po zniesieniu stanu wojennego	Uczeń: - zna daty: zamordowania G. Przemyka (1983) - identyfikuje postać: Kornela Morawieckiego - charakteryzuje opozycję antykomunistyczną w Polsce w latach 80. XX w.	Uczeń: - ocenia postawy społeczeństwa wobec stanu wojennego
TSW – Jak Pomarańczowa Alternatywa walczyła z komunizmem?	Początki Pomarańczowej Alternatywy Po co robić happeningi? We Wrocławiu Działalność po Okrągłym Stole	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminu: Pomarańczowa Alternatywa - zna datę: szczytu aktywności ulicznej Pomarańczowej Alternatywy (1988)	Uczeń: - zna daty: pierwszych akcji ulicznych Pomarańczowej Alternatywy (1981), końca działalności Pomarańczowej Alternatywy (1990) - identyfikuje postać: Waldemara Fydrycha - wyjaśnia, jakie idee przyświecały Pomarańczowej Alternatywie - wymienia przykłady akcji Pomarańczowej Alternatywy	Uczeń: - identyfikuje postać: Krzysztofa Skiby - przedstawia okoliczności powstania Pomarańczowej Alternatywy - przedstawia stosunek Polaków do akcji podejmowanych przez działaczy Pomarańczowej Alternatywy	Uczeń: - wyjaśnia, jak władze reagowały na akcje Pomarańczowej Alternatywy - omawia działalność Pomarańczowej Alternatywy po Okrągłym Stole	Uczeń: - ocenia wpływ Pomarańczowej Alternatywy na kształtowanie postaw antykomunistycznych i obalenie komunizmu

<p>4. Rozpad bloku wschodniego</p>	<p>Kryzys ZSRS i zmiana sytuacji międzynarodowej Próby reform w ZSRS Jesień Ludów Rozpad ZSRS</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>pierestrojka</i>, <i>Jesień Ludów</i> – identyfikuje postacie: Ronalda Reagana, Michaiła Gorbaczowa – przedstawia rolę Michaiła Gorbaczowa w upadku komunizmu w państwach bloku wschodniego</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>glasnost</i>, <i>uskorzenie</i>, <i>aksamitna rewolucja</i>, Wspólnota Niepodległych Państw (WNP) – zna daty: obalenia komunizmu w Polsce, Bułgarii, Rumunii i na Węgrzech (1989-1990), rozpadu ZSRS (1990), zjednoczenia Niemiec (1990), rozwiązania ZSRS (XII 1991) – identyfikuje postacie: Václava Havla, Borysa Jelcyna – przedstawia przejawy kryzysu ZSRS w latach 80. XX w. – wymienia próby reform w ZSRS i określa ich skutki polityczne – wyjaśnia okoliczności rozpadu ZSRS</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mudżahedini</i>, <i>dżihad</i>, <i>efekt domina</i>, Konferencja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (KBWE), komitety helsińskie, Karta 77 – zna daty: interwencji zbrojnej ZSRS w Afganistanie (1979–1989), przejścia władzy przez M. Gorbaczowa (1985), katastrofy w Czarnobylu (1986), ogłoszenia niepodległości przez Litwę (1990) – identyfikuje postać: Nicolae Ceaușescu – charakteryzuje politykę R. Reagana i jej wpływ na zmianę sytuacji międzynarodowej – charakteryzuje wydarzenia Jesieni Ludów w państwach bloku wschodniego – omawia proces rozpadu ZSRS, uwzględniając powstanie niepodległych państw w Europie</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: „<i>imperium zła</i>”, <i>pucz Janajewa</i> – zna daty: puczu Janajewa (1991), rozwiązania RWPG i Układu Warszawskiego (1991) – identyfikuje postać: Giennadija Janajewa – wyjaśnia, jakie były przyczyny rozwiązania RWPG i Układu Warszawskiego – wyjaśnia znaczenie katastrofy w Czarnobylu dla Europy i ZSRS</p>	<p>Uczeń: – ocenia rolę M. Gorbaczowa i R. Reagana w zmianie układu sił w polityce międzynarodowej</p>
<p>5. Początek III Rzeczypospolitej</p>	<p>Geneza Okrągłego Stołu Okrągły Stół Wybory czerwcowe Budowa III Rzeczypospolitej</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: obrady Okrągłego Stołu, wybory czerwcowe – zna daty: obrad Okrągłego Stołu (II–IV 1989), wyborów czerwcowych (4 VI 1989) – identyfikuje postacie: Lecha Wałęsy, Wojciecha Jaruzelskiego – wskazuje wydarzenia, które doprowadziły do upadku komunizmu w</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Obywatelski Klub Parlamentarny (OKP), sejm kontraktowy, hiperinflacja – zna daty: wyboru W. Jaruzelskiego na prezydenta (VII 1989), powołania rządu T. Mazowieckiego (12 IX 1989) – identyfikuje postacie: Tadeusza Mazowieckiego, Bronisława Geremka,</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Urząd Ochrony Państwa (UOP), weryfikacja – zna daty: ponownego zalegalizowania NSZZ „Solidarność” (IV 1989), przyjęcia nazwy Rzeczpospolita Polska (29 XII 1989) – identyfikuje postacie: Czesława Kiszczaka, Leszka Balcerowicza, Krzysztofa</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu „<i>gruba linia</i>”/„<i>gruba kreska</i>” i problem z jego rozumieniem – zna datę: debaty Miodowicz–Wałęsa (XI 1988) – identyfikuje postacie: Alfreda Miodowicza, Mieczysława Rakowskiego</p>	<p>Uczeń: – ocenia znaczenie obrad Okrągłego Stołu dla przemian politycznych w Polsce</p>

		Polsce	Jarosława Kaczyńskiego – podaje postanowienia i skutki obrad Okrągłego Stołu – prezentuje następstwa wyborów czerwcowych	Skubiszewskiego – omawia okoliczności zwołania Okrągłego Stołu – przedstawia reformy rządu T. Mazowieckiego		
POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU V						
ROZDZIAŁ VI: POLSKA I ŚWIAT W NOWEJ EPOCE						
1. Europa po rozpadzie ZSRS	Europa na przełomie XX i XIX wieku Rosja w nowej rzeczywistości Wojna w Czeczenii Wojna w Jugosławii	Uczeń: – zna datę: wejścia Polski, Czech i Węgier do NATO (1999) – identyfikuje postać: Władimira Putina – wyjaśnia okoliczności wstąpienia Polski, Czech i Węgier do NATO	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: Wspólnota Niepodległych Państw (WNP) – zna daty: powstania Wspólnoty Niepodległych Państw (1991), pomarańczowej rewolucji (2004), rozpadu Jugosławii (1991–1992) – identyfikuje postacie: Billa Clintona, Borysa Jelcyna – charakteryzuje rządy W. Putina w Rosji – wymienia problemy, z jakimi spotkały się podczas transformacji ustrojowej kraje postsowieckie – prezentuje skutki rozpadu Jugosławii	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Euromajdan, rewolucja róż – zna daty: wojny w Jugosławii (1991–1995), ludobójstwa w Srebrenicy (1995), porozumienia w Dayton (XI 1995), rewolucji róż (2004), Euromajdanu (2013/2014) – identyfikuje postacie: Aleksandra Łukaszenki, Wiktora Janukowycza, Wiktora Juszczenki, Micheila Saakaszwilego – omawia proces demokratyzacji Ukrainy i Gruzji – przedstawia przyczyny i skutki wojen w byłej Jugosławii i Czeczenii	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: oligarchia – zna daty: I wojny czeczeńskiej (1994–1996), II wojny czeczeńskiej (1999–2009), wojny o Osetię Południową (2008) – identyfikuje postacie: Dżochara Dudajewa, Ramzana Kadyrowa – charakteryzuje sytuację polityczną na Kaukazie i w Naddniestrzu	Uczeń: – ocenia rolę W. Putina w przywróceniu Rosji roli mocarstwa
TSW – Terroryzm w walce o niepodległość	Pierwsze zamachy Śmierć w teatrze Atak na szkołę	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: terroryzm – wyjaśnia przyczyny narodzin terroryzmu czeczeńskiego	Uczeń: – zna datę: zamachu na szkołę w Biesłanie (2004) – wymienia przykłady zamachów terrorystycznych organizowanych przez bojowników czeczeńskich – omawia skutki społeczne i polityczne zamachów bojowników czeczeńskich	Uczeń: – zna datę: zamachu w teatrze na Dubrowce (2002) – identyfikuje postać: Szamila Basajewa – opisuje przebieg zamachu na teatr na Dubrowce – przedstawia przyczyny, przebieg i skutki zamachu na szkołę w Biesłanie	Uczeń: – zna datę: pierwszego ataku terrorystycznego w Rosji przeprowadzonego przez bojowników czeczeńskich (1995) – identyfikuje postać: Wiktora Czernomyrdina – omawia przebieg i skutki zamachu na szpital w Budionnowsku	Uczeń: – ocenia postawy bojowników czeczeńskich i postawę władz rosyjskich wobec problemu czeczeńskiego

					- opisuje działania władz rosyjskich skierowane przeciwko terrorystom czeczeńskim	
2. Konflikty na świecie po 1989 roku	Daleki Wschód Kraje afrykańskie Współczesne konflikty na świecie Konflikt palestyńsko-izraelski Wojna z terroryzmem	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminu: Al-Kaida - zna datę: ataku na World Trade Center (11 IX 2001) - identyfikuje postać: George'a W. Busha - wyjaśnia przyczyny i skutki wojny z terroryzmem po 2001 r. - przedstawia przyczyny dominacji USA we współczesnym świecie	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminów: polityka neokolonializmu, apartheid, Autonomia Palestyńska - zna datę: inwazji USA na Irak (2003) - identyfikuje postacie: Osamy bin Ladena, Saddama Husajna - wyjaśnia, na czym polega polityka neokolonializmu i jakie niesie za sobą skutki - przedstawia przyczyny i charakter wojny w Iraku - omawia zjawisko terroryzmu islamskiego	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminów: masakra na placu Tiananmen, talibowie, tzw. Państwo Islamskie - zna daty: porozumienia izraelsko-palestyńskiego w Oslo (1993), masakry na placu Tiananmen (VI 1989), wybuchu wojny w Syrii (2011), aneksji Krymu (2014) - identyfikuje postacie: Nelsona Mandeli, Jasira Arafata, Icchaka Rabina, Szimona Peresa - przedstawia rozwój gospodarczy Chin i Japonii w drugiej połowie XX w.	Uczeń: - zna daty: ludobójstwa w Rwandzie (1994), wybuchu wojny domowej w Jemenie (2015) - identyfikuje postać: Baszara al-Asada - wyjaśnia, dlaczego manifestacja chińskich studentów w 1989 r. zakończyła się niepowodzeniem - wyjaśnia, jakie są przyczyny współczesnych konfliktów w Afryce	Uczeń: - ocenia problem terroryzmu - ocenia wpływ USA na sytuację polityczną współczesnego świata
3. Polska w latach 90. XX wieku	Reformy gospodarcze Koszty społeczne transformacji ustrojowej Rozpad obozu solidarnościowego Sytuacja wewnętrzna Polski Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminów: gospodarka wolnorynkowa, prywatyzacja - zna datę: uchwalenia Konstytucji RP (2 IV 1997) - identyfikuje postacie: Tadeusza Mazowieckiego, Lecha Wałęsy, Aleksandra Kwaśniewskiego, Lecha Kaczyńskiego - wymienia najistotniejsze przemiany ustrojowe i ekonomiczne III Rzeczypospolitej	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminów: plan Balcerowicza, bezrobocie, pluralizm polityczny - zna daty: wdrożenia planu Balcerowicza (1990), wyboru L. Wałęsy na prezydenta (XII 1990), pierwszych w pełni demokratycznych wyborów do parlamentu (27 X 1991), wyboru A. Kwaśniewskiego na prezydenta (1995), wyboru L. Kaczyńskiego na prezydenta (2005) - identyfikuje postacie: Leszka Balcerowicza, Jacka	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminu: „wojna na górze” - zna daty: początku „wojny na górze” (1990), uchwalenia małej konstytucji (X 1992), noweli grudniowej (XII 1989), reformy administracyjnej (1997) - identyfikuje postacie: Jana Krzysztofa Bieleckiego, Jarosława Kaczyńskiego - omawia koszty społeczne reform gospodarczych - charakteryzuje scenę polityczną pierwszych lat	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminu: popiwiek - zna datę: rozwiązania PZPR (I 1990)	Uczeń: - ocenia przemiany polityczne i gospodarcze w Polsce po 1989 r.

			Kuronia, Ryszarda Kaczorowskiego – omawia założenia, realizację i skutki gospodarcze planu Balcerowicza – wyjaśnia przyczyny rozpadu obozu solidarnościowego – wymienia reformy przeprowadzone pod koniec lat 90. XX w. – omawia podstawy ustrojowe III Rzeczypospolitej w świetle konstytucji z 1997 r.	demokratycznej Polski – przedstawia proces budowania podstaw prawnych III Rzeczypospolitej		
4. Polska w NATO i EU	Polityka zagraniczna Polska droga do UE Polskie społeczeństwo wobec Unii Polska w strukturach NATO Polska w wojnie z terroryzmem	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: NATO, Unia Europejska – zna daty: przyjęcia Polski do NATO (12 III 1999), wejścia Polski do UE (1 V 2004) – identyfikuje postać: Aleksandra Kwaśniewskiego – przedstawia przyczyny i skutki przystąpienia Polski do NATO i UE – wymienia korzyści, jakie przyniosła Polsce integracja z UE oraz wejście do NATO	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: referendum akcesyjne – zna daty: referendum akcesyjnego (VI 2003), udziału wojsk polskich w wojnie w Afganistanie (2002) i Iraku (2003) – identyfikuje postacie: Bronisława Geremka, Billa Clintona, Borysa Jelcyna – wymienia i omawia etapy integracji Polski z UE – przedstawia postawy Polaków wobec problemu integracji Polski z UE – omawia konsekwencje członkostwa Polski w NATO	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Trójkąt Weimarski, program „Partnerstwo dla Pokoju” – zna daty: podpisania Układu europejskiego (XII 1991), powstania Trójkąta Weimarskiego (1991), wyjścia ostatnich wojsk rosyjskich z Polski (1993), podpisania protokołu akcesyjnego Polski do Paktu Północnoatlantyckiego (1997), podpisania Traktatu nicejskiego (2000) – identyfikuje postać: Włodzimierza Cimoszewicza – określa główne kierunki polskiej polityki zagranicznej – wymienia i omawia etapy polskiej akcesji do NATO	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Środkowoeuropejskie Porozumienie o Wolnym Handlu (CEFTA), grupa luksemburska – opisuje udział Polski w wojnie z terroryzmem	Uczeń: – ocenia rezultaty polskiego członkostwa w NATO i UE
5. Świat w erze globalizacji	Globalizacja Rewolucja informacyjna Kultura masowa	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: internet,	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów:	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: antyglobaliści,	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: Dolina Krzemowa	Uczeń: – ocenia skutki zjawiska amerykanizacji kultury na

	Globalna wioska czy globalne miasto? Współczesne migracje	telefonia komórkowa, globalizacja – wyjaśnia, jakie szanse i zagrożenia niesie za sobą globalizacja – omawia zalety i wady nowych środków komunikacji	amerykanizacja, kultura masowa – opisuje przejawy globalizacji we współczesnym świecie – wskazuje cechy współczesnej kultury masowej – opisuje zjawisko amerykanizacji – przedstawia konsekwencje wzrostu poziomu urbanizacji współczesnego świata – wyjaśnia, na czym polega zjawisko przeludnienia	bogata Północ, biedne Południe, „globalna wioska” – wymienia poglądy przeciwników globalizacji – przedstawia skutki rozwoju turystyki – omawia przyczyny, kierunki i skutki ruchów migracyjnych we współczesnym świecie	– omawia szanse i niebezpieczeństwa dla człowieka, wynikające ze współczesnych zmian cywilizacyjnych	świecie
6. Wyzwania współczesnego świata	Problemy demograficzne Nierówności społeczne Przestępczość zorganizowana Zagrożenie terrorystyczne Zagrożenia ekologiczne	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: przeludnienie – wymienia najważniejsze zagrożenia społeczne współczesnego świata	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: bogata Północ, biedne Południe – wymienia problemy demograficzne współczesnego świata – wskazuje rejony świata, w których występują największe nierówności społeczne – prezentuje zagrożenia ekologiczne współczesnego świata	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Czarna Afryka, Europol, efekt cieplarniany – określa przyczyny i skutki narastania nierówności społecznych we współczesnym świecie – wyjaśnia, jakie zagrożenia niesie za sobą przestępczość zorganizowana – przedstawia działania współczesnego świata na rzecz poprawy stanu ekologicznego naszej planety	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: arabska wiosna, Państwo Islamskie, protokół z Kioto – zna daty: wejścia w życie protokołu z Kioto (2005), arabskiej wiosny (2010–2013) – przedstawia przyczyny i skutki przemian w świecie arabskim w latach 2010–2013 – wyjaśnia, na czym polegają kontrasty społeczne we współczesnym świecie	Uczeń: – przedstawia działania podejmowane w celu niwelowania problemów demograficznych, społecznych i ekologicznych we współczesnym świecie

POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU VII

ZAŁĄCZNIK NR 4

Wymagania na poszczególne stopnie z historii w klasie VIII

Temat lekcji	Zagadnienia, materiał nauczania	Wymagania na poszczególne oceny				
		dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	celująca
ROZDZIAŁ I: II WOJNA ŚWIATOWA						
1. Napaść na Polskę	1. Niemieckie przygotowania do wojny 2. Polacy w przededniu wojny 3. Wybuch wojny 4. Przebieg walk 5. Napaść sowiecka 6. Zakończenie walk i bilans wojny	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: wojna błyskawiczna (<i>Blitzkrieg</i>) – zna daty: agresji Niemiec na Polskę (1 IX 1939), wkroczenia Armii Czerwonej do Polski (17 IX 1939) – identyfikuje postacie: Adolfa Hitlera, Józefa	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: bitwa graniczna, „dziwna wojna”, internowanie – zna daty: bitwy o Westerplatte (1-7 IX 1939), wypowiedzenia wojny Niemcom przez Francję i Wielką Brytanię (3 IX 1939), kapitulacji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: „polskie Termopile”, Korpus Ochrony Pogranicza (KOP) – zna daty: bitwy nad Bzurą (9-22 IX 1939), ewakuacji władz państwowych i wojskowych z Warszawy	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: prowokacja gliwicka, Grupy Specjalne (<i>Einsatzgruppen</i>) – zna daty: prowokacji gliwickiej (31 VIII 1939), kapitulacji Helu (2 X 1939), – identyfikuje postacie:	Uczeń: – ocenia postawę aliantów zachodnich wobec Polski we wrześniu 1939 r. – ocenia postawę władz polskich we wrześniu 1939 r.

	obronnej	<p>Stalina</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia etapy wojny obronnej Polski - wyjaśnia przyczyny klęski Polski we wrześniu 1939 r. 	<p>Warszawy (28 IX 1939)</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Henryka Sułkowskiego, Edwarda Rydza-Śmigłego, Stefana Starzyńskiego - wskazuje na mapie kierunki uderzeń armii niemieckiej i sowieckiej - charakteryzuje etapy wojny obronnej Polski - opisuje przykłady bohaterstwa polskich żołnierzy - przedstawia przykłady zbrodni wojennych dokonanych przez Niemców w czasie wojny obronnej Polski 	<p>(6/7 IX 1939), internowania władz polskich w Rumunii (17/18 IX 1939), kapitulacji pod Kockiem (6 X 1939)</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Władysława Raginisa, Franciszka Kleeberga - wymienia miejsca kluczowych bitew wojny obronnej Polski stoczonych z wojskami niemieckimi i sowieckimi - przedstawia polityczne i militarne założenia planu obrony Polski w 1939 r. - omawia okoliczności wkroczenia wojsk sowieckich na terytorium Polski w kontekście paktu Ribbentrop-Mołotow 	<p>Franciszka Dąbrowskiego, Józefa Unruga, Tadeusza Kutrzeby</p> <ul style="list-style-type: none"> - porównuje plany Polski i Niemiec przygotowane na wypadek wojny - przedstawia stosunek sił ZSRS, Niemiec i Polski 	
2. Podbój Europy przez Hitlera i Stalina	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wojna zimowa 2. Atak III Rzeszy na kraje skandynawskie 3. Agresja niemiecka na Europę Zachodnią 4. Klęska Francji 5. Bitwa o Anglię 6. Wojna na Bałkanach 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: alianci, bitwa o Anglię, kolaboracja - zna daty: ataku III Rzeszy na Francję (10 V 1940), bitwy o Anglię (VII-X 1940) - wymienia państwa, które padły ofiarą agresji sowieckiej oraz niemieckiej do 1941 r. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu: linia Maginota - zna daty: napaści niemieckiej na Danię i Norwegię (9 IV 1940), ataku Niemiec na Jugosławię i Grecję (6 IV 1941) - identyfikuje postacie: Winstona Churchilla, Charles'a de Gaulle'a - wskazuje na mapie obszary zagarnięte przez ZSRS i III Rzeszę do 1941 r. - przedstawia cele polityki Hitlera i Stalina w Europie w latach 1939-1941 - przedstawia najważniejsze działania wojenne w Europie z lat 1939-1941 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: wojna zimowa, państwo marionetkowe, państwo Vichy - zna daty: wojny sowiecko-fińskiej (XI 1939 - III 1940), zajęcia republik bałtyckich przez ZSRS (VI 1940), - przedstawia ekspansję ZSRS w latach 1939-1941 - opisuje kolejne etapy agresji Niemiec w latach 1940-1941 - opisuje skutki bitwy o Anglię oraz omawia jej polityczne i militarne znaczenie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: Komitet Wolnej Francji, linia Mannerheima - zna datę: ewakuacji wojsk alianckich z Dunkierki (V-VI 1940) - identyfikuje postacie: Vidkuna Quislinga, Philippe'a Pétaina - omawia sposób przejścia kontroli nad republikami bałtyckimi przez ZSRS w 1940 r. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia sytuację polityczną i militarną w Europie w 1941 r.

			- wyjaśnia główne przyczyny pokonania Francji przez armię niemiecką w 1940 r.			
TSW - Dlaczego Niemcy nie zdobyli Anglii?	1. Jak pokonać flotę brytyjską? 2. Bitwa o Anglię 3. Pierwsza porażka Hitlera	Uczeń: - zna datę: bitwy o Anglię (VII-X 1940) - identyfikuje postacie: Adolfa Hitlera, Winstona Churchilla - wymienia cele niemieckich ataków lotniczych na Wielką Brytanię	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminów: operacja „Lew morski”, Enigma - wskazuje wynalazki techniczne, które pomogły Brytyjczykom w walce z Niemcami - przedstawia military wkład Polaków w obronę Wielkiej Brytanii	Uczeń: - zna daty: największego nalotu niemieckiego na Wielką Brytanię (15 IX 1940), nalotu na Coventry (14 XI 1940) - identyfikuje postacie Mariana Rejewskiego, Jerzego Różyckiego, Henryka Żygalskiego - omawia założenia niemieckiego planu inwazji na Wielką Brytanię - wyjaśnia, jakie były przyczyny klęski Niemiec w bitwie o Anglię	Uczeń: - porównuje potencjał military wojsk niemieckich i brytyjskich w czasie wojny o Anglię	Uczeń: - ocenia wkład polskich lotników w walki o Wielką Brytanię
3. Wojna III Rzeszy z ZSRS	1. Przygotowania do wojny 2. Atak niemiecki na ZSRS 3. Wielka Wojna Ojczyźniana 4. Stosunek ludności ZSRS do okupanta 5. Walki o Leningrad i Stalingrad	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminu: plan „Barbarossa” - zna daty: agresji Niemiec na ZSRS (22 VI 1941), bitwy pod Stalingradem (VIII 1942 - II 1943) - omawia przełomowe znaczenie bitwy stalingradzkiej dla przebiegu II wojny światowej	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminu: Wielka Wojna Ojczyźniana - zna datę: bitwy pod Moskwą (XI-XII 1941) - identyfikuje postać: Gieorgija Żukowa - wskazuje na mapie przełomowe bitwy wojny Niemiec i ZSRS: pod Moskwą i pod Stalingradem - wyjaśnia przyczyny ataku III Rzeszy na Związek Sowiecki - przedstawia etapy wojny niemiecko-sowieckiej - wyjaśnia, jakie czynniki spowodowały klęskę ofensywy niemieckiej na Moskwę w 1941 r.	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminów: blokada Leningradu, <i>Lend-Lease Act</i> - zna datę: blokady Leningradu (1941-1944) - identyfikuje postać: Friedricha von Paulusa - przedstawia przebieg działań wojennych na froncie wschodnim w latach 1941-1943 - charakteryzuje stosunek ludności do okupanta na zajmowanych terenach przez Niemców - przedstawia, w jaki sposób Niemcy traktowali jeńców sowieckich	Uczeń: - wskazuje powody zbliżenia Wielkiej Brytanii i USA do ZSRS - przedstawia warunki prowadzenia działań wojennych przez Niemcy na terenie ZSRS - wyjaśnia przyczyny i okoliczności zdobycia przewagi military przez ZSRS	Uczeń: - ocenia postawę władz sowieckich w czasie Wielkiej Wojny Ojczyźnianej
4. Polityka okupacyjna	1. Polityka	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:

III Rzeszy	niemiecka wobec ziem okupowanych 2. Ruch oporu w okupowanej Europie 3. Polityka niemiecka wobec Żydów 4. Holokaust 5. Postawy wobec Holokaustu	– wyjaśnia znaczenie terminów: ruch oporu, getto, Holokaust, obóz koncentracyjny – przedstawia założenia rasowej polityki hitlerowców oraz metody jej realizacji	– wyjaśnia znaczenie terminów: pacyfikacja, Generalny Plan Wschodni, gwiazda Dawida, obóz zagłady – zna datę: powstania Generalnego Planu Wschodniego (1942) – identyfikuje postacie: Adolfa Eichmanna, Ireny Sendlerowej – wymienia założenia niemieckiego Generalnego Planu Wschód – charakteryzuje politykę okupacyjną Niemiec – wymienia kraje, w których powstały rządy kolaborujące z Niemcami, oraz kraje, gdzie rozwinął się ruch oporu – wyjaśnia, jakimi sposobami ludność terenów okupowanych niosła pomoc Żydom – omawia bilans Holokaustu	– wyjaśnia znaczenie terminów: „przestrzeń życiowa” (Lebensraum), „ostateczne rozwiązanie kwestii żydowskiej”, „Szoah”, „Żegota”, szmalcownicy – zna datę: konferencji w Wannsee (I 1942) – identyfikuje postacie: Heinricha Himmlera, Oskara Schindlera – wskazuje na mapie obozy koncentracyjne i obozy zagłady w Europie – przedstawia przebieg zagłady europejskich Żydów – omawia postawy ludności ziem okupowanych wobec Holokaustu i niemieckich agresorów	– wyjaśnia znaczenie terminów: Babi Jar, Ponary, czetnicy – zna datę: wybuchu antyniemieckiego powstania w Paryżu (VIII 1942) – identyfikuje postacie: Josipa Broza-Tity, Raoula Wallenberga, Henryka Sławika, – porównuje sytuację ludności na terytoriach okupowanych przez Niemców	– ocenia postawy wobec Holokaustu
5. Wojna poza Europą	1. Walki w Afryce Północnej 2. Wojna na Atlantyku 3. Przystąpienie Japonii do wojny 4. Ofensywa japońska w Azji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: bitwa o Atlantyk – zna daty: ataku Japonii na USA (7 XII 1941), bitwy pod El Alamein (X–XI 1942), bitwy o Midway (VI 1942) – identyfikuje postać: Franklina Delano Roosevelta – wymienia główne strony konfliktu w Afryce i w rejonie Pacyfiku oraz ich najważniejsze cele strategiczne	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Afrika Korps, pakt trzech, wilcze stada, konwój, Enigma – zna daty: podpisania paktu trzech (IX 1940), bitwy na Morzu Koralowym (V 1942), kapitulacji wojsk włoskich i niemieckich w Afryce (V 1943) – identyfikuje postać: Erwina Rommla – wyjaśnia, na czym polegało strategiczne znaczenie bitew pod El Alamein i pod Midway i lokalizuje je na mapie – wyjaśnia znaczenie bitwy o Atlantyk dla losów	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: U-Boot, pancernik, lotniskowiec – zna daty: ataku Włoch na Egipt (VIII 1940), lądowania wojsk niemieckich w Afryce (1941), walk o Guadalcanal (VIII 1942 – II 1943) – identyfikuje postacie: Bernarda Montgomery’ego, Dwighta Davida Eisenhowera – przedstawia przebieg walk w Afryce – charakteryzuje ekspansję japońską w Azji – omawia działania wojenne na morzach i	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: operacja „Torch” – zna datę: nalotów na Maltę (1940–1942) – wskazuje na mapie obszary opanowane przez Japończyków do końca 1942 r. – przedstawia rozwiązania militarne, które obie strony stosowały podczas zmagania na Oceanie Atlantycznym	Uczeń: – ocenia konsekwencje włączenia się USA do wojny

			II wojny światowej	oceanach		
6. Droga do zwycięstwa	<ol style="list-style-type: none"> 1. Początek Wielkiej Koalicji 2. Bitwa na Łuku Kurskim i jej następstwa 3. Walki na Sycylii i we Włoszech 4. Konferencja w Teheranie 5. Otwarcie drugiego frontu w Europie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Karta atlantycka</i>, Wielka Koalicja, Wielka Trójka - zna datę: podpisania <i>Karty atlantyckiej</i> (14 VIII 1941 r.) - identyfikuje postacie: Józefa Stalina, Franklina Delano Roosevelta, Winstona Churchilla - wyjaśnia genezę powstania i cele Wielkiej Koalicji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: konferencja w Teheranie, operacja „Overlord” - zna daty: bitwy na Łuku Kurskim (VII 1943), konferencji w Teheranie (XI–XII 1943), lądowania wojsk alianckich na Sycylii (VII 1943), bitwy o Monte Cassino (V 1944), operacji „Overlord” (6 VI 1944) - przedstawia decyzje podjęte podczas obrad Wielkiej Trójki w Teheranie - wyjaśnia, na czym polegało strategiczne znaczenie bitew i operacji militarnych na froncie wschodnim i zachodnim w latach 1943–1944 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>Lend-Lease Act</i>, konferencja w Casablance, operacja „Market Garden”, linia Gustawa - zna daty: konferencji w Casablance (I 1943), ofensywy Armii Czerwonej na froncie wschodnim (VI 1944), zamachu na A. Hitlera (VII 1944), bitwy pod Falaise (VIII 1944) - identyfikuje postacie: Dwighta Eisenhowera, Stanisława Maczka - przedstawia etapy formowania się Wielkiej Koalicji antyhitlerowskiej - przedstawia decyzje podjęte podczas konferencji w Casablance - opisuje walki na froncie zachodnim i we Włoszech w latach 1943–1944 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu: operacja „Bagration” - identyfikuje postać: Clausa von Stauffenberga - przedstawia przyczyny, okoliczności i skutki zamachu na Hitlera - charakteryzuje założenia polityki zagranicznej wielkich mocarstw w czasie II wojny światowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia wizję powojennego świata zarysowaną w <i>Karcie atlantyckiej</i> przez przywódców USA i Wielkiej Brytanii
Koniec II wojny światowej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ład jałtański 2. Koniec wojny w Europie 3. Walki na Dalekim Wschodzie 4. Kapitulacja Japonii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu: ład jałtański - zna daty: konferencji jałtańskiej (4–11 II 1945), bezwarunkowej kapitulacji III Rzeszy (8/9 V 1945) - identyfikuje postacie: Józefa Stalina, Franklina Delano Roosevelta, Winstona Churchilla - przedstawia decyzje podjęte podczas konferencji jałtańskiej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: operacja berlińska, bezwarunkowa kapitulacja, kamikadze - zna daty: operacji berlińskiej (IV 1945), zrzucenia bomb atomowych na Hiroszimę i Nagasaki (6 i 9 VIII 1945), bezwarunkowej kapitulacji Japonii (2 IX 1945) - przedstawia wielkie operacje strategiczne na froncie wschodnim i zachodnim 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: Wał Pomorski, taktyka „żabich skoków” - zna daty: bitwy o Iwo Jimę (II–III 1945), zdobycia Berlina (2 V 1945), - identyfikuje postać: Douglasa MacArthura - charakteryzuje działania na froncie wschodnim, zachodnim i na Pacyfiku w latach 1944-1945 - omawia metody prowadzenia walki w rejonie Azji i Pacyfiku oraz 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna daty: bitwy na Morzu Filipińskim (VI 1944), - charakteryzuje założenia polityki zagranicznej wielkich mocarstw w czasie II wojny światowej - wyjaśnia, w jakich okolicznościach nastąpiła kapitulacja III Rzeszy 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia założenia Ładu jałtańskiego - ocenia decyzję Amerykanów o użyciu bomby atomowej przeciwko Japonii

			- omawia okoliczności kapitulacji Japonii	przedstawia ich skutki		
POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU I						
ROZDZIAŁ II: POLACY PODCZAS II WOJNY ŚWIATOWEJ						
1. Dwie okupacje	1. Podział ziem polskich 2. Okupacja niemiecka 3. Terror hitlerowski 4. Okupacja sowiecka 5. Deportacje w głąb ZSRS	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminów: Generalne Gubernatorstwo, wysiedlenia, deportacja, sowietyzacja - wskazuje na mapie tereny pod okupacją niemiecką i sowiecką - charakteryzuje główne cele niemieckiej i sowieckiej polityki okupacyjnej	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminów: traktat o granicach i przyjaźni, łapanka, volkslista, akcja AB - zna daty: podpisania traktatu o granicach i przyjaźni (28 IX 1939), akcji AB (V-VI 1940), zbrodni katyńskiej (IV-V 1940) - wskazuje na mapie miejsca masowych egzekucji Polaków pod okupacją niemiecką oraz zsyłek i kaźni ludności polskiej w ZSRS - podaje przykłady terroru niemieckiego i sowieckiego - wyjaśnia, jaki cel zamierzali zrealizować Niemcy, mordując polską inteligencję - omawia okoliczności i przebieg zbrodni katyńskiej	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminów: volksdeutsch, „gadzinówka”, Akcja Specjalna „Kraków”, granatowa policja, Pawiak, paszportyzacja - zna daty: Akcji Specjalnej „Kraków” (XI 1939), paszportyzacji (1940) - identyfikuje postać: Hansa Franka - przedstawia i porównuje politykę okupanta niemieckiego na ziemiach wcielonych do III Rzeszy i w Generalnym Gubernatorstwie - charakteryzuje życie codzienne w kraju pod okupacją niemiecką na przykładzie Warszawy	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminu: operacja „Tannenberg” - zna daty: wyborów do zgromadzeń na Kresach (X 1939), deportacji Polaków w głąb ZSRS (II, IV i VI 1940 oraz V/VI 1941) - przedstawia zmiany terytorialne na ziemiach polskich pod okupacją - przedstawia deportacji Polaków w głąb ZSRS	Uczeń: - porównuje i ocenia okupacyjną politykę władz niemieckich i sowieckich wobec polskiego społeczeństwa
2. Władze polskie na uchodźstwie	1. Powstanie polskiego rządu na emigracji 2. Stosunki polsko-sowieckie 3. Armia Polska w ZSRS 4. Sprawa katyńska 5. Śmierć	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminu: rząd emigracyjny - identyfikuje postać: Władysława Sikorskiego - przedstawia okoliczności powstania polskiego rządu emigracyjnego	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminów: układ Sikorski-Majski, armia Andersa, sprawa katyńska, katastrofa gibraltarska - zna daty: powstania rządu emigracyjnego (IX 1939), układu Sikorski-	Uczeń: - zna datę: ewakuacji armii Andersa na Bliski Wschód (VIII 1942) - identyfikuje postać: Kazimierza Sosnkowskiego - przedstawia okoliczności podpisania układu Sikorski-Majski	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminu: Rada Narodowa RP - omawia losy polskich żołnierzy internowanych po klęsce wrześniowej	Uczeń: - ocenia znaczenie układu Sikorski-Majski dla sprawy polskiej w czasie II wojny światowej

	Sikorskiego	– wyjaśnia, jakie znaczenie miała działalność rządu emigracyjnego dla Polaków w kraju i na uchodźstwie	Majski (30 VII 1941), zerwania stosunków rządu emigracyjnego z ZSRS (25 IV 1943), katastrofy gibraltarskiej (4 VII 1943) – identyfikuje postacie: Władysława Raczkiewicza, Władysława Andersa, Stanisława Mikołajczyka – omawia postanowienia układu Sikorski-Majski – przedstawia okoliczności formowania się Armii Polskiej w ZSRS – wyjaśnia przyczyny zerwania przez ZSRS stosunków dyplomatycznych z polskim rządem emigracyjnym w Londynie	– opisuje okoliczności wyjścia z ZSRS Armii Polskiej gen. Władysława Andersa – omawia polityczne skutki katastrofy gibraltarskiej – przedstawia tworzące się w ZSRS i w kraju pod okupacją ośrodki przyszłych polskich władz komunistycznych		
3. Polskie Państwo Podziemne	1. Początki działalności konspiracyjnej 2. Powstanie Armii Krajowej 3. Działalność ZWZ-AK 4. Polityczne podziały polskiego podziemia 5. Polskie Państwo Podziemne	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Polskie Państwo Podziemne, Armia Krajowa (AK) – zna datę: powstania AK (14 II 1942) – identyfikuje postacie: Stefana Roweckiego ps. Grot, Tadeusza Komorowskiego ps. Bór – wymienia sfery działalności Polskiego Państwa Podziemnego – wyjaśnia, jaką rolę odgrywała Armia Krajowa	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Związek Walki Zbrojnej (ZWZ), Delegatura Rządu RP na Kraj, Rada Jedności Narodowej (RJN), Szare Szeregi, mały sabotaż, dywersja – zna datę: powstania Delegatury Rządu RP na Kraj (XII 1940) – identyfikuje postacie: Kazimierza Sosnkowskiego, Jana Bytnara ps. Rudy – wskazuje na mapie rejony najintensywniejszej działalności polskiej partyzantki – przedstawia struktury Polskiego Państwa Podziemnego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: partyzantka Hubala, Służba Zwycięstwu Polski (SZP), cichociemni, Kedyw, akcja scaleniowa – zna daty: powstania SZP (IX 1939), ZWZ (XI 1939) – identyfikuje postacie: Henryka Dobrzańskiego, Jana Karskiego, Jana Nowaka-Jeziorańskiego – omawia proces budowania struktur wojskowych Polskiego Państwa Podziemnego – wyjaśnia, na czym polegała akcja scaleniowa – wymienia najważniejsze akcje zbrojne ZWZ-AK – charakteryzuje działalność polskich partii politycznych w okresie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Polityczny Komitet Porozumiewawczy (PKP), Narodowa Organizacja Wojskowa, Bataliony Chłopskie, Narodowe Siły Zbrojne, Gwardia Ludowa, Armia Ludowa (AL) – zna daty: akcji pod Arsenalem (1943), zamachu na F. Kutschere (II 1944) – identyfikuje postacie: Michała Karaszewicza-Tokarzewskiego, Cyryła Ratajskiego, Franza Kutschery – charakteryzuje działalność partyzantki majora Hubala – omawia strukturę i	

			<ul style="list-style-type: none"> - omawia rolę Rady Jedności Narodowej w strukturach Polskiego Państwa Podziemnego - wyjaśnia, na czym polegała działalność Delegata Rządu na Kraj 	<ul style="list-style-type: none"> okupacji - przedstawia działalność Delegatury Rządu na Kraj 	<ul style="list-style-type: none"> działalność Szarych Szeregów - wyjaśnia, w jaki sposób rząd emigracyjny utrzymywał kontakty z krajem pod okupacją 	
TSW – Zbrojne akcje polskiego ruchu oporu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Akcja pod Arsenalem 2. Akcja „Główki” 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu: akcja pod Arsenalem - zna datę: akcji pod Arsenalem (III 1943) - identyfikuje postać: Jana Bytnara ps. Rudy - przedstawia przyczyny i skutki akcji pod Arsenalem 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: zamach na F. Kutschere, sabotaż, dywersja, Kedyw - zna datę: zamachu na Franza Kutschere (II 1944) - identyfikuje postacie: Tadeusza Zawadzkiego ps. Zośka, Franza Kutschery - przedstawia przyczyny i skutki zamachu na F. Kutschere - wyjaśnia, jakie represje spotkały Polaków za przeprowadzenie akcji pod Arsenalem 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: akcja pod Arsenalem („Meksyk II”), akcja „Główki” - identyfikuje postać: Emila Fieldorfa ps. Nil - przedstawia metody działalności Kedywu - omawia przebieg akcji pod Arsenalem 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna datę: decyzji AK o przejściu od biernego oporu do ograniczonej walki z okupantem (1942) - omawia przebieg zamachu na F. Kutschere 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia zaangażowanie młodych ludzi w walce z okupantem
4. Społeczeństwo polskie pod okupacją	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niemiecki terror 2. Postawa Polaków wobec okupacji 3. Zagłada polskich Żydów 4. Powstanie w getcie warszawskim 5. Polacy wobec Holokaustu 6. Rzeź wołyńska 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: łapanka, Holokaust, getto - wymienia postawy Polaków wobec polityki okupanta niemieckiego - przedstawia metody eksterminacji narodu żydowskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: Generalny Plan Wschód, Rada Pomocy Żydom „Żegota”, Sprawiedliwy wśród Narodów Świata, rzeź wołyńska - zna daty: powstania Generalnego Planu Wschód (1942), wybuchu powstania w getcie warszawskim (19 IV 1943), rzezi wołyńskiej (1943) - identyfikuje postacie: Marka Edelmana, Ireny Sendlerowej, Józefa i Wiktorii Ulmów - przedstawia założenia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia znaczenie terminów: kontyngent, czarny rynek, Żydowska Organizacja Bojowa (ŻOB), szmalcownik, Ukraińska Powstańcza Armia (UPA), czystki etniczne - zna daty: decyzji o przeprowadzeniu Holokaustu (1942), początku wysiedleń na Zamojszczyźnie (XI 1942), tzw. krwawej niedzieli (11 VII 1943) - identyfikuje postacie: Władysława Bartoszewskiego, Zofii Kossak-Szczuckiej, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna daty: zamordowania rodziny Ulmów (24 III 1944) - identyfikuje postać: Stepana Bandery - opisuje przebieg powstania w getcie warszawskim - przedstawia stosunek państw zachodnich do Holokaustu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia postawy Polaków wobec polityki okupantów - ocenia postawy Polaków wobec Holokaustu

			<p>Generalnego Planu Wschód</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, w jakim celu okupanci prowadzili walkę z polską kulturą 	<p>Witolda Pileckiego, Jana Karskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia wysiedlenia na Zamojszczyźnie i ich skutki - charakteryzuje warunki życia w getcie - opisuje postawy Polaków wobec Holokaustu - przedstawia przyczyny i przebieg konfliktu polsko-ukraińskiego na Kresach Wschodnich 		
<p>5. Plan „Burza” i powstanie warszawskie</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Plan „Burza” i jego przebieg 2. Przyczyny wybuchu powstania warszawskiego 3. Wybuch powstania 4. Walki powstańcze 5. Upadek i skutki powstania 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu: godzina „W” - zna czas trwania powstania warszawskiego (1 VIII–2 X 1944) - przedstawia przyczyny i opisuje skutki powstania warszawskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu: plan „Burza”, zrzuć - zna daty: opracowania planu „Burza” (1943/1944) - identyfikuje postać: Tadeusza Komorowskiego ps. Bór, Leopolda Okulickiego - przedstawia założenia planu „Burza” - charakteryzuje etapy przebiegu powstania warszawskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu: operacja „Ostra Brama” - zna daty: operacji „Ostra Brama” (VII 1944) - identyfikuje postać: Antoniego Chruściela ps. Monter - opisuje realizację planu „Burza” na Kresach Wschodnich - przedstawia sytuację w Warszawie w przededniu powstania i opisuje jej wpływ na bezpośrednią decyzję wydania rozkazu o wybuchu powstania - omawia postawę wielkich mocarstw wobec powstania warszawskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postać: Ericha von dem Bacha-Zelewskiego - omawia okoliczności polityczne i militarne, które wpłynęły na podjęcie decyzji o wybuchu powstania w Warszawie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia decyzję władz polskiego podziemia dotyczącą wybuchu powstania, uwzględniając sytuację międzynarodową i wewnętrzną - ocenia postawę aliantów zachodnich i ZSRS wobec powstania warszawskiego
<p>6. Polacy w koalicji anty-hitlerowskiej</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Armia Polska we Francji 2. Polskie Siły Zbrojne w Wielkiej Brytanii 3. Polacy podczas walk w Europie Zachodniej 4. Wojsko Polskie w ZSRS 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu: Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie - wymienia i wskazuje na mapie miejsca najważniejszych bitew II wojny światowej z udziałem Polaków (walki o Narwik, bitwa o Anglie, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna daty: walk o Narwik (V 1940), walk o Tobruk (VIII – XII 1941), walk o Monte Cassino (V 1944), bitwy pod Lenino (X 1943) - identyfikuje postać: Władysława Andersa - wymienia polskie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna daty: powstania armii gen. Z. Berlinga w ZSRS (V 1943), bitwy pod Falaise (VIII 1944), bitwy pod Arnhem (IX 1944) - identyfikuje postacie: Stanisława Maczka, Stanisława Sosabowskiego, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Zygmunta Szyszko-Bohusza, Karola Świerczewskiego - charakteryzuje proces formowania się polskich oddziałów wojskowych we Francji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia udział Polaków w walkach na frontach II wojny światowej

		oblężenie Tobruku, Monte Cassino, Arnhem)	formacje wojskowe uczestniczące w najważniejszych bitwach II wojny światowej	Zygmunta Berlinga – opisuje szlak bojowy polskich jednostek wojskowych walczących na lądzie, na morzu i w powietrzu na wszystkich frontach II wojny światowej		
7. Sprawa polska pod koniec wojny	1. Polska lubelska 2. Jałta a sprawa polska 3. Represje wobec Polskiego Państwa Podziemnego 4. Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Manifest PKWN, Polska lubelska, Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej (TRJN) – zna daty: ogłoszenia Manifestu PKWN (22 VII 1944), powstania TRJN (VI 1945) – wyjaśnia, w jakich okolicznościach komuniści przejęli władzę w Polsce – omawia okoliczności i skutki powstania TRJN	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Polska Partia Robotnicza (PPR), proces szesnastu – zna daty: powstania PPR (1942), konferencji w Teheranie (1943), konferencji w Jałcie (II 1945), procesu szesnastu (VI 1945), – identyfikuje postacie: Stanisława Mikołajczyka, Leopolda Okulickiego, Bolesława Bieruta – wymienia postanowienia konferencji w Teheranie i w Jałcie dotyczące sprawy Polski – przedstawia najważniejsze etapy procesu przejmowania władzy w Polsce przez komunistów – przedstawia metody działania polskich komunistów w celu przejęcia władzy w państwie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Krajowa Rada Narodowa (KRN), Niepodległość („NIE”) – zna daty: powołania KRN (31 XII 1943/1 I 1944), powstania Rządu Tymczasowego Rzeczypospolitej Polskiej (XII 1944), rozwiązania AK (19 I 1945) – identyfikuje postacie: Edwarda Osóbki-Morawskiego, Augusta Emila Fieldorfa ps. Nil – podaje przejawy zależności powojennej Polski od ZSRS – opisuje metody represji zastosowane przez komunistów wobec Polskiego Państwa Podziemnego	Uczeń: – identyfikuje postacie: Iwana Sierowa, Jana Stanisława Jankowskiego, Kazimierza Pużaka – wyjaśnia, w jaki sposób decyzje Wielkiej Trójki w Teheranie łączyły postanowienia <i>Karty atlantyckiej</i> – omawia postawy działaczy Polskiego Państwa Podziemnego wobec reżimu komunistycznego	Uczeń: – ocenia stosunek wielkich mocarstw do sprawy polskiej

POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU II

ROZDZIAŁ III: ŚWIAT PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ

1. Powojenny podział świata	1. Skutki II wojny światowej 2. Konferencja w Poczdamie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Organizacja Narodów Zjednoczonych,	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: układ dwubiegunowy, procesy	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: plan Marshalla (Europejski Plan	Uczeń: – wyjaśnia, dlaczego państwa Europy Wschodniej nie	Uczeń: – ocenia znaczenie powstania ONZ i NATO
-----------------------------	--	---	--	--	--	---

	<p>3. Procesy norymberskie</p> <p>4. Powstanie ONZ</p> <p>5. Plan Marshalla</p> <p>6. Okupacja Niemiec</p>	<p>Karta Narodów Zjednoczonych</p> <p>- zna daty: podpisania Karty Narodów Zjednoczonych (VI 1945), konferencji poczdamskiej (VII-VIII 1945)</p> <p>- identyfikuje postacie: Józefa Stalina, Harry'ego Trumana</p> <p>- wymienia postanowienia konferencji w Poczdamie</p> <p>- przedstawia cele ONZ</p>	<p>norymberskie, Rada Bezpieczeństwa ONZ, Zgromadzenie Ogólne ONZ, sekretarz generalny ONZ, <i>Powszechna deklaracja praw człowieka</i>, strefa okupacyjna</p> <p>- zna daty: konferencji założycielskiej ONZ (IV 1945), I procesu norymberskiego (XI 1945 - X 1946), uchwalenia <i>Powszechnej deklaracji praw człowieka</i> (1948)</p> <p>- wskazuje na mapie podział Europy na blok zachodni i wschodni</p> <p>- przedstawia bilans II wojny światowej dotyczący strat ludności i zniszczeń</p> <p>- omawia strukturę ONZ i jej działalność w okresie powojennym</p> <p>- opisuje politykę zwycięskich mocarstw wobec Niemiec</p>	<p>Odbudowy), denazyfikacja, demilitaryzacja, dekartelizacja, demokratyzacja</p> <p>- zna daty: ogłoszenia planu Marshalla (VI 1947)</p> <p>- identyfikuje postacie: Clementa Attlee, George'a Marshalla</p> <p>- wskazuje na mapie państwa, które przyjęły pomoc USA w ramach planu Marshalla</p> <p>- przedstawia polityczne skutki II wojny światowej</p> <p>- wyjaśnia przyczyny dominacji USA i ZSRS w powojennym świecie</p>	<p>skorzystały z planu Marshalla</p> <p>- wyjaśnia, w jaki sposób zrealizowano w Niemczech zasadę czterech D</p> <p>- porównuje politykę państw zachodnich i ZSRS wobec Niemiec pod okupacją</p>	
2. Początek zimnej wojny	<p>1. Ekspansja komunizmu w Europie</p> <p>2. Doktryna Trumana</p> <p>3. Kryzys berliński</p> <p>4. Powstanie NATO</p> <p>5. Powstanie berlińskie</p> <p>6. Powstanie dwóch państw niemieckich</p> <p>7. Budowa muru berlińskiego</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- wyjaśnia znaczenie terminów: żelazna kurtyna, zimna wojna, mur berliński</p> <p>- zna daty: proklamowania RFN (IX 1949), powstania NRD (X 1949), budowy muru berlińskiego (1961)</p> <p>- identyfikuje postać: Harry'ego Trumana</p> <p>- wskazuje na mapie terytorium RFN i NRD</p> <p>- wyjaśnia, czym była zimna wojna</p> <p>- przedstawia przyczyny powstania dwóch państw niemieckich</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- wyjaśnia znaczenie terminów: doktryna Trumana, blokada Berlina Zachodniego, NATO</p> <p>- zna daty: ogłoszenia doktryny Trumana (III 1947), blokady Berlina Zachodniego (VI 1948-V 1949), powstania NATO (1949)</p> <p>- identyfikuje postać: Konrada Adenauera</p> <p>- wskazuje na mapie żelazną kurtynę</p> <p>- przedstawia sposób przejmowania władzy przez komunistów w państwach Europy</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- wyjaśnia znaczenie terminów: Bizonia, powstanie berlińskie</p> <p>- zna daty: przemówienia W. Churchilla w Fulton (III 1946), powstania Bizonii (1947), powołania Trizonii (1949), powstania berlińskiego (VI 1953)</p> <p>- wskazuje na mapie podział Niemiec na strefy okupacyjne</p> <p>- przedstawia proces powstania dwóch państw niemieckich</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- identyfikuje postać Waltera Ulbrichta</p> <p>- wyjaśnia genezę blokady Berlina Zachodniego</p> <p>- podaje przyczyny wybuchu powstania berlińskiego</p> <p>- omawia różnice między państwami niemieckimi</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- ocenia politykę ZSRS wobec państw Europy Środkowo-Wschodniej</p> <p>- ocenia politykę państw okupacyjnych wobec Niemiec</p>

			<p>Środkowo-Wschodniej</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, w jaki sposób doktryna Trumana miała powstrzymać rosnące wpływy komunistów na świecie - wskazuje okoliczności powstania NATO - opisuje okoliczności budowy muru berlińskiego 			
TSW – Historia muru berlińskiego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Miasto podzielone żelazną kurtyną 2. Ucieczka do lepszego świata 3. Solidarni z berlińczykami 4. Upadek muru 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu: mur berliński - zna daty: rozpoczęcia budowy muru berlińskiego (VIII 1961), zburzenia muru berlińskiego (XI 1989), zjednoczenia Niemiec (1990) - wymienia przyczyny zbudowania muru berlińskiego - omawia okoliczności upadku muru berlińskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postać: Helmuta Kohla - wyjaśnia, jaką rolę w propagandzie komunistycznej odgrywał mur berliński - wyjaśnia, dlaczego ludzie uciekali do Berlina Zachodniego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Johna Fitzgeralda Kennedy’ego, Ronalda Reagana 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu: Checkpoint Charlie - zna daty: śmierci pierwszej ofiary (VIII 1961) przy próbie przekroczenia muru berlińskiego, wydarzeń przy Checkpoint Charlie (1961) - opisuje, jak budowano mur berliński - wyjaśnia, w jaki sposób opinia międzynarodowa zareagowała na budowę muru berlińskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia znaczenie, jakie dla podzielonego Berlina miały wizyty prezydentów USA J.F. Kennedy’ego i R. Reagana
3. Za żelazną kurtyną	<ol style="list-style-type: none"> 1. ZSRS po II wojnie światowej 2. Kraje demokracji ludowej 3. Odwilż w bloku wschodnim 4. Powstanie węgierskie 5. Polityka odprężenia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: kraje demokracji ludowej, powstanie węgierskie - zna datę: wybuchu powstania węgierskiego (X 1956) - omawia cechy charakterystyczne państw demokracji ludowej - wymienia przyczyny i skutki powstania węgierskiego w 1956 r. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: odwilż, tajny referat Chruszczowa, destalinizacja, Układ Warszawski - zna daty: śmierci J. Stalina (5 III 1953 r.), powstania Układu Warszawskiego (1955), XX Zjazdu KPZR (II 1956) - identyfikuje postać: Nikity Chruszczowa - wyjaśnia znaczenie śmierci Stalina dla przemian w ZSRS i krajach demokracji ludowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: Rada Wzajemnej Pomocy Gospodarczej (RWPG) - zna daty: powstania RWPG (1949), wkroczenia Armii Czerwonej na Węgry (XI 1956), końca okresu odprężenia między Wschodem a Zachodem (1960) - identyfikuje postacie: Josipa Broza-Tity, Ławrientija Berii, Imre Nagya - wyjaśnia, w jakich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: żdanowszczyzna, Kominform - zna daty: powstania Kominformu (IX 1947), - identyfikuje postać: Andrieja Żdanowa - charakteryzuje i porównuje sytuację społeczno-polityczną w ZSRS po zakończeniu II wojny światowej i po śmierci Stalina 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> -

			<ul style="list-style-type: none"> - omawia przejawy odwilży w ZSRS - przedstawia najważniejsze tezy referatu N. Chruszczowa na XX Zjeździe KPZR i konsekwencje ogłoszenia tego przemówienia - omawia okoliczności powstania i znaczenie Układu Warszawskiego - wymienia przejawy odprężenia w relacjach międzynarodowych w latach 1953-1960 	<ul style="list-style-type: none"> okolicznościach doszło do konfliktu między ZSRS a komunistycznymi władzami Jugosławii - charakteryzuje sposób sprawowania władzy i prowadzoną politykę przez N. Chruszczowa - przedstawia przebieg powstania węgierskiego z 1956 r. 		
4. Daleki Wschód po II wojnie światowej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wojna domowa w Chinach 2. Polityka wewnętrzna Mao Zedonga 3. Wojna koreańska 4. Klęska Francji w Indochinach 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna datę: wojny w Korei (1950-1953) - wskazuje na mapie Koreę, Wietnam i Chiny - wymienia komunistyczne kraje Dalekiego Wschodu - omawia przyczyny i skutki konfliktów w Azji w czasie zimnej wojny 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: Wielki Skok, rewolucja kulturalna - zna daty: wojny domowej w Chinach (1946-1949), początku Wielkiego Skoku (1958), rewolucji kulturalnej (1966-1968) - identyfikuje postacie: Mao Zedonga, Kim Ir Sena, Ho Szi Mina - omawia sposoby realizacji i skutki tzw. Wielkiego Skoku w Chinach - wyjaśnia, w jaki sposób przebiegała rewolucja kulturalna w Chinach 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: Kuomintang, reedukacja - zna daty: powstania Chińskiej Republiki Ludowej (X 1949), proklamowania Republiki Chińskiej (1949), bitwy pod Dien Bien Phu (1954) - identyfikuje postacie: Czang Kaj-szeka, Douglasa MacArthura - przedstawia przyczyny i skutki wojny domowej w Chinach po II wojnie światowej - opisuje skutki polityki gospodarczej i kulturalnej Mao Zedonga - opisuje proces dekolonizacji Indochin 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: Czerwona Gwardia (hunwejbini), <i>Czerwona księżeczka</i> - zna daty: rozejmu w Panmundżonie (1953) - opisuje komunistyczne reżimy w Chinach i Korei Północnej, szczególnie uwzględniając stosunek władzy do jednostki - przedstawia rywalizację USA i ZSRS podczas wojny w Korei 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia następstwa procesu dekolonizacji
5. Rozpad systemu kolonialnego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przyczyny rozpadu systemu kolonialnego 2. Powstanie Indii i Pakistanu 3. Konflikt indyjsko-pakistański 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: dekolonizacja, Trzeci Świat - wskazuje przyczyny rozpadu systemu kolonialnego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: metoda tzw. biernego oporu, Rok Afryki - zna datę: Roku Afryki (1960) 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: Indyjski Kongres Narodowy, Liga Muzułmańska, Organizacja Jedności Afrykańskiej (OJA), Ruch 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna daty: wojny w Algierii (1954-1962), wojny w Biafrze (1967) - identyfikuje postać: Charles'a de Gaulle'a - charakteryzuje konflikty 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia najważniejsze skutki polityczne i gospodarcze procesu dekolonizacji - ocenia rolę Mahatmy Gandhiego w procesie

	4. Upadek kolonializmu w Afryce 5. Kraje Trzeciego Świata		– identyfikuje postać: Mahatmy Gandhiego – przedstawia skutki rozpadu brytyjskiego imperium kolonialnego w Indiach – charakteryzuje problemy państw Trzeciego Świata po uzyskaniu niepodległości	Państw Niezrzeszonych, neokolonializm – zna daty: powstania Indii i Pakistanu (1947), konferencji w Bandungu (1955) – wyjaśnia, jaką rolę w procesie dekolonizacji Indii odegrał Indyjski Kongres Narodowy – podaje przyczyny konfliktu indyjsko-pakistańskiego	zbrojne w Afryce w dobie dekolonizacji i po 1960 r.	dekolonizacji Indii
6. Konflikt na Bliskim Wschodzie	1. Powstanie państwa Izrael 2. Kryzys sueski 3. Wojna sześciodniowa i Jom Kippur 4. Konflikt palestyński pod koniec XX w. 5. Rewolucja islamska w Iranie 6. I wojna w Zatoce Perskiej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Bliski Wschód, konflikt żydowsko-palestyński – omawia charakter konfliktu bliskowschodniego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: syjonizm, wojna sześciodniowa, wojna Jom Kippur, Organizacja Wyzwolenia Palestyny (OWP) – zna daty: powstania Izraela (1948), wojny sześciodniowej (1967), wojny Jom Kippur (1973), I wojny w Zatoce Perskiej (1990) – identyfikuje postacie: Dawida Ben Guriona, Jasira Arafata – wskazuje na mapie rejon Bliskiego Wschodu i Zatoki Perskiej – przedstawia okoliczności, w jakich powstało państwo Izrael – wymienia przyczyny i skutki konfliktów izraelsko-arabskich – omawia konflikt w rejonie Zatoki Perskiej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: intifada, Autonomia Palestyńska, operacja „Pustynna burza” – zna daty: wydania deklaracji Balfoura (1917), wojny o niepodległość Izraela (1948–1949), wojny izraelsko-egipskiej (X 1956), porozumienia w Camp David (1978), wybuchu intifady (1987), porozumienia z Oslo (1993) – identyfikuje postacie: Ruhollaha Chomeiniego, Saddama Husajna – omawia proces powstawania państwa Izrael i jego funkcjonowanie w pierwszych latach niepodległości – przedstawia przyczyny i skutki rewolucji islamskiej w Iranie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: kibuc, szyici, zamach w Monachium – zna daty: rezolucji ONZ o podziale Palestyny (1947), nacjonalizacji Kanału Sueskiego (1956), zamachu w Monachium (1972) – identyfikuje postacie: Gamala Abdela Namera, Menachema Begina – charakteryzuje i ocenia zjawisko terroryzmu palestyńskiego	Uczeń: – ocenia rolę światowych mocarstw w konflikcie bliskowschodnim
7. Zimna wojna i wyścig zbrojeń	1. Rywalizacja Wschód–Zachód 2. Kryzys kubański	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: praska wiosna, wyścig	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: kryzys kubański, lądowanie w	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Vietcong, Konferencja	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: „gorąca linia” między Moskwą	Uczeń: – omawia wpływy ZSRS na świecie i ocenia ich polityczne konsekwencje

	<p>3. Wojna w Wietnamie</p> <p>4. Rządy Breżniewa</p> <p>5. Praska wiosna</p>	<p>zbrojeń</p> <p>- zna datę: praskiej wiosny (1968)</p> <p>- identyfikuje postać: Fidela Castro</p> <p>- omawia przyczyny i skutki praskiej wiosny</p> <p>- wyjaśnia, na czym polegała rywalizacja między USA i ZSRS w dziedzinach: wojskowości i podboju kosmosu</p>	<p>Zatoce Świń, odprężenie</p> <p>- zna daty: desantu w Zatoce Świń (1961), ogłoszenia blokady morskiej Kuby (X 1962), wojny w Wietnamie (1957-1975), interwencji wojsk Układu Warszawskiego w Czechosłowacji (20/21 VIII 1968)</p> <p>- identyfikuje postacie: Nikity Chruszczowa, Johna F. Kennedy'ego, Richarda Nixona, Leonida Breżniewa, Alexandra Dubčeka</p> <p>- przedstawia przyczyny i skutki konfliktu kubańskiego</p> <p>- przedstawia przyczyny i skutki amerykańskiej interwencji w Wietnamie</p> <p>- wyjaśnia okoliczności interwencji sił Układu Warszawskiego w Czechosłowacji</p>	<p>Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, Czerwoni Khmerzy</p> <p>- zna daty: przejęcia władzy na Kubie przez F. Castro (1959), Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (1973-1975), dyktatury Czerwonych Khmerów (1975-1979),</p> <p>- identyfikuje po-stać Dwighta Eisenhowera</p> <p>- omawia główne założenia polityki zagranicznej ZSRS i USA w latach 60. i 70. XX w.</p> <p>- przedstawia skutki rządów Czerwonych Khmerów w Kambodży</p>	<p>i Waszyngtonem</p> <p>- zna daty: umieszczenia pierwszego sztucznego satelity w kosmosie (1947), wysłania pierwszego człowieka w kosmos (1961), lądowania na Księżycu (1969),</p> <p>- identyfikuje postacie: Pol Pota, Jurija Gagarina, Neila Armstronga</p>	
<p>8. Droga ku wspólnej Europie</p>	<p>1. Demokratyzacja Europy Zachodniej</p> <p>2. Upadek europejskich dyktatur</p> <p>3. Początek integracji europejskiej</p> <p>4. Od EWG do Unii Europejskiej</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- wyjaśnia znaczenie terminów: traktaty rzymskie, Unia Europejska, euro</p> <p>- zna daty: powstania EWWiS (1952), podpisania traktatów rzymskich (1957), powstania Unii Europejskiej (1993)</p> <p>- identyfikuje po-stać: Roberta Schumana</p> <p>- wskazuje na mapie państwa założycielskie EWG</p> <p>- podaje przyczyny integracji europejskiej</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- wyjaśnia znaczenie terminów: Europejska Wspólnota Węgla i Stali (EWWiS), Europejska Wspólnota Gospodarcza (EWG), Europejska Wspólnota Energii Atomowej (Euratom), Komisja Europejska, Parlament Europejski, układ z Schengen, traktat z Maasticht</p> <p>- zna daty: podpisania układu w Schengen (1985), zawarcia traktatu w Maastricht (1992)</p> <p>- identyfikuje postacie: Konrada Adenauera,</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- wyjaśnia znaczenie terminów: plan Schumana, Rada Europejska</p> <p>- zna daty: ogłoszenia planu Schumana (1950), powstania Komisji Wspólnot Europejskich (1967)</p> <p>- wskazuje na mapie etapy rozszerzania EWG</p> <p>- omawia wpływ integracji europejskiej na rozwój gospodarczy i demokratyzację państw Europy Zachodniej</p> <p>- porównuje sytuację gospodarczą państw Europy Zachodniej i</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- wyjaśnia znaczenie terminów: Organizacja Europejskiej Współpracy Gospodarczej (OEEC), Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD)</p> <p>- zna daty: rewolucji goździków (1974), końca dyktatury F. Franco w Hiszpanii (1975)</p> <p>- identyfikuje postacie: Antonia de Oliveiry Salazara, króla Juana Carlosa</p> <p>- wyjaśnia, w jaki sposób doszło do demokratycznych przemian w krajach</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- ocenia gospodarcze i polityczne skutki integracji europejskiej</p>

			Alcida De Gasperiego – wskazuje na mapie państwa należące do UE – wymienia zjawiska, które wpłynęły na umocnienie się demokracji w Europie Zachodniej po II wojnie światowej – przedstawia etapy tworzenia Unii Europejskiej	Wschodniej	Europy Zachodniej i Południowej	
9. Przemiany społeczne i kulturowe w drugiej połowie XX w.	1. Rewolucja obyczajowa 2. Ruchy kontestatorskie 3. Bunt studentcki 4. Ruchy feministyczne 5. Terroryzm polityczny 6. Walka z segregacją rasową 7. Sobór Watykański II	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: rewolucja obyczajowa – omawia cechy charakterystyczne rewolucji obyczajowej i jej skutki	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: ruch kontestatorski, hipisi, pacyfizm, feminizm, segregacja rasowa – zna daty: obrad Soboru Watykańskiego II (1962–1965), zniesienia segregacji rasowej w USA (1964) – identyfikuje postacie: Martina Luthera Kinga, Jana XXIII, Pawła VI – przedstawia przyczyny przemian społecznych i kulturowych w drugiej połowie XX w. – wymienia hasła ruchów kontestatorskich – przedstawia cele buntów studentckich w krajach zachodnich w latach 60. – wyjaśnia, na czym polegała walka z segregacją rasową w USA – wymienia skutki obrad Soboru Watykańskiego II	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: rewolucja seksualna, kontrkultura, Greenpeace, Woodstock, terroryzm polityczny – zna daty: buntów studentckich we Francji (1968), festiwalu w Woodstock (1969), marszu w Waszyngtonie (1963) – wymienia przykłady zespołów rockowych, które miały wpływ na kształtowanie się kultury młodzieżowej lat 60. i 70. – omawia cechy charakterystyczne ruchów kontestatorskich – prezentuje poglądy ruchów feministycznych w XX w. – omawia przyczyny, przejawy i skutki buntów studentckich – opisuje walkę o równouprawnienie w USA	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Frakcja Czerwonej Armii, Czerwone Brygady – identyfikuje postacie: Adreasa Baadera, Alda Moro – podaje przykłady wybitnych osobowości ruchów kontestatorskich – omawia genezę, przejawy i skutki terroryzmu politycznego	Uczeń: – ocenia skutki społeczne, kulturalne i polityczne przemian obyczajowych lat 60. XX w. – ocenia znaczenie reform Soboru Watykańskiego II

POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU III

ROZDZIAŁ IV: POLSKA PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ

<p>1. Początki władzy komunistów w Polsce</p>	<p>1. Nowa Polska 2. Przesiedlenia ludności 3. Postawy polskiego społeczeństwa 4. Referendum ludowe 5. Sfałszowane wybory</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Ziemie Odzyskane, referendum ludowe – zna datę: referendum ludowego (30 VI 1946), pierwszych powojennych wyborów parlamentarnych (I 1947) – identyfikuje postacie: Stanisława Mikołajczyka, Bolesława Bieruta, Władysława Gomułki – wskazuje na mapie granice Polski po II wojnie światowej – przedstawia etapy przejmowania władzy w Polsce przez komunistów</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: linia Curzona, repatrianci, akcja „Wisła”, Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL), „cuda nad urną”, demokracja ludowa – zna datę: pogromu kieleckiego (1946), akcji „Wisła”(1947) – identyfikuje postać: Józefa Cyrankiewicza – wskazuje na mapie kierunki powojennych przesiedleń ludności na ziemiach polskich – omawia zmiany terytorium Polski po II wojnie światowej w odniesieniu do granic z 1939 r. – przedstawia przyczyny i skutki migracji ludności na ziemiach polskich po II wojnie światowej – omawia przyczyny i skutki akcji „Wisła” – przedstawia okoliczności i skutki przeprowadzenia referendum ludowego – opisuje metody, dzięki którym komuniści zdobyli władzę w Polsce</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: partie koncesjonowane, Urząd Bezpieczeństwa (UB), Milicja Obywatelska (MO), cenzura przewencyjna – zna datę: polsko-sowieckiego układu granicznego (VIII 1945), uchwalenia „małej konstytucji” (II 1947), uznania nienaruszalności polskiej granicy zachodniej przez NRD (1950) i RFN (1970) – charakteryzuje międzynarodowe uwarunkowania kształtowania polskiej granicy państwowej po II wojnie światowej – przedstawia stosunek polskich partii politycznych do referendum ludowego – podaje przejawy zależności powojennej Polski od ZSRS</p>	<p>Uczeń: – identyfikuje postacie: Karola Świerczewskiego, Augusta Hłonda – przedstawia proces odbudowy ośrodków uniwersyteckich w powojennej Polsce – przedstawia różne postawy społeczeństwa polskiego wobec nowej władzy oraz ich uwarunkowania polityczne, społeczne i ekonomiczne</p>	<p>Uczeń: – ocenia postawy Polaków wobec nowego reżimu</p>
<p>TSW – Jak Polacy zajmowali Ziemie Odzyskane?</p>	<p>1. Przejmowanie kontroli 2. Napływ osadników 3. Zagospodarowanie Ziemi Odzyskanych 4. <i>Sami swoi</i></p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: Ziemie Odzyskane – zna datę: początku napływu osadników na Ziemie Odzyskane (1945) – wymienia, skąd pochodzili osadnicy, którzy znaleźli się na Ziemach Odzyskanych</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: szabrownictwo – zna datę: akcji „Wisła” (1947) – omawia proces przejmowania kontroli nad Ziemiami Odzyskanymi przez Polaków – omawia przyczyny napływu osadników na</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: Ministerstwo Ziemi Odzyskanych – zna datę: utworzenia dywizji rolniczo-gospodarczej do przejmowania Ziemi Odzyskanych (1945) – identyfikuje postać: Władysława Gomułki – wyjaśnia, w jaki sposób</p>	<p>Uczeń: – identyfikuje postać: Augusta Hłonda – przedstawia rolę Kościoła katolickiego w integracji Ziemi Odzyskanych z Polską – wymienia przykłady filmowych adaptacji losów Ziemi Odzyskanych i ich mieszkańców</p>	<p>Uczeń: – ocenia politykę władz komunistycznych wobec Ziemi Odzyskanych</p>

			Ziemie Odzyskane – przedstawią postawy Polaków, którzy znaleźli się na Ziemiach Odzyskanych	propaganda komunistyczna upowszechniała ideę Ziem Odzyskanych – wyjaśnia, jak władze polskie traktowały Niemców zamieszkujących Ziemie Odzyskane		
2. Opór społeczny wobec komunizmu	1. Początek terroru 2. Podziemie antykomunistyczne 3. Represje komunistyczne 4. Jak ujawniano kulisy bezpieki?	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: żołnierze niezłomni (wyklęci) – identyfikuje postacie: Danuty Siedzikówny ps. Inka, Witolda Pileckiego – wymienia przykłady represji stosowanych wobec antykomunistycznego ruchu oporu	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: podziemie niepodległościowe, Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość” (WiN) – zna daty: powołania WiN (IX 1945), wykonania wyroków śmierci na Witoldzie Pileckim (1948), Danucie Siedzikównie ps. Inka (1948) i Emilu Fieldorfie ps. Nil (1953) – identyfikuje postacie: Jana Rodowicza ps. Anoda, Emila Fieldorfa ps. Nil, Jana Nowaka-Jeziorańskiego – wyjaśnia, jakie cele przyświecały organizacjom podziemia niepodległościowego – przedstawia metody działania organizacji podziemia niepodległościowego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego (MBP), Urząd Bezpieczeństwa (UB), Radio Wolna Europa – zna daty: wykonania wyroków śmierci na Zygmuncie Szendzielarzu ps. Łupaszka (1948), ucieczki Józefa Światły na Zachód (1953), rozbicia ostatniego zgrupowania podziemia antykomunistycznego (1963) – identyfikuje postacie: Zygmunta Szendzielarza ps. Łupaszka, Józefa Światły – omawia sposób funkcjonowania komunistycznego aparatu terroru – wyjaśnia, jakie cele chciały osiągnąć władze komunistyczne poprzez stosowanie terroru wobec swoich przeciwników	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: Narodowe Zjednoczenie Wojskowe – zna daty: powstania Radia Wolna Europa (1949) i jej rozgłośni polskiej (1951), procesu IV Zarządu Głównego WiN (1950), wykonania wyroków na członków IV Zarządu Głównego WiN (1951) – identyfikuje postacie: Mariana Bernaciaka ps. Orlik, Hieronima Dekutowskiego ps. Zapora, Franciszka Jaskulskiego ps. Zagończyk, Józefa Franczaka ps. Lalek – przedstawia okoliczności, w jakich ujawniono kulisy działalności komunistycznych służb bezpieczeństwa	Uczeń: – ocenia postawy działaczy podziemia niepodległościowego i żołnierzy niezłomnych
3. Powojenna odbudowa	1. Zniszczenia wojenne 2. Zagospodarowanie Ziem Odzyskanych 3. Reforma rolna	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: reforma rolna, nacjonalizacja przemysłu – zna datę: wydania	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: bitwa o handel, plan trzyletni – zna daty: ustawy o	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: UNRRA, Centralny Urząd Planowania	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: Ministerstwo Ziem Odzyskanych – zna datę: powołania	Uczeń: – ocenia skutki społeczne reform gospodarczych i gospodarki planowej

	<p>4. Nacjonalizacja przemysłu i handlu</p> <p>5. Plan trzyletni</p>	<p>dekretu o reformie rolnej (IX 1944)</p> <p>– omawia założenia i skutki realizacji dekretów o reformie rolnej i nacjonalizacji przemysłu</p>	<p>nacjonalizacji (I 1946), tzw. bitwy o handel (1947), planu trzyletniego (1947–1949)</p> <p>– przedstawia bilans polskich strat wojennych w gospodarce</p> <p>– opisuje zniszczenia wojenne Polski</p> <p>– wyjaśnia, na czym polegała bitwa o handel i jakie były jej skutki</p> <p>– podaje założenia planu trzyletniego i efekt jego realizacji</p>	<p>– przedstawia proces zagospodarowywania Ziemi Odzyskanych</p> <p>– przedstawia straty dóbr kulturalnych w Polsce</p> <p>– określa społeczne i polityczne konsekwencje wprowadzenia dekretów o reformie rolnej oraz nacjonalizacji przemysłu</p>	<p>Ministerstwa Ziemi Odzyskanych (1945)</p> <p>– wyjaśnia, jak nowi mieszkańcy traktowali Ziemię Odzyskaną</p> <p>– omawia przebieg odbudowy Warszawy</p>	
<p>4. Polska w czasach stalinizmu</p>	<p>1. Powstanie PZPR</p> <p>2. Przemiany gospodarczo-społeczne</p> <p>3. Próba kolektywizacji</p> <p>4. Stalinizm w Polsce</p> <p>5. Socrealizm</p> <p>6. Konstytucja stalinowska z 1952 roku</p> <p>7. Walka z Kościołem katolickim</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: Polska Zjednoczona Partia Robotnicza (PZPR), Polska Rzeczpospolita Ludowa (PRL)</p> <p>– zna datę: przyjęcia konstytucji PRL (22 VII 1952)</p> <p>– identyfikuje postacie: Władysława Gomułki, Bolesława Bieruta</p> <p>– podaje główne cechy ustroju politycznego Polski w okresie stalinowskim</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: system monopartyjny, system centralnego sterowania, plan sześcioletni, kolektywizacja, stalinizm, socrealizm</p> <p>– zna datę: powstania PZPR (XII 1948), planu sześcioletniego (1950–1955)</p> <p>– identyfikuje postać: Stefana Wyszyńskiego</p> <p>– podaje założenia planu sześcioletniego</p> <p>– omawia przyczyny i skutki kolektywizacji w Polsce</p> <p>– wskazuje cechy charakterystyczne socrealizmu w kulturze polskiej</p> <p>– przedstawia założenia konstytucji PRL z 1952 r.</p> <p>– przytacza przykłady terroru w czasach stalinowskich</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– wyjaśnia znaczenie terminów: odchylenie prawicowo-nacjonalistyczne, „wyścig pracy”, Państwowe Gospodarstwo Rolne, kułak, Związek Młodzieży Polskiej (ZMP)</p> <p>– zna datę: internowania S. Wyszyńskiego (1953–1956)</p> <p>– identyfikuje postacie: Jakuba Bermana, Hilarego Minca</p> <p>– przedstawia okoliczności powstania PZPR</p> <p>– przedstawia konsekwencje społeczne i ekonomiczne planu sześcioletniego</p> <p>– wymienia przykłady świadczące o stalinizacji Polski</p> <p>– omawia cele propagandy komunistycznej w czasach stalinizmu</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– zna datę: podpisania porozumienia między rządem a Episkopatem (1950)</p> <p>– identyfikuje postacie: Konstantego Rokossowskiego, Czesława Kaczmarska</p> <p>– wyjaśnia, dlaczego w Wojsku Polskim nadal występowały silne wpływy sowieckie</p> <p>– opisuje system represji władz komunistycznych wobec Kościoła</p>	<p>Uczeń:</p> <p>– ocenia metody sprawowania władzy w Polsce na początku lat 50.</p> <p>– ocenia kult jednostki w Polsce w okresie stalinizmu</p>

5. Polski Październik	<ol style="list-style-type: none"> 1. PRL po śmierci Stalina 2. Spory wewnętrzne w PZPR 3. Poznański Czerwiec 4. Początki rządów Gomułki 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu: poznański Czerwiec - zna datę: polskiego Października (X 1956) - identyfikuje postać: Władysława Gomułki - wyjaśnia przyczyny i skutki wydarzeń poznańskiego Czerwca i polskiego Października w 1956 r. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: „polska droga do socjalizmu”, Służba Bezpieczeństwa (SB), odwilż październikowa - zna daty: wydarzeń poznańskich (28-30 VI 1956), wyboru W. Gomułki na I sekretarza KC PZPR (X 1956), - identyfikuje postać: Józefa Cyrankiewicza - omawia przejawy odwilży październikowej w Polsce - przedstawia przebieg wydarzeń poznańskiego Czerwca i polskiego Października w 1956 r. - prezentuje okoliczności dojścia Władysława Gomułki do władzy - charakteryzuje zakończenia okresu odwilży w Polsce w kontekście ograniczenia wolności słowa 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: puławianie, natolińczycy - zna daty: śmierci J. Stalina (5 III 1953), obrad VIII Plenum KC PZPR (X 1956), końca odwilży w Polsce (1957) - identyfikuje postać: Edwarda Ochaba - wyjaśnia okoliczności zwołania VIII Plenum KC PZPR - omawia proces odwilży po dojściu W. Gomułki do władzy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (MSW), „Po Prostu” - identyfikuje postacie: Adama Ważyka, Romana Strzałkowskiego - wyjaśnia, w jaki sposób <i>Poemat dla dorosłych</i> i publikacje w „Po Prostu” odzwierciedlały nastroje niezadowolenia społecznego w latach 50. XX w. - prezentuje poglądy natolińczyków i puławian 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia postawy Józefa Cyrankiewicza i Władysława Gomułki wobec wydarzeń poznańskich
6. PRL w latach 1956-1970	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mała stabilizacja 2. Spór z Kościołem 3. Początek opozycji 4. Marzec 1968 r. 5. Grudzień 1970 r. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: obchody Tysiąclecia Chrztu Polski, Marzec '68, Grudzień '70 - zna daty: obchodów Tysiąclecia Chrztu Polski (1966), wydarzeń marcowych (III 1968) - identyfikuje postać: Władysława Gomułki - wyjaśnia przyczyny i skutki wydarzeń z marca 1968 r. i grudnia 1970 r. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu: mała stabilizacja - zna daty: układu PRL-RFN (7 XII 1970), wydarzeń grudniowych na Wybrzeżu (14-21 XII 1970) - identyfikuje postacie: Willy'ego Brandta, Stefana Wyszyńskiego, Edwarda Gierka - charakteryzuje okres rządów W. Gomułki, w tym politykę zagraniczną PRL - przedstawia przebieg obchodów milenijnych - przedstawia przebieg 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: peregrynacja, rewizjoniści, dogmatycy, <i>List 34</i> - zna daty: listu episkopatu polskiego do episkopatu niemieckiego (1965), opublikowania <i>Listu 34</i> (1964), zdjęcia „Dziadów” z afisza w teatrze Narodowym (I 1968), ogłoszenia podwyżek cen żywności (12 XII 1970) - identyfikuje postacie: Andrzeja Wajdy, Jacka Kuronia, Karola Modzelewskiego, Adama 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: polska szkoła filmowa, „Polityka”, „komandosi”, Zmotoryzowane Odwody Milicji Obywatelskiej (ZOMO) - identyfikuje postacie: Antoniego Słonimskiego, Zbigniewa Cybulskiego, Tadeusza Różewicza, Andrzeja Munka, Wojciecha Jerzego Hasa - omawia stosunek władz PRL do inteligencji - wyjaśnia przyczyny i skutki kampanii antysemitkiej w Polsce w 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia zachowanie władz PRL w obliczu wydarzeń na Wybrzeżu w 1970 r. - ocenia rolę Kościoła katolickiego i środowisk studenckich w kształtowaniu opozycji wobec władz PRL

			wydarzeń marcowych 1968 r. – opisuje przebieg wydarzeń na Wybrzeżu w 1970 r.	Michnika, Henryka Szlajfera – charakteryzuje przyczyny i narastanie konfliktu władz z Kościołem katolickim – opisuje narodziny i działalność opozycji	1968 r.	
7. Polska w latach 70. XX wieku	1. „Druka Polska” Edwarda Gierka 2. Rozwój na kredyt 3. Niepowodzenia gospodarcze 4. „Propaganda sukcesu” 5. Nowelizacja konstytucji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: „druka Polska” – identyfikuje postać: Edwarda Gierka – wymienia cechy charakterystyczne rządów E. Gierka	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: „propaganda sukcesu” – zna datę: nowelizacji konstytucji PRL (1976) – omawia wpływ zagranicznych kredytów na rozwój przemysłu ciężkiego i górnictwa – przedstawia zmiany w życiu codziennym Polaków za czasów rządów E. Gierka – wyjaśnia, na czym polegała propaganda sukcesu w czasie rządów E. Gierka	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: ukryte bezrobocie, kino moralnego niepokoju – identyfikuje postacie: Andrzeja Wajdy, Krzysztofa Zanussiego – wyjaśnia, dlaczego polityka gospodarcza E. Gierka zakończyła się niepowodzeniem – przedstawia okoliczności i skutki nowelizacji konstytucji w 1976 r.	Uczeń: – identyfikuje postać: Piotra Jaroszewicza – przedstawia wpływ kina moralnego niepokoju na kształtowanie postaw Polaków	Uczeń: – ocenia okres rządów Edwarda Gierka
POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU IV						
ROZDZIAŁ V: UPADEK KOMUNIZMU						
1. Początki opozycji demokratycznej w Polsce	1. Czerwiec 1976 roku 2. Powstanie opozycji 3. Rozwój opozycji 4. Papież w Polsce	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: Czerwiec '76 – zna datę: wydarzeń czerwcowych (VI 1976), wyboru Karola Wojtyły na papieża (16 X 1978) – identyfikuje postacie: Edwarda Gierka, Jana Pawła II – przedstawia okoliczności narodzin opozycji demokratycznej w Polsce – wyjaśnia wpływ wyboru	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: spekulacja, Komitet Obrony Robotników (KOR), tajny współpracownik (TW) – zna datę: powstania KOR (IX 1976), I pielgrzymki Jana Pawła II do Polski (VI 1979) – identyfikuje postacie: Jacka Kuronia, Adama Michnika, Antoniego Macierewicza, Stanisława Pyjasa	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: ciche podwyżki, Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela (ROPCiO), drugi obieg, Konfederacja Polski Niepodległej (KPN) – zna datę: powstania ROPCiO (1977), utworzenia KPN (1979) – identyfikuje postacie: Zbigniewa i Zofii Romaszewskich, Leszka Moczulskiego,	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Wolne Związki Zawodowe (WZZ), Ruch Młodej Polski (RMP) – zna datę: założenia WZZ (1978) – identyfikuje postacie: Stanisława Barańczaka, Andrzeja Gwiazdy, Krzysztofa Wyszkowskiego, Bogdana Borusewicza – charakteryzuje rozwój organizacji opozycyjnych	

		Karola Wojtyły na papieża na sytuację w Polsce	– opisuje genezę, przebieg i skutki wydarzeń czerwcowych w 1976 r. – określa cele i opisuje działalność KOR-u	Anny Walentynowicz – wyjaśnia, dlaczego władze komunistyczne w mniejszym stopniu niż dotąd represjonowały ugrupowania opozycyjne	w latach 70. XX w.	
2. Powstanie „Solidarności”	1. Strajki sierpniowe 2. Utworzenie NSZZ „Solidarność” 3. I Zjazd NSZZ „Solidarność” 4. Na drodze do konfrontacji	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: wydarzenia sierpniowe, NSZZ „Solidarność” – zna datę: strajków sierpniowych (VIII 1980) – identyfikuje postać: Lecha Wałęsę – przedstawia przyczyny i skutki strajków sierpniowych w 1980 r.	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: strajk okupacyjny, strajk solidarnościowy, 21 postulatów, porozumienia sierpniowe – zna daty: porozumień sierpniowych (31 VIII 1980), powstania NSZZ „Solidarność” (IX 1980) – identyfikuje postacie: Anny Walentynowicz, Stanisława Kani, Wojciecha Jaruzelskiego – omawia przebieg wydarzeń sierpniowych – wyjaśnia, w jaki sposób władze komunistyczne w Polsce przygotowywały się do konfrontacji siłowej z opozycją	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Międzyzakładowy Komitet Strajkowy (MKS), karnawał „Solidarność” – zna daty: przejęcia władzy przez W. Jaruzelskiego (1981), I zjazdu NSZZ „Solidarność” (IX–X 1981) porozumień szczecińskich (VIII 1980), porozumień jastrzębskich (IX 1980) – identyfikuje postacie: Bogdana Borusewicza, Andrzeja Gwiazdy, Mieczysława Jagielskiego – omawia działalność NSZZ „Solidarność” w okresie tzw. karnawału „Solidarności”	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: kryzys bydgoski – zna daty: zamachu na Jana Pawła II (V 1981), kryzysu bydgoskiego (III 1981) – identyfikuje postacie: Ryszarda Kuklińskiego, Jimmy’ego Cartera – przedstawia reakcję ZSRS na wydarzenia w Polsce w 1980 r.	
3. Stan wojenny i schyłek PRL	1. Wprowadzenie stanu wojennego 2. Świat wobec sytuacji w Polsce 3. Reakcja społeczeństwa 4. Opozycja antykomunistyczna poza „Solidarnością” 5. Ostatnie lata PRL	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: stan wojenny – zna daty: wprowadzenia stanu wojennego (12/13 XII 1981), zniesienia stanu wojennego (22 VII 1983) – identyfikuje postacie: Wojciecha Jaruzelskiego, Lecha Wałęsę – przedstawia okoliczności wprowadzenia stanu wojennego w Polsce – wskazuje wydarzenia, które doprowadziły do upadku komunizmu w	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego (WRON), ZOMO, internowanie – zna daty: pacyfikacji kopalni Wujek (16 XII 1981), przyznania Pokojowej Nagrody Nobla L. Wałęsie (1983) – identyfikuje postać: Jerzego Popiełuszki – charakteryzuje przebieg stanu wojennego w Polsce – przedstawia reakcję społeczeństwa na stan wojenny	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Tymczasowa Komisja Koordynacyjna NSZZ „Solidarność”, Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych (OPZZ) – zna daty: zawieszenia stanu wojennego (XII 1982), powstania OPZZ (1984), zamordowania ks. J. Popiełuszki (1984) – identyfikuje postacie: Grzegorza Przemyka, Zbigniewa Bujaka, Władysława Frasyniuka, Bogdana Lisa	Uczeń: – zna daty: zamordowania G. Przemyka (1983) – identyfikuje postać: Kornela Morawieckiego – charakteryzuje opozycję antykomunistyczną w Polsce w latach 80. XX w.	Uczeń: – ocenia postawy społeczeństwa wobec stanu wojennego

		Polsce	- omawia okoliczności zniesienia stanu wojennego w Polsce	- przedstawia reakcję świata na sytuację w Polsce w okresie stanu wojennego - charakteryzuje sytuację PRL po zniesieniu stanu wojennego		
TSW – Jak Pomarańczowa Alternatywa walczyła z komunizmem?	1. Początki Pomarańczowej Alternatywy 2. Po co robić happeningi? 3. We Wrocławiu 4. Działalność po Okrągłym Stole	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminu: Pomarańczowa Alternatywa - zna datę: szczytu aktywności ulicznej Pomarańczowej Alternatywy (1988)	Uczeń: - zna daty: pierwszych akcji ulicznych Pomarańczowej Alternatywy (1981), końca działalności Pomarańczowej Alternatywy (1990) - identyfikuje postać: Waldemara Fydrycha - wyjaśnia, jakie idee przyświecały Pomarańczowej Alternatywie - wymienia przykłady akcji Pomarańczowej Alternatywy	Uczeń: - identyfikuje postać: Krzysztofa Skiby - przedstawia okoliczności powstania Pomarańczowej Alternatywy - przedstawia stosunek Polaków do akcji podejmowanych przez działaczy Pomarańczowej Alternatywy	Uczeń: - wyjaśnia, jak władze reagowały na akcje Pomarańczowej Alternatywy - omawia działalność Pomarańczowej Alternatyw po Okrągłym Stole	Uczeń: - ocenia wpływ Pomarańczowej Alternatywy na kształtowanie postaw antykomunistycznych i obalenie komunizmu
4. Rozpad bloku wschodniego	1. Kryzys ZSRS i zmiana sytuacji międzynarodowej 2. Próby reform w ZSRS 3. Jesień Ludów 4. Rozpad ZSRS	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>pierestrojka</i> , <i>Jesień Ludów</i> - identyfikuje postacie: Ronalda Reagana, Michaiła Gorbaczowa - przedstawia rolę Michaiła Gorbaczowa w upadku komunizmu w państwach bloku wschodniego	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminów: <i>glasnost</i> , <i>uskorzenie</i> , aksamitna rewolucja, Wspólnota Niepodległych Państw (WNP) - zna daty: obalenia komunizmu w Polsce, Bułgarii, Rumunii i na Węgrzech (1989-1990), rozpadu ZSRS (1990), zjednoczenia Niemiec (1990), rozwiązania ZSRS (XII 1991) - identyfikuje postacie: Václava Havla, Borysa Jelcyna - przedstawia przejawy kryzysu ZSRS w latach 80. XX w. - wymienia próby reform	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminów: mudżahedini, dżihad, efekt domina, Konferencja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (KBWE), komitety helsińskie, Karta 77 - zna daty: interwencji zbrojnej ZSRS w Afganistanie (1979-1989), przejęcia władzy przez M. Gorbaczowa (1985), katastrofy w Czarnobyli (1986), ogłoszenia niepodległości przez Litwę (1990) - identyfikuje postać: Nicolae Ceaușescu - charakteryzuje politykę R. Reagana i jej wpływ na	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie terminów: „imperium zła”, pucz Janajewa - zna daty: puczu Janajewa (1991), rozwiązania RWPG i Układu Warszawskiego (1991) - identyfikuje postać: Giennadija Janajewa - wyjaśnia, jakie były przyczyny rozwiązania RWPG i Układu Warszawskiego - wyjaśnia znaczenie katastrofy w Czarnobyli dla Europy i ZSRS	Uczeń: - ocenia rolę M. Gorbaczowa i R. Reagana w zmianie układu sił w polityce międzynarodowej

			w ZSRS i określa ich skutki polityczne – wyjaśnia okoliczności rozpadu ZSRS	zmianę sytuacji międzynarodowej – charakteryzuje wydarzenia Jesieni Ludów w państwach bloku wschodniego – omawia proces rozpadu ZSRS, uwzględniając powstanie niepodległych państw w Europie		
5. Początek III Rzeczypospolitej	1. Geneza Okrągłego Stołu 2. Okrągły Stół 3. Wybory czerwcowe 4. Budowa III Rzeczypospolitej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: obrady Okrągłego Stołu, wybory czerwcowe – zna daty: obrad Okrągłego Stołu (II–IV 1989), wyborów czerwcowych (4 VI 1989) – identyfikuje postacie: Lecha Wałęsy, Wojciecha Jaruzelskiego – wskazuje wydarzenia, które doprowadziły do upadku komunizmu w Polsce	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Obywatelski Klub Parlamentarny (OKP), sejm kontraktowy, hiperinflacja – zna daty: wyboru W. Jaruzelskiego na prezydenta (VII 1989), powołania rządu T. Mazowieckiego (12 IX 1989) – identyfikuje postacie: Tadeusza Mazowieckiego, Bronisława Geremka, Jarosława Kaczyńskiego – podaje postanowienia i skutki obrad Okrągłego Stołu – prezentuje następstwa wyborów czerwcowych	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Urząd Ochrony Państwa (UOP), weryfikacja – zna daty: ponownego zalegalizowania NSZZ „Solidarność” (IV 1989), przyjęcia nazwy Rzeczpospolita Polska (29 XII 1989) – identyfikuje postacie: Czesława Kiszczaka, Leszka Balcerowicza, Krzysztofa Skubiszewskiego – omawia okoliczności zwołania Okrągłego Stołu – przedstawia reformy rządu T. Mazowieckiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu „gruba linia”/„gruba kreska” i problem z jego rozumieniem – zna datę: debaty Miodowicz–Wałęsa (XI 1988) – identyfikuje postacie: Alfreda Miodowicza, Mieczysława Rakowskiego	Uczeń: – ocenia znaczenie obrad Okrągłego Stołu dla przemian politycznych w Polsce
POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU V						
ROZDZIAŁ VI: POLSKA I ŚWIAT W NOWEJ EPOCE						
1. Europa po rozpadzie ZSRS	1. Europa na przełomie XX i XIX wieku 2. Rosja w nowej rzeczywistości 3. Wojna w Czeczenii 4. Wojna w Jugosławii	Uczeń: – zna datę: wejścia Polski, Czech i Węgier do NATO (1999) – identyfikuje postać: Władimira Putina – wyjaśnia okoliczności wstąpienia Polski, Czech i Węgier do NATO	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: Wspólnota Niepodległych Państw (WNP) – zna daty: powstania Wspólnoty Niepodległych Państw (1991), pomarańczowej rewolucji (2004), rozpadu Jugosławii (1991–1992)	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Euromajdan, rewolucja róż – zna daty: wojny w Jugosławii (1991–1995), ludobójstwa w Srebrenicy (1995), porozumienia w Dayton (XI 1995), rewolucji róż (2004), Euromajdanu	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: oligarchia – zna daty: I wojny czeczeńskiej (1994–1996), II wojny czeczeńskiej (1999–2009), wojny o Osetię Południową (2008) – identyfikuje postacie: Dżochara	Uczeń: – ocenia rolę W. Putina w przywróceniu Rosji roli mocarstwa

			<ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Billa Clintona, Borysa Jelcyna - charakteryzuje rządy W. Putina w Rosji - wymienia problemy, z jakimi spotkały się podczas transformacji ustrojowej kraje postsowieckie - prezentuje skutki rozpadu Jugosławii 	<p>(2013/2014)</p> <ul style="list-style-type: none"> - identyfikuje postacie: Aleksandra Łukaszenki, Wiktora Janukowycza, Wiktora Juszczenki, Micheila Saakaszwilego - omawia proces demokratyzacji Ukrainy i Gruzji - przedstawia przyczyny i skutki wojen w byłej Jugosławii i Czeczenii 	<p>Dudajewa, Ramzana Kadyrowa</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje sytuację polityczną na Kaukazie i w Naddniestrzu 	
TSW – Terroryzm w walce o niepodległość	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pierwsze zamachy 2. Śmierć w teatrze 3. Atak na szkołę 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu: terroryzm - wyjaśnia przyczyny narodzin terroryzmu czeczeńskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna datę: zamachu na szkołę w Biesłanie (2004) - wymienia przykłady zamachów terrorystycznych organizowanych przez bojowników czeczeńskich - omawia skutki społeczne i polityczne zamachów bojowników czeczeńskich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna datę: zamachu w teatrze na Dubrowce (2002) - identyfikuje postać: Szamila Basajewa - opisuje przebieg zamachu na teatr na Dubrowce - przedstawia przyczyny, przebieg i skutki zamachu na szkołę w Biesłanie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna datę: pierwszego ataku terrorystycznego w Rosji przeprowadzonego przez bojowników czeczeńskich (1995) - identyfikuje postać: Wiktora Czernomyrdina - omawia przebieg i skutki zamachu na szpital w Budionnowsku - opisuje działania władz rosyjskich skierowane przeciwko terrorystom czeczeńskim 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia postawy bojowników czeczeńskich i postawę władz rosyjskich wobec problemu czeczeńskiego
2. Konflikty na świecie po 1989 roku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Daleki Wschód 2. Kraje afrykańskie 3. Współczesne konflikty na świecie 4. Konflikt palestyńsko-izraelski 5. Wojna z terroryzmem 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminu: Al-Kaida - zna datę: ataku na World Trade Center (11 IX 2001) - identyfikuje postać: George'a W. Busha - wyjaśnia przyczyny i skutki wojny z terroryzmem po 2001 r. - przedstawia przyczyny dominacji USA we współczesnym świecie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: polityka neokolonializmu, apartheid, Autonomia Palestyńska - zna datę: inwazji USA na Irak (2003) - identyfikuje postacie: Osamy bin Ladena, Saddama Husajna - wyjaśnia, na czym polega polityka neokolonializmu i jakie niesie za sobą skutki - przedstawia przyczyny i 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie terminów: masakra na placu Tiananmen, talibowie, tzw. Państwo Islamskie - zna daty: porozumienia izraelsko-palestyńskiego w Oslo (1993), masakry na placu Tiananmen (VI 1989), wybuchu wojny w Syrii (2011), aneksji Krymu (2014) - identyfikuje postacie: Nelsona Mandeli, Jasira Arafata, Icchaka Rabina, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna daty: ludobójstwa w Rwandzie (1994), wybuchu wojny domowej w Jemenie (2015) - identyfikuje postać: Baszara al-Asada - wyjaśnia, dlaczego manifestacja chińskich studentów w 1989 r. zakończyła się niepowodzeniem - wyjaśnia, jakie są przyczyny współczesnych konfliktów w Afryce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocenia problem terroryzmu - ocenia wpływ USA na sytuację polityczną współczesnego świata

			<p>charakter wojny w Iraku – omawia zjawisko terroryzmu islamskiego</p>	<p>Szimona Peresa – przedstawia rozwój gospodarczy Chin i Japonii w drugiej połowie XX w.</p>		
<p>3. Polska w latach 90. XX wieku</p>	<p>1. Reformy gospodarcze 2. Koszty społeczne transformacji ustrojowej 3. Rozpad obozu solidarnościowego 4. Sytuacja wewnętrzna Polski 5. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: gospodarka wolnorynkowa, prywatyzacja – zna datę: uchwalenia Konstytucji RP (2 IV 1997) – identyfikuje postacie: Tadeusza Mazowieckiego, Lecha Wałęsy, Aleksandra Kwaśniewskiego, Lecha Kaczyńskiego – wymienia najistotniejsze przemiany ustrojowe i ekonomiczne III Rzeczypospolitej</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: plan Balcerowicza, bezrobocie, pluralizm polityczny – zna daty: wdrożenia planu Balcerowicza (1990), wyboru L. Wałęsy na prezydenta (XII 1990), pierwszych w pełni demokratycznych wyborów do parlamentu (27 X 1991), wyboru A. Kwaśniewskiego na prezydenta (1995), wyboru L. Kaczyńskiego na prezydenta (2005) – identyfikuje postacie: Leszka Balcerowicza, Jacka Kuronia, Ryszarda Kaczorowskiego – omawia założenia, realizację i skutki gospodarcze planu Balcerowicza – wyjaśnia przyczyny rozpadu obozu solidarnościowego – wymienia reformy przeprowadzone pod koniec lat 90. XX w. – omawia podstawy ustrojowe III Rzeczypospolitej w świetle konstytucji z 1997 r.</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: „wojna na górze” – zna daty: początku „wojny na górze” (1990), uchwalenia małej konstytucji (X 1992), noweli grudniowej (XII 1989), reformy administracyjnej (1997) – identyfikuje postacie: Jana Krzysztofa Bieleckiego, Jarosława Kaczyńskiego – omawia koszty społeczne reform gospodarczych – charakteryzuje scenę polityczną pierwszych lat demokratycznej Polski – przedstawia proces budowania podstaw prawnych III Rzeczypospolitej</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: popiwiek – zna datę: rozwiązania PZPR (I 1990)</p>	<p>Uczeń: – ocenia przemiany polityczne i gospodarcze w Polsce po 1989 r.</p>
<p>4. Polska w NATO i EU</p>	<p>1. Polityka zagraniczna 2. Polska droga</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: NATO, Unia</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: referendum</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Trójkąt</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów:</p>	<p>Uczeń: – ocenia rezultaty polskiego członkostwa w</p>

	<p>do UE</p> <p>3. Polskie społeczeństwo wobec Unii</p> <p>4. Polska w strukturach NATO</p> <p>5. Polska w wojnie z terroryzmem</p>	<p>Europejska</p> <p>- zna daty: przyjęcia Polski do NATO (12 III 1999), wejścia Polski do UE (1 V 2004)</p> <p>- identyfikuje postać: Aleksandra Kwaśniewskiego</p> <p>- przedstawia przyczyny i skutki przystąpienia Polski do NATO i UE</p> <p>- wymienia korzyści, jakie przyniosła Polsce integracja z UE oraz wejście do NATO</p>	<p>akcesyjne</p> <p>- zna daty: referendum akcesyjnego (VI 2003), udziału wojsk polskich w wojnie w Afganistanie (2002) i Iraku (2003)</p> <p>- identyfikuje postacie: Bronisława Geremka, Billa Clintona, Borysa Jelcyna</p> <p>- wymienia i omawia etapy integracji Polski z UE</p> <p>- przedstawia postawy Polaków wobec problemu integracji Polski z UE</p> <p>- omawia konsekwencje członkostwa Polski w NATO</p>	<p>Weimarski, program „Partnerstwo dla Pokoju”</p> <p>- zna daty: podpisania Układu europejskiego (XII 1991), powstania Trójkąta Weimarskiego (1991), wyjścia ostatnich wojsk rosyjskich z Polski (1993), podpisania protokołu akcesyjnego Polski do Paktu Północnoatlantyckiego (1997), podpisania Traktatu nicejskiego (2000)</p> <p>- identyfikuje postać: Włodzimierza Cimoszewicza</p> <p>- określa główne kierunki polskiej polityki zagranicznej</p> <p>- wymienia i omawia etapy polskiej akcesji do NATO</p>	<p>Środkowoeuropejskie Porozumienie o Wolnym Handlu (CEFTA), grupa luksemburska</p> <p>- opisuje udział Polski w wojnie z terroryzmem</p>	<p>NATO i UE</p>
<p>5. Świat w erze globalizacji</p>	<p>1. Globalizacja</p> <p>2. Rewolucja informacyjna</p> <p>3. Kultura masowa</p> <p>4. Globalna wioska czy globalne miasto?</p> <p>5. Współczesne migracje</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- wyjaśnia znaczenie terminów: internet, telefonia komórkowa, globalizacja</p> <p>- wyjaśnia, jakie szanse i zagrożenia niesie za sobą globalizacja</p> <p>- omawia zalety i wady nowych środków komunikacji</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- wyjaśnia znaczenie terminów: amerykanizacja, kultura masowa</p> <p>- opisuje przejawy globalizacji we współczesnym świecie</p> <p>- wskazuje cechy współczesnej kultury masowej</p> <p>- opisuje zjawisko amerykanizacji</p> <p>- przedstawia konsekwencje wzrostu poziomu urbanizacji współczesnego świata</p> <p>- wyjaśnia, na czym polega zjawisko przeludnienia</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- wyjaśnia znaczenie terminów: antyglobaliści, bogata Północ, biedne Południe, „globalna wioska”</p> <p>- wymienia poglądy przeciwników globalizacji</p> <p>- przedstawia skutki rozwoju turystyki</p> <p>- omawia przyczyny, kierunki i skutki ruchów migracyjnych we współczesnym świecie</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- wyjaśnia znaczenie terminu: Dolina Krzemowa</p> <p>- omawia szanse i niebezpieczeństwa dla człowieka, wynikające ze współczesnych zmian cywilizacyjnych</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- ocenia skutki zjawiska amerykanizacji kultury na świecie</p>

6. Wyzwania współczesnego świata	1. Problemy demograficzne 2. Nierówności społeczne 3. Przeszłość zorganizowana 4. Zagrożenie terrorystyczne 5. Zagrożenia ekologiczne	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: przeludnienie – wymienia najważniejsze zagrożenia społeczne współczesnego świata	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: bogata Północ, biedne Południe – wymienia problemy demograficzne współczesnego świata – wskazuje rejony świata, w których występują największe nierówności społeczne – prezentuje zagrożenia ekologiczne współczesnego świata	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Czarna Afryka, Europol, efekt cieplarniany – określa przyczyny i skutki narastania nierówności społecznych we współczesnym świecie – wyjaśnia, jakie zagrożenia niesie za sobą przestępczość zorganizowana – przedstawia działania współczesnego świata na rzecz poprawy stanu ekologicznego naszej planety	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: arabska wiosna, Państwo Islamskie, protokół z Kioto – zna daty: wejścia w życie protokołu z Kioto (2005), arabskiej wiosny (2010–2013) – przedstawia przyczyny i skutki przemian w świecie arabskim w latach 2010–2013 – wyjaśnia, na czym polegają kontrasty społeczne we współczesnym świecie	Uczeń: – przedstawia działania podejmowane w celu niwelowania problemów demograficznych, społecznych i ekologicznych we współczesnym świecie
----------------------------------	---	---	---	---	---	---

POWTÓRZENIE WIADOMOŚCI I SPRAWDZIAN Z ROZDZIAŁU VII